

Bu sayımızda

**Paytaxtda bir sıra
təhsil müəssisələrinin
açılışı olub**

→səh.2

**Məktəbdə
psixoloji xidmət**

→səh.6

**Məktəbdə hər
kəs məsuliyyətini
dərk edəndə...**

→səh.7

**Yeni üsul
tətbiq edən 14 yaşlı
riyaziyyatçı**

→səh.12

Oxu bacarıqları yaxşılaşıb

“Mükəmməl” və “yüksək” səviyyəyə uyğun nəticə göstərmiş ibtidai sinif şagirdlərinin sayı 2 dəfə artıb

60 iştirakçı ölkədən (ştat, zona və s.) 340 mindən çox şagird, 330 min valideyn, 16 min müəllim, 12 min məktəb, 12 mət və təxminən 180 sual. Bu rəqəmlər Azərbaycanın da qatıldığı PIRLS-2016 - Oxu bacarığının inkişafı üzrə beynəlxalq tədqiqatın əhatə dairəsini göstərir.

Məlumat üçün qeyd edək ki, ibtidai təhsil səviyyəsinin sonunda şagirdlərin oxu bacarıqlarını qiymətləndirən beynəlxalq tədqiqat proqramı olan PIRLS 2001-ci ildən başlayaraq hər beş ildən bir keçirilir. Azərbaycan bu proqrama ilk dəfə 2011-ci ildə qoşulub və bu, ölkəmizin ikinci iştirakıdır. Təsadüfi seçim əsasında 170 ümumtəhsil məktəbi, 6000-dən çox şagird, 340 müəllim və 6000-dən çox valideyn bu beynəlxalq tədqiqatda yer alan Azərbaycan özü-nəməxsus mövqeyi ilə seçilib. Keçək həmin mövqeyi ölkəmizə qazandıran PIRLS-2016 tədqiqatında iştirak edən 4-cü sinif şagirdlərinin nəticələrinə.

**Təsadüfi seçim düzgün
ortanı tapmağa xidmət edir**

Təhsil Nazirliyinin Təhsilin inkişafı proqramları şöbəsinin müdiri Emin Əmrullayev sözlərinə görə, “Progress in International Reading Literacy Study” (PIRLS) - Oxu bacarığının inkişafı üzrə beynəlxalq tədqiqatında Azərbaycanın bütün bölgələrindən, əsasən də Bakı və Abşeron yarımadasındakı məktəblərdən seçilən şagirdlər iştirak edib.

→Ardı səh.3

Sevimli fənnə çevrilən informatika

Bakı Avropa Liseyi. Təlim otağında V sinif şagirdlərinə informatika dərsi keçilir. Amma bu dərslər deyil, əvvəlki dərslərdən deyil. Uşaqlar kompüter arxasında yerini alıb. Hər kəsin diqqəti tapşırığındadır. Rahilə Əlyaradəninin dərsləridir. Bu tapşırığı kim tez yerinə yetirəcək? Kim yanlış yoldadır? Kim tələsməlidir? Müəllim ekranda hər şeyi görür. Uşaqların başının üstünü kəsdirmədən onları izləyə bilir.

Tədris olunan informatika fənnidir, ancaq tam fərqli formatda. Özü də sadəcə Bakı Avropa Liseyində deyil. Bakı şəhərindəki ümumilikdə 45 məktəbdə V siniflərdə informatikanın yeni formatda tədrisinə başlanılıb. Nəticədə infor-

matikanın tədrisi proqramı tamamilə dəyişib.

**Təhsildə keyfiyyətə
doğru bir addım**

Təhsildə keyfiyyətə nail olmaq üçün Təhsil Nazirliyi böyük araşdırmalara əsaslanan islahatları davam etdirir. Hər tədris ilinin başlanğıcında bir yeniliyə start verilir. Bu tədris ilindən isə informatika fənninin tədrisi üzrə pilot layihəyə başlanılıb. Tədris ilinin hələ yarısı olmasına baxmayaraq, layihə məktəblərdə, valideynlərin arasında böyük əks-səda doğurub.

Layihənin rəhbəri Fəxri Qurbanov

“Azərbaycan müəllimi” qəzetlə söhbətində deyib ki, layihə başlamadan Təhsil Nazirliyi geniş araşdırma aparıb. Bu istiqamət üzrə ixtisaslaşan şirkətlərin işinin təhlilindən sonra onlardan birinin üzərində dayanılıb. Elə hesab edilib ki, Təhsil Nazirliyinin Azərbaycan məktəblərində informatikanın tədrisində nail olmaq istədiyi nəticəyə məhz “Alqoritika” beynəlxalq təhsil şirkəti ilə çatmaq mümkündür. Çünki həmin şirkət proqramlaşdırmanı yeni üsullarla, ən yaxşı beynəlxalq təcrübələri özündə birləşdirən pedaqoqların yaratdığı məzmun əsasında öyrədir. Həmin şirkət Azərbaycana bu xidməti fərdi qaydada həyata keçirmək üçün deyil, məktəblərdə uşaqla-

ra dərslər proqramı çərçivəsində keçirilməsini təşkil etmək üçün dəvət edilib.

Layihə uşaqlara nə verəcək?

Dərslər praktik məşğələlərdən ibarətdir. F.Qurbanov deyir ki, informatika-nı uşaqlara sadəcə nəzəriyyə əsasında öyrətmək olmaz: “Bu, riyaziyyat, ya da tarix deyil. İnformatika, proqramlaşdırma bilik deyil, bacarıqdır. Onu öyrənmək üçün səriştə lazımdır”.

Şagirdlərin bu dərslərdə daha çox öyrənməsi üçün ənənəvi informatika dərslərinin saatından tutmuş proqramına qədər hər şey dəyişdirilib.

→Ardı səh.5

XXI əsrin 21 peşəsi

Gələcəyin tələblərinə cavab verməyin yeganə yolu təkmilləşmək və yeniləşməkdir

“Cognizat” konsaltinq qrupunun hesablama görə, 10-15 ildən sonra robotlar ABŞ əhalisinin 12%-ni işsiz qoyacaq. Kimsə hesab edə bilər ki, bu, XXI əsrin acı reallığıdır. Ancaq tarix heç vaxt yerdə addımlamayıb. Sürətli dəyişikliklər əsrində işsizlikdən qorxub şikayətlənmək çıxış yolu deyil. İşsiz qalmamaq istəyirsənsə, dəyişməlisən!

“Cognizat”ın araşdırmalarının nəticələrindən irəli gələn “Bussines İnsider” nəşri də bu qənaətdədir. Əgər bir neçə ildən sonra işsiz qalmaq istəmirsənsə gələcəyin tələblərinə uyğun peşə seçməli, yaxud ixtisasını yeniləməlisən. “Bussines

İnsider” yaxın gələcəkdə 21 tam yeni və bir çoxunun bizə məlum olmadığı peşələrin aktual olacağı qənaətindədir. Əlbəttə, onların əksəriyyəti inkişaf etmiş industrial cəmiyyətlər üçün aktualdır. Məsələn, Asiya və Afrikada hələ də qəbilə münasibətləri ilə yaşayan tayfalar var. Nə biz onları yada salırıq, nə də onlar vəziyyətlərindən xüsusi narahatlıq keçirirlər. Ancaq Azərbaycanın dinamik inkişafda olduğu, dünyadakı siyasi, xüsusilə iqtisadi proseslərlə sıx əlaqəliliyi nöqtəyi-nəzərdən mövzu bizim üçün də gündəmdə olmalıdır. Beləliklə, söhbət gələcəyin hansı 21 peşəsindən gedir?

1. Məlumatlarla iş üzrə detektiv.

Onların əsas işi internetdən və digər “ağıllı” qurğulardan əldə edilən məlumatın saf-çürük edilməsi olacaq. Bu məlumatları analiz edən mütəxəssis müştərisinə - şirkətə, yaxud ayrıca şəxsə işində nəyi dəyişmək, nəyi yeniləməklə bağlı tövsiyələrini verəcək. Detektivlər məlumatı maksimal şəkildə çoxlu mənbədən almağa çalışacaqlar, hətta ev termostatı və səsli yardımçılarıdan belə. Müştərilər özləri də keyfiyyətli xidmət naminə ona lazımı informasiyanı verəcəklər. Hazırda bəzi iri korporasiyalar məhsullarını daha yaxşı satmaq üçün bu metoddan istifadə etməyə başlayıblar. Ancaq güman edilir ki, bu peşə bir müddət sonra daha populyar olacaq.

2. Həmsöhbət. Gələcəkdə insanlar daha uzunömürlü olacaqlar. Səbəb biotexnologiyalardır. Ötən yazılarımızdan birində qeyd etmişdik: alimlərin hesablamalarına görə, belə getse, təqribən 2050-ci ildə elm ölümə qalib gələcək. Yəni bədbəxt hadisələr, intiharlar nəticəsində ölənlər olacaq, ancaq xəstəliklərin demək olar hamısının əlacı tapılacaq. Bax belə bir vəziyyətdə əhli insanlarla vaxt keçirmək, onlara kömək etmək üçün həmsöhbət peşə sahiblərinə ciddi ehtiyac yaranacaq. Xüsusi öyrədilmiş, təlim keçilmiş şəxslər olacaqlar ki, yaşlılarla vaxt keçirib keçmişin gözəl günləri barədə söhbətlər aparsınlar.

→Ardı səh.11

Daha keyfiyyətli təhsil verən universitetlər

Dünyanın ixtisas hazırlığı üzrə ən yaxşı universitetlərinin reytingi

Səh.9

Dərslük layihələrinə dair ictimai rəyin öyrənilməsinə başlanılıb

2018-2019-cu tədris ilinə ölkənin ümumi təhsil məktəblərinin 11-ci sinifləri üçün nəzərdə tutulan və ilk dəfə olaraq yeni təhsil proqramları (kurikulumları) əsasında tərtib edilmiş dərslük və müəllim üçün metodik vəsaitlərə dair ictimai rəyin öyrənilməsi prosesinə başlanılıb. Bu məqsədlə həmin dərslük və metodik vəsaitlərin layihələri www.trims.edu.az sayının “İctimai müzakirə” bölməsində yerləşdirilib. Yaxın zamanda bütün layihələrin sayta yerləşdirilməsi nəzərdə tutulub.

Sayta daxil olaraq “İctimai müzakirə” bölməsində yerləşdirilmiş istənilən dərslük və metodik vəsaitin layihəsinin məzmunu ilə tanış olmaq, orada xüsusi ayrılmış sahədə irad və təklifləri yazmaq mümkündür.

İrad və təkliflər derslik@edu.gov.az elektron poçtuna göndərilməklə də bildirilə bilər.

Təhsil Nazirliyi alimləri, təhsil işçilərini, valideynləri, ictimai birlikləri və digər bütün maraqlı tərəfləri dərslük və müəllim üçün metodik vəsaitlərin layihələrinə dair öz arzu, irad və təkliflərini bildirməklə ictimai rəyin öyrənilməsinə fəal iştiraka dəvət edir.

Tarix və musiqi fənləri arasında əlaqə təcrübəsindən

Möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev öz çıxışlarında dəfələrlə demişdir ki, təhsil bizim gələcəyimiz, inkişaf perspektivimizi müəyyən edən başlıca sahədir. Bəli, ölkəmizin sabahı bu gün parta arxasında oturan şagirdlərin bilik səviyyəsi, dünyagörüşlərindən birbaşa asılıdır. Bu baxımdan 35 illik təcrübəmə əsasən deməliyəm ki, şagirdlərin dünyagörüşünün formalaşmasında, onların biliklərinin dərinləşməsində fənlərarası əlaqənin, xüsusilə musiqi və tarix fənləri arasında inteqrasiyanın mühüm rolu vardır. Deməliyəm ki, VI sinifdə şagirdlərə “Musiqidə emosionallıq” mövzusunun tədrisi zamanı tövsiyə edilən xorla ifa ediləcək mahnılardan R.Şəfəq və V. Mirzənin “İstiqlal bayramı” oxutdurulur. Məlumdur ki, “İstiqlal bayramı” mahnısında keçmiş rus imperiyasının parçalanması və onun ərazisindəki digər xalqlarla bərabər xalqımızın da azadlıq qazanması, məşəqqətlərlə dolu mürəkkəb müstəqillik yollarında inamı addımlarla irəliləməsi vəsf olunur. Təbii ki, VI sinif şagirdlərinə bu mahnının oxutdurulması zamanı onlara xalqımızın müstəqillik əldə etməsi haqqında da məlumat verilməsi, bu barədə onlarda ətraflı təsəvvür yaradılması səmərəli rol oynayır. Həm də təcrübə göstərir ki, dünyagörüşü yenidən formalaşmaqda olan VI sinif şagirdlərində bu yolla qazanılmış bilik uzun zaman unudulmur.

VI sinifdə “Musiqidə millilik və ümumbəşəriyyət” mövzusu tədris olunarkən xorla ifası tövsiyə edilən mahnıların siyahısındakı “Azərbaycan əsgəri” marşı da bu baxımdan səciyyəvidir.

→Ardı səh.6

8 mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə Azərbaycan qadınlarına təbrik

Hörmətli xanımlar!
Sizi, bütün Azərbaycan qadınlarını 8 mart - Beynəlxalq Qadınlar günü münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Hər birinizə cəsarət, səadət və işlərinizdə nailiyyətlər arzulayıram.

Sivilizasiyaların qovuşduğu özünün misilsiz mədəni-mənəvi sərvətlər xəzinəsini yaratmış xalqımızın bu çoxəsrlik zəngin irsinin yaşadılmasında, milli düşüncəmizin parlaq ifadəçisinə çevrilmiş dilimizin saflığının qorunub saxlanılmasında analarımızın müstəsna xidmətləri vardır. Ədəbiyyatımızda daim gözəlliyin və zərifliyin mücəssəməsi, sədaqətin və ülviliyin rəmzi kimi vəsf olunan dərin mənəviyyatlı Azərbaycan qadını, həmçinin güclü iradəsi, vətənpərvərliyi və fədakarlığı ilə seçilərək yurdun mübarizə salnaməsində silinməz izlər qoymuşdur. Keçmişimizin mürəkkəb sosial-siyasi dəyişikliklərə məruz qaldığı müəyyən dövrlərdə o, həmişə təmkinlilik nümayiş etdirməklə cəmiyyətin sarsılmaz mənəvi dayağı olduğunu sübuta yetirmişdir.

Yüzcü ildönümünü təntənə ilə qeyd etməyə hazırlaşdığımız Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Şərq aləmində ilk dəfə qadınlara seçmək və seçilmək hüququ verməsi məhz ictimai-siyasi fikir və mədəniyyət tariximizin görkəmli simalarının cəmiyyətin ahangdar

inkışafında, taleyüklü məsələlərin ədalətli həllində qadınların fəaliyyətini layiqincə qiymətləndirmələrinin nəticəsidir. Ötən müddət ərzində Azərbaycan xanımları maarifpərvər sələflərinin ənənələrini şərəf və ehtiramla davam etdirmiş, müasirləşmə yolunda çoxsaylı müvəffəqiyyətlər qazanmış və müstəqillik naminə ümumxalq hərəkatının ön sıralarında olmuşlar.

Dövlətçiliyimizin əsaslarının möhkəmləndirilməsinə və ölkəmizin hərtərəfli yüksəlişinin təmin olunmasına yönəlmiş yaradıcı potensialımızı siz bu gün də uğurla gerçəkləşdirməkdəsiniz. Dinamik sosial-mədəni həyatımızın fəal iştirakçıları olaraq sizin milliliklə müasirliyin vəhdətində indiki yüksək nüfuzunuz və ictimai mövqeyinizlə fəxr edə bilərik. Əminəm ki, müqəddəs ailə dəyərlərimizin toxunulmazlığı keşiyində dayanmaqla bərabər gənc nəslin doğma yurdumuza və milli ideallarımıza bağlılıq ruhunda tərbiyəsi üçün bundan sonra da qüvvənizi əsirgəməyəcək, ictimai-mənəvi mühitimizin davamlı zənginləşməsinə yeni-yeni töhfələr verəcəksiniz.

Bayramınız mübarək olsun!

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 6 mart 2018-ci il

Azərbaycan qadınlarına fəxri adların verilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:
Azərbaycan Respublikasında təhsil, səhiyyə və mədəniyyət sahələrində səmərəli fəaliyyətlərinə görə, 8 mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə aşağıdakı şəxslərə Azərbaycan Respublikasının fəxri adları verilsin:

“Əməkdar müəllim”

Cavadova Dursun Salman qızı
Qasımova Fəridə Səfər qızı
Quliyeva Nazifə Halay qızı
Quliyeva Səadət Əlisahib qızı
Musayeva Rəhilə Nuhu qızı

Nurullayeva Zəfirə İslam qızı
Şixəliyeva Elmira İmaməli qızı
Zeynalova Hüsniyyə Heydərağa qızı

“Əməkdar həkim”

Ağayeva Xırdə Yusif qızı

“Əməkdar mədəniyyət işçisi”

Bağırzadə Zəfirə Musa qızı
Malişova Sevdə Lətif qızı

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 1 mart 2018-ci il

Azərbaycan qadınlarının “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 23-cü bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

Azərbaycan Respublikasının ictimai həyatında səmərəli fəaliyyətlərinə görə, 8 mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə aşağıdakı şəxslər “Tərəqqi” medalı ilə təltif edilsinlər:

Abbasova Bəsinə Qurban qızı
Abbasova Kəmalə Məmmədیار qızı
Abdullayeva Nina Vasilyevna
Abdurahmanova Könül Ənvər qızı
Adışova İntizar Calair qızı
Ağabəyova Nərimin Həkim qızı
Ağayeva Xəlilə Böyükan qızı
Alxasova Sevdə Ayaz qızı
Allahverdiyeva Müzəyəm Əlqulu qızı
Bayramova Afaq Sabir qızı
Bayramova Aida Ənvər qızı
Bayramova Sədaqət Əflatun qızı
Bayramova Svetlana Qulam qızı
Cəfərova Xanum Valeh qızı
Cəfərova Zibə Cəfər qızı
Dadaşova Rəhilə Bəhlul qızı
Eyvazova Kubra Eyvaz qızı
Əhmədova Güllər Səfər qızı
Əhmədova Jalə Kərim qızı
Əhmədova Səbinə Siyavuş qızı
Əliyeva Kəmalə Heydər qızı
Əliyeva Ruxsarə Məcid qızı
Əlizadə Çiçək Sərvər qızı
Əmirova Təranə Mahmud qızı
Əsgərova Nurcamal Nürəddin qızı
Əsgərova Venera Yusif qızı
Əzimova Zülfüyyə Rəhim qızı
Fərəcova Səbinə Miradil qızı
Fətullayeva Dilarə Həşim qızı
Hacıyeva Pərvanə Zakir qızı
Hacıyeva Şərafət Qəzənfər qızı
Hacizadə Rəna Sabir qızı
Heydərova Bənövşə Yusif qızı
Həbibova Kəbirə Alay qızı
Həsənova Əminə Səbi qızı
Həsənova Sürəyya Sovet qızı
Həsərova Rəhilə Qəmbər qızı
Həşimova Həqiqət Cavanşir qızı
Hüseynova Sədaqət Qulu qızı
Xasıyeva Səbinə Bəlyar qızı
Xəlilova Hicran Aydın qızı
İbrahimova Aləmzər Tofiq qızı

İbrahimova Məhəbbət Eyvazlı qızı
İbrahimova Mələhət İsmayıl qızı
İsgəndərova Güllər Mahmudəğa qızı
İslamova Tacirə Əziz qızı
İsmayilova Sürəyya Əhməd qızı
İsrafilova Firuzə Hüseyn qızı
Kazımova Cəmilə Musa qızı
Kərimova Vüsalə Kamil qızı
Kliçova Nairə Rauf qızı
Köçərli Afayət Cümşüd qızı
Qasımlı Şəlalə Qasım qızı
Quliyeva Çiçək Yaqub qızı
Quliyeva Sürəyyə İslam qızı
Quliyeva Ulduz Məhərrəm qızı
Quliyeva Zərifə Rzaqulu qızı
Qurbanova Cəmilə Fazil qızı
Lazımova Şəlalə Cəlal qızı
Məmmədova Bənövşə Tahir qızı
Məmmədova Esmirə Əşrəf qızı
Məmmədova İradə Nəmət qızı
Məmmədova Mahirə Əmir qızı
Mikayilova Tatyana Anatolyevna
Mövsümova Lətifə Əjdər qızı
Murtuzayeva Xatirə Müslüm qızı
Mustafayeva Rəna Rəşid qızı
Mürşüdlü Elmira Zöhrab qızı
Nəbizadə Sevinc Fikrət qızı
Nəsirova Nuranə Tofiq qızı
Nuriyeva Reyhan İmran qızı
Orucova Arzu Vahid qızı
Orucova Mahizər Şəmil qızı
Osmanova Şəhanə Məcid qızı
Rəhimova Gültəkin Seymur qızı
Rəhimova Səfurə Firudun qızı
Sadıxova Sevinc Raqif qızı
Seyidova Nüşabə Mirhəbib qızı
Sədullayeva Sevinc Nəriman qızı
Sultanova Yeganə Teymur qızı
Süleymanova Nəmidə Abdulla qızı
Süleymanova Ruhyyə Hüseyn qızı
Şərifova Zümrüd Xəlil qızı
Şirəliyeva Firəngiz Məmməd qızı
Şirinova Esmira Aydın qızı
Yusifova Kamilə Şəmsəddin qızı
Zurnayeva Xanım Qafar qızı

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 1 mart 2018-ci il

Paytaxtda bir sıra təhsil müəssisələrinin açılışı olub

Birinci vitse-prezident açılış mərasimlərində iştirak edib

Yusif ƏLİYEV

Gələcəyimiz olan uşaqların təlim-tərbiyəsinin ən yüksək səviyyədə təşkil olmalarının sağlamlığının qorunması və vətənpərvər, bilikli, savadlı şəxsiyyət kimi yetişməsi istiqamətində Azərbaycan dövləti çox mühüm layihələr həyata keçirir. Bu istiqamətdə dövlət tərəfindən atılan addımlara Heydər Əliyev Fondu da böyük töhfələr verir. Bu baxımdan Fondun ölkəmizdəki məktəblərdə təhsil müəssisələrinin yenidən qurulması, yeni, müasir uşaq müəssisələrinin inşası sahəsindəki fəaliyyəti xüsusi qeyd edilməlidir.

Martın 5-də və 6-da belə müəssisələrdən daha 4-nün binası Fondun təşəbbüsü ilə əsaslı təmirdən sonra istifadəyə verilib. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva açılışlarda iştirak edib.

“İnci”də 230 uşaq təlim-tərbiyə alacaq

Bakının Xəzər rayonunun Mərdəkan qəsəbəsində Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə əsaslı təmir edilən “İnci” körpələr evi-uşaq bağçasının binası martın 5-də istifadəyə verilib. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva açılışda iştirak edib.

Birinci vitse-prezident, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevaya məlumat verilib ki, “İnci” körpələr evi-uşaq bağçası 1987-ci ildə fəaliyyətə başlayıb. 2011-ci ildə Nazirlər Kabinetinin sərəncamı ilə körpələr evi-uşaq bağçası Dövlət Neft Şirkətinin balansından Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinə verilib. Həmin vaxt məktəblərdə təhsil müəssisəsi 7 qrup ilə fəaliyyət göstərirdi. Bina əsaslı təmirinə 2016-cı ilin iyul ayında başlanılıb. Əsaslı təmir işlərindən sonra bağçada fəaliyyət göstərən qrupların sayı 12-yə çatdırılıb. İndi burada 2 yaşdan 6 yaşadək 230 uşağın təlim-tərbiyəsi ilə peşəkər heyət məşğul olacaq. Qruplardan 8-i Azərbaycan, 4-ü isə rus bölmələrinə aiddir. Məktəblərdə təhsil müəssisəsində dərnək kimi ingilis dili qrupu da fəaliyyət göstərir.

Sanatoriya tipli bağçada 6 qrup fəaliyyət göstərəcək

Martın 6-da Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə Bakının Sabuncu rayonunun Maştağa qəsəbəsində 9 saylı sanatoriya tipli körpələr evi-uşaq bağçası üçün inşa edilən yeni binanın açılışı olub. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva açılışda iştirak edib.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva yeni binanın rəmzi açılışını bildirən lenti kəsib, körpələr evi-uşaq bağçasında yaradılan şəraitlə tanış olub. Məlumat verilib ki, bu məktəblərdə təhsil müəssisəsi 1942-ci ildən 5 qrupla fəaliyyət göstərib. Bağca sanatoriya tipli və uşaq müəssisəsinə verərkən xəstəliyinin sönük formasında olan uşaqların qəbulu Vərəm Dispanserinin göndərişi əsasında həyata keçirilir. 2014-cü ilin

sentyabrında bu məktəblərdə təhsil müəssisəsinin birmərtəbəli köhnə binası sökülərək yerində yeni binanın inşasına başlanılıb. Artıq ikimərtəbəli yeni binada beş Azərbaycan, biri rus bölməsi olmaqla 6 qrupdan ibarət, müasir tələblərə cavab verən körpələr evi-uşaq bağçası fəaliyyət göstərəcək. 120 yerlik bağçada 2 yaşdan 6 yaşadək uşaqların təlim-tərbiyəsi ilə 47 nəfərdən ibarət pedaqoji heyət məşğul olacaq.

80 nömrəli bağca yenidən qurulub

Bakının Nərimanov rayonunda Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə əsaslı şəkildə yenidən qurulan 80 nömrəli körpələr evi-uşaq bağçasının martın 6-da açılışı olub. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva açılışda iştirak edib.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva bağçada yaradılmış şəraitlə tanış olub. Məlumat verilib ki, 1963-cü ildə istifadəyə verilən bağca 115 uşaq yerlik olmaqla 6 qrupla fəaliyyətə başlayıb. Əsaslı yenidənqurmadan sonra burada qrupların sayı 8-ə çatdırılıb və müəssisə 150 yerlik olub. Körpələr evi-uşaq bağçasında Azərbaycan və rus bölmələri ilə yanaşı, pilot layihə kimi ingilisdillilə qrup da yaradılıb. Burada yaşayırmdan 6 yaşadək uşaqların təlim-tərbiyəsi ilə məşğul olmaq üçün bütün imkanlar var. Yenidənqurmadan əvvəl uşaq bağçasının dörd korpusundan ikisi birmərtəbəli, ikisi isə ikimərtəbəli binalardan ibarət idi. Əsaslı yenidənqurma zamanı birmərtəbəli korpuslarda əlavə ikinci mərtəbələr də inşa edilib. Yeni inşa olunan mərtəbələrdə əlavə iki qrup otağı, musiqi zalı və digər metodiki otaqlar yaradılıb. Bundan əlavə, korpuslararası birmərtəbəli keçid sökülərək ikimərtəbəli keçid inşa edilib.

Yüz yaşlı bağca yeni görkəmdə

Bakının Səbail rayonunda Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə əsaslı surətdə yenidən qurulan 157 nömrəli uşaq bağçasının martın 6-da açılışı olub. Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva açılışda iştirak edib.

Bayıl yaşayış sahəsində yerləşən uşaq bağçasının ikimərtəbəli binası 100 il əvvəl inşa olunub. Yüz uşağın tərbiyə aldığı binanın əsaslı təmirə ehtiyacı var idi. Bina sökülərək onun yerində üçmərtəbəli müasir bina tikilib. Burada işlər yüksək keyfiyyətlə və zövqlə yerinə yetirilib.

Ümumi sahəsi təxminən 2 min kvadratmetrə yaxın olan bağcanın binasında 110 uşaq tərbiyə alacaq. Bağçada uşaqların təlim-tərbiyəsi ilə ümumilikdə 25 nəfər məşğul olacaq. Buradakı 5 qrupun hər biri üçün geniş oyun və yataq otaqları və digər zəruri otaqlar, həmçinin musiqi və əyləncə zalı, tibb kabineti, müasir avadanlıqla təchiz olunmuş mətbəx və yeməxana tikilib. Bir sözlə, bağçada yaradılan şərait uşaqların təlim-tərbiyəsi ilə yüksək səviyyədə məşğul olmağa imkan verəcək, həmçinin onların bilikli və zəngin dün-

nyanı ilə malik bir vətəndaş kimi formalaşmasında mühüm rol oynayacaq.

Qeyd edək ki, yeni istifadəyə verilən bağcaların hamısı zəruri mebel-inventar və avadanlıqla təchiz edilib. Binalarda videomüşahidə, yangınxəbərvərici və müasir işıqlandırma sistemləri quraşdırılıb. Həyatı ərazidə geniş abadlıq işləri aparılıb, həmişəyaşıl ağaclar əkilib.

Yeni tədris korpusu Xüsusi Məktəbin imkanlarını genişləndirəcək

Martın 5-də Bakının Xəzər rayonunun Mərdəkan qəsəbəsində Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Xüsusi Məktəbinin Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü ilə inşa edilmiş yeni tədris korpusunun da açılışı olub.

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva açılış mərasimində iştirak edib və açılış bildirən rəmzi lenti kəsib.

Qeyd edək ki, Dövlət Sərhəd Xidmətinin Xüsusi Məktəbinin yaradılmasında və formalaşdırılmasında Heydər Əliyev Fondunun mühüm dəstəyi var. Dövlət Sərhəd Xidmətinin təbiiyənə veriləndə oğlanlar üçün açıq tipli xüsusi məktəb kimi fəaliyyət göstərən bu tədris ocağı Fondun təşəbbüsü ilə əsaslı təmir edilərək, zəruri tədris bazası ilə təchiz olunub.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2014-cü ildə imzaladığı Fərmana əsasən, Dövlət Sərhəd Xidmətinin Xüsusi Məktəbinə xüsusi təyinatlı təhsil müəssisəsi statusu verilib.

DSX Xüsusi Məktəbinin yeni korpusunun ümumi sahəsi 11 min kvadrat metrdir. Burada 23 ümumi, 8 ixtisaslaşmış tədris, məntiq, fərdi hazırlıq sinifləri və 400 nəfərlik yataq otaqları yaradılıb. Kursantların idmanla məşğul olmaları üçün hərtərəfli şərait var. Təhsil ocağının su hovuzu müasir səviyyədə qurulub. Təhsil kompleksinin interaktiv atış kabineti də zəruri avadanlıqla təchiz edilib. Burada kursantlar atıcılıq üzrə vərdişlərini zənginləşdirirlər. Kursant yeməxanasında da şəxsi həyatın qidalanması üçün zəruri şərait yaradılıb. Bütün kompleks üzrə videomüşahidə sistemi tətbiq edilib. Bunun sayəsində də tədris prosesi və kursantların dərslərdən sonrakı fəaliyyətləri nəzarətdə saxlanılır. Burada kursantların asudə vaxtlarını faydalı keçirmələri, intellektual və yaradıcı məşğuliyyətləri üçün də geniş imkanlar yaradılıb.

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva hərbi vətənpərvərlik sinfində I kurs - 5-ci sinifdə təhsil alan kursantlarla görüşüb. Burada təhsil alanlara onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə minnətdarlıqlarını bildirib, Azərbaycana ləyaqətli vətəndaş və peşəkər zabit kimi xidmət edəcəklərini deyiblər.

Sonra kursantlar Mehriban Əliyevaya xatirə hədiyyəsi təqdim ediblər. Birinci vitse-prezident kursantlara dərslərində uğurlar, Vətənə layiqli övlad olmaları və gələcəyini peşəkər zabiti kimi yetişmələrini arzulayıb.

Sonda xatirə şəkli çəkdirilib.

Oxu bacarıqları yaxşılaşıb

“Mükəmməl” və “yüksək” səviyyəyə uyğun nəticə göstərmiş ibtidai sinif şagirdlərinin sayı 2 dəfə artıb

⇐ Əvvəli səh.1

Ruhhiyyə DASSLAHLI

İştirakçılar kompüter proqramı vasitəsilə təsadüfi seçim əsasında müəyyənləşdirilib. Bu seçim üsulu şagirdləri təsadüfi müəyyənləşdir-sə də, özü təsadüfən seçilməyib. E.Əmrullayev deyir ki, bu seçim üsulu düzgün orta noticəni tapmağa xidmət edir. Odur ki, elan olunan nəticələr ölkənin ümumi göstəricisi haqqında təsəvvür yaradır. Ancaq bu tədqiqatın nəticələri də mütləq deyil, 5 faiz xəta payı olan məlumat xarakterlidir.

PIRLS balı

Əsasən inkişaf etmiş ölkələrin şagirdlərinin qatıldığı bu qiymətləndirmə tədqiqatında ölkələr üzrə orta bal 500 olaraq müəyyən edilir. PIRLS 300 balla 700 bal arasında dəyişir. Beynəlxalq tədqiqatın nəticələrini ifadə edən bu bal sistemində xüsusi yanaşma öz əksini tapıb. Belə ki, 500 bal 2001-ci ildə keçirilən tədqiqat nəticələrinə əsasən orta şagirdin göstəricisidir. Yəni, 500 bal toplayan şagird tədqiqatda iştirak edən şagirdlərin yarısından çox, yarısından az bal toplayıb.

Tədqiqat şagirdləri müxtəlif qruplara bölür. 300 baldan 400 bala qədər toplayanlar ən aşağı nəticə göstərənlerdir. Onlar müəyyən səviyyəyə gata bilməyiblər. 400 bal-dan 475 bala qədər aşağı bal sayılır. PIRLS tədqiqatında 475-dən 550-yə qədər orta göstərici, 625-ə qədər yüksək və ondan yuxarı isə mükəmməl nəticə hesab olunur.

Bəs, bu səviyyələr nəyi ifadə edir? Aşağı səviyyəli şagird nəyi bacarmır, mükəmməl şagirdin oxu bacarığında üstünlüyünü göstərən meyarlar hansılardır?

Beləliklə, oxu qabiliyyətinin ölçülməsinə aşağıdan başlayaq. Belə məlum olur ki, aşağı nəticə göstərən şagird məndə olan sadə faktları başa düşür. Amma elmi mənlərdən heç nə anlamır. Orta səviyyəli şagird neinki müəyyən mənləri başa düşür, onlar arasında əlaqə də qurur. Ancaq mətni qiymətləndirib onun əsasında hər hansı ümumiləşdirmə və inteqrasiya apara bilmir. Yüksək qabiliyyətli şagird gəlincə, mətni başa düşür, faktlar arasında əlaqə qura bilir, izahedici, inteqrasiyaedici məsələləri bilir, amma mətni qiymətləndirərkən, ona münasibət bildirərkən çətinlikləri ortaya çıxır. Mükəmməl qiymətləndirilənlər bütün bacarıqlar üzrə ən yaxşı nəticə göstərənlerdir.

Maraqlıdır, bəs görəsən, mükəmməllər çoxdur, yoxsa oxuduğundan heç nə anlamayanlar?

Faizlə ifadə olunan rəqəmlərdən belə görünür ki, hərfi öyrənsə də, oxumaqda heç bir səviyyəyə çatmayanlar 4 faiz təşkil edir. Aşağı nəticə göstərən 15 faizdir. Orta səviyyəli 34, yüksək oxu bacarığına malik uşaqlar 37, mükəmməl şagirdlər isə 10 faizdir.

PIRLS 2016-da Azərbaycanın mövqeyi

Düşüncələrimizdən “Azərbaycan bu nəticələrlə neçənci yerdədir?” - şəklində bir sual keçə bilər. E.Əmrullayev deyir ki, PIRLS tədqiqatında bu məsələdə də fərqli yanaşma ortaya qoyulub. Yəni, tutuq ki, Azərbaycan onunla eyni nə-

ticə göstərən ölkə ilə tamamilə fərqli sıradadır yer ala bilər. PIRLS tədqiqatında yüksək nəticə göstərən ölkələr Rusiya, Sinqapur, Honkonq, İrlandiya olub. Gürcüstan, Belçikanın təmsil olduğu ikinci qrup ölkələrə 472 balla Azərbaycan da çox yaxındır. Nisbətən aşağı qrupda yer alan ölkələr arasında Avropa İttifaqında təmsil olunan Maltanın, inkişaf etmiş Cənubi Afrikanın belə adı çəkilir.

5 ildə nə dəyişib?

Bəs, Azərbaycan PIRLS-ə qoşulduqdan sonra nə dəyişib? Aparılan tədqiqat göstərib ki, ümumilikdə 10 bal yaxşılaşma var.

Azərbaycanlı şagirdlərin 2016-cı ildə oxu bacarıqları 2011-ci ilin müvafiq göstəricisi ilə müqayisədə 462 baldan 472 bala yüksəlib və ya 10 bal artıb.

Sevindirici haldır ki, PIRLS-2011 tədqiqatının nəticələri ilə müqayisədə azərbaycanlı şagirdlərin “mükəmməl” səviyyəyə daxil olan payı 0 faizdən 2016-cı ildə 2 faizə qədər artıb. “Yüksək” səviyyə üzrə isə şagirdlərin noticələri 2011-ci ilə müqayisədə 9 faizdən 16 faizə yüksəlib. Başqa sözlə, ölkə üzrə son 5 ildə “mükəmməl” və “yüksək” səviyyəyə uyğun nəticə göstərmiş ibtidai sinif şagirdlərinin sayı 2 dəfə artıb. Son tədqiqatın nəticələrinə görə, iştirakçı uşaqların hər 5 nəfərindən biri “yüksək” və ya “mükəmməl” nəticə göstərib. “Aşağı” səviyyəyə uyğun nəticə göstərmiş şagirdlərin payı 37 faizdən 27 faizə enib və ya 10 faiz azalıb.

Maraqlı realiaqlar

Tədqiqat Azərbaycan məktəblərində müşahidə olunan bəzi maraqlı faktları ortaya çıxarıb. Məsələn, tədqiqatda iştirak edən şagirdlərin 53 faizi oğlan, 47 faizi qızlar olub. Sayca oğlanlar üstünlük təşkil etsə də, qızların ümumi nəticəsi oğlanlardan daha yüksəkdir. Belə ki, 479 bal qızların, 466 bal oğlanların göstəricisidir. Birinci PIRLS tədqiqatında olduğu kimi, bu dəfə də qız şagirdlər oğlan şagirdlərdən üstün nəticələr göstərib. E.Əmrullayevin sözlərinə görə, Azərbaycan bu tədqiqatlara sadəcə qız şagirdlərlə qatılısaydı, nəticələrimiz orta göstəriciyə uyğun gələrdi: “Gördüyümüz kimi, oğlanlar orta göstəricidən 6 bal aşağı nəticə göstərib və bu, ölkənin ümumi nəticəsinə aşağı salıb. 2011-ci ildə də oğlanlar 456, qızlar 470 bal toplayıb. Yaxşı nəticə ondan ibarətdir ki, həm qızlar, həm də oğlanların noticələri yüksəlib”.

PIRLS mətnləri

Tədqiqat zamanı iştirakçı şagirdlərə iki mətn təqdim edilir: ədəbi və informasiya xarakterli. Azərbaycanın noticələri 2011-ci ildə 460 və 461 bal olub. Bu il əsaslı dəyişiklik informasiya xarakterli mətnlərdə müşahidə edilib. “Statistik cəhətdən əhəmiyyətli dəyişiklik” hesab olunan həmin rəqəm 17 bal yaxşılaşma olduğunu göstərməkdədir. Ədəbi mətnlərdə isə cüzi yaxşılaşma var.

Nəticələrə nə təsir edir?

Nəticələrə təsir edən amilləri bilmək nəticələri dəyişmək baxı-

mından çox önəmlidir. Gəlin görək nəticələrə nə təsir edir? E.Əmrullayev hesab edir ki, təsir edən amilləri öyrənməklə nəticələri daha tez dəyişmək olar: “Elə şeylər var ki, biz onu qısa müddətdə dəyişə bilmərik. Məsələn, onların təhsili. Tutuq ki, indi məktəbdə təhsil alan qızlar təxminən 30-40-cı illərdəki PIRLS nəticələrinə təsir edəcək amillərdəndir. Ancaq qısa müddətdə təsir edəcəyini düşündüyümüz bəzi tədbirləri həyata keçirmişik. Məsələn, 2011 və 2016-cı illər tədqiqatları arasında bir kampaniya həyata keçirilib. 2014-cü ildən başlayaraq bütün bölgələrdə ən böyük seçilməklə, 2000 məktəbi əhatə edən oxu kampaniyası keçirilib”.

Evdəki resurslar təsir edən amillərdən sadəcə biridir. Şagirdin evində oxuması üçün ayrıca otağı varmı? Evdəki kitabların, o cümlədən uşaq kitablarının sayı kifayət qədərdir? Kompüter və internet, həmçinin televizor varmı? Sadalananlara olub-olmamasından asılı olaraq, şagirdin göstəriciləri fərqlənir.

PIRLS-də iştirak edən bütün uşaqlar arasında evdə resurs sayı az olan uşaqlar 7 faiz təşkil edir. Ancaq azərbaycanlı uşaqların 24 faizinin evdə şəraiti mövcud tələblərə uyğun gəlir.

Şagirdlərin özünü məktəbə aid hiss edib-etməməsi onların təhsildəki uğurlarında çox önəmlidir. Azərbaycanlı məktəblilərin böyük əksəriyyəti məktəbə həvəslə gəlir. Məktəblilərin 55 faizi həmişə dər-sə gəlir. Şagirdlərin 24 faizi ayda bir dəfə, 6 faizi 2 həftədə bir dəfə, 15 faizi isə həftədə bir dəfə və çox dərs buraxıb.

Resurs səviyyəsi orta göstəricilərə yaxınlaşanlar 73 faizdir və Azərbaycanda ailələr övladları üçün daha çox bu səviyyəni təmin edə bilir. Evdə resursu çox olan cəmi 2 faiz təşkil edir, amma onların noticələrini sayları az olduğu üçün ölçmək mümkün olmur.

E.Əmrullayev tədqiqatın bir-mənalı olaraq təsdiq etdiyi realiağı belə ifadə edir: “Resurs səviyyəsi aşağı olan bütün ölkələrin noticələri aşağıdır”.

Uşaqların düzgün yetişməsində onlara ayrılan zaman çox önəmlidir. Bu amil tədqiqatda da özünü göstərib. Məktəb yaşına çatana qədər evdə uşağa kitab oxuyan, axşam nağıl danışan olubmu? Uşağa qoşulub evdə oyun oynayan varmı? Bu suallara verilən cavablardan belə aydın olur ki, dünyada 3 faiz təşkil edən uşağı ilə vaxt keçirməyən ailələr ölkəmizdə 5 faizdir.

Nəticələrə təsir edən əsas amillərdən biri də valideynin məktəbə münasibəti ilə ölçülür. Tədqiqata qatılan valideynlərin 5 faizi məktəbdən razı deyil, 30 faiz bir az, 65 faiz isə çox razıdır. Azərbaycanda məktəbdən razı qalmayanlar nisbətən az - 3 faiz təşkil edir.

Bəs, uşağımız məktəbə başlayana qədər vaxtını harada keçirib, evdə? Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə göndərilən azyaşlılar məktəb yaş çatdıqda yaşdırlarından ciddi şəkildə fərqlənir. Bunu sübut edən rəqəmlərə baxaq. 2016-cı ildə məktəbəqədər təhsil alanlar 46 faiz təşkil edir. 54 faiz məktəbə tam təcrübəsiz gəlib. Tədqiqatın ümumi iştirakçılarının cəmi 11 faizi məktəbə hazırlıq keçmədən gəlib. Məktəbəqədər təhsilin nə qədər vacib olduğu şagirdlərin bilik və bacarıq səviyyəsi ölçülərkən daha çox nəzərə çarpır. 1 il, hətta

daha az məktəbəqədər təhsil müəssisələrində məşğul olan uşaqlar heç getməyənlərdən 18 bal yuxarı nəticə göstərib. Heç getməyənlərin 54 faiz təşkil etdiyini nəzərə alsaq, bunun beynəlxalq tədqiqatda ölkə olaraq nəticələrimizə nə qədər təsir etdiyini, aşağı saldığımızı görə bilərik.

Məktəbin sosial-iqtisadi mühiti də şagirdlərinin ümumi noticələrini təsir edən amillərdən biri kimi tədqiqat obyektinə çevrilib. Məktəbdə oxuyan şagirdlərin ümumi iqtisadi-sosial vəziyyəti araşdırılarkən bəlli olub ki, iştirakçı ölkələr arasında məktəbdə imkanları daha az olan şagirdlərin oxuduğu məktəblər 29 faiz təşkil edir. Orta səviyyəli məktəblər 33 faizdir.

məyən məktəblilərin ümumi göstəricisi 57, Azərbaycanda isə 72 faiz təşkil edir. Hər ay şagird yoldaşlarından mənfi münasibət görən 29, Azərbaycanda isə 20 faizdir. Hər həftə pis münasibətlə qarşılaşanlar isə cəmi 8 faiz təşkil edir. Ümumilikdə 28 faiz şagird arasında münasibətlərin yaxşılaşması müşahidə olunub.

Beynəlxalq tədqiqatlar və hədəflər

PIRLS tədqiqatına qoşulan hər ölkənin ayrı məqsədi var. Bəziləri orta səviyyəni hədəf götürür, bəziləri aşağı nəticə göstərən şagirdlərinin sayını azaltmaq istəyir.

Azərbaycan da PIRLS, TIMSS (Riyaziyyat və Təbiət Elmləri Üzrə Beynəlxalq Qiymətləndirmə Proqramı) və PISA (Beynəlxalq Şagird Qiymətləndirilməsi Proqramı) beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatlarında iştirak edir. Beynəlxalq qiymətləndirmə proqramları təhsilin keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi funksiyasını yerinə yetirməklə ölkədə təhsil prosesi haqqında məlumat əldə etməyə, həlli tələb olunan əhəmiyyətli problemləri araşdırmağa, noticələrin beynəlxalq təcrübə ilə müqayisəsinə imkan yaradır. Təhsil naziri vəzifələrini müvəqqəti icra edən nazir müavini Ceyhun Bayramov Azərbaycanın da hədəfinin məhz bu olduğunu deyib: “Belə tədqiqatlara güclü iqtisadiyyata və təhsil ənənələrinə sahib olan ölkələr qatılır. Bu prizmadan yanaşdıqda göstəricilərimizi inkişaf etmiş ölkələrin səviyyəsi ilə müqayisə etmək ölkə təhsilinin inkişafına təkan verəcək. Nəticələr arasındakı fərqi böyüklüyünə baxmayaraq, beynəlxalq tədqiqatlara qoşulmaq təşəbbüs olaraq təqdirəlayiqdir və mütləq davam etdirilməlidir. Şagirdlərin göstəricilərinin artması, birinci tədqiqatla müqayisədə əldə etdiyimiz irəliləmə də bunu təsdiq edir. Bu, istiqamətimizin doğru olduğunu bir göstəricisidir”.

Valideynlər üçün də tövsiyə olacaq

Vacib amillərdən biri kimi valideynlərin təhsil prosesinə qatılmasını qeyd edən C.Bayramov bildirib ki, onlar üçün də vəsait hazırlanaçaq: “Yeniliklərdən biri odur ki, hər bir sinif üçün dərslik hazırlanan zaman müəllim üçün metodik vəsait də çap olunurdu. Bundan sonra valideyn üçün də belə vəsaitlər olacaq. Yeni ehtiyat dərslik modelində müəllimlərlə yanaşı, valideynlər üçün də tövsiyə xarakterli metodik vəsaitin hazırlanmasını nəzərdə tutmuşuq. Valideynlərin uşaqları ilə hansı istiqamətdə məşğul olması, onlara yardım etməsi şagirdlərin təhsil səviyyəsində mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu istiqamətdə artıq işlərə başlanılıb”.

İki tədqiqatın nəticəsi təhsil proqramlarındakı fərqi göstəricisidir

C.Bayramov bu tədqiqatın əhəmiyyətini sadəcə Azərbaycan təhsilinin güclü və zəif cəhətlərini müəyyənləşdirmək baxımından deyil, həm də 2008-ci ildən təbiiq edilən yeni təhsil proqramı ondan əvvəlki təhsil proqramı ilə müqayisə etmək imkanı verməsi baxımından da qiymətləndirib: “Bundan əvvəlki tədqiqatda 2007-ci ildən məktəbə gedən şagirdlər iştirak etmişdilər. İki tədqiqatın noticələri arasındakı fərqi həm də əhəmiyyətli proqramla yeni proqramın fərqi. Təhsilin məzmununu təkmilləşdirmək üçün həmin noticələrə ciddi

İki tədqiqatın nəticəsi təhsil proqramlarındakı fərqi göstəricisidir

diqqət yetirməliyik. Təhsilin məzmunu beynəlxalq tədqiqatların nəticələrinə əsasən işlənilib hazırlanmalı, vacib dəyişikliklər təklif edilə bilər. Nəticələrə, onlara təsir edən əsas amillərə nəzər salmalıyıq. 2021-ci ildə keçiriləcək növbəti tədqiqatda 2011-ci ildə dünyaya gələn, 2017-ci ildə məktəbə gedən uşaqlar iştirak edəcək. Sevindirici ki, bu il məktəbəhazırlıq şəbəksəi kifayət qədər geniş vəsait alıb və həmin tədqiqatda iştirak edəcək şagirdlərin 55 faizi məktəbəhazırlıq keçmiş məktəblilər arasında seçiləcək. Bu da o deməkdir ki, 2016-cı ildə iştirak edən şagirdlərlə müqayisədə onların arasında 70-80 faiz fərqi olacaq və bu, nəticələrimizə müsbət təsir edəcək”.

Təhsilin məzmunu təkmilləşdiriləcək

Təhsilin məzmunu təkmilləşdiriləcək

C.Bayramov təhsilin məzmununu təkmilləşdirmək məqsədi ilə hazırlanan ehtiyat dərsliklər məsələsinə də toxunub: “Təhsil Nazirliyinin sifarişli ilə Təhsil İnstitutu tərəfindən yeni ehtiyat dərslik konsepsiyasına uyğun olaraq ibtidai sinif dərsliklərinin hazırlanması istiqamətində işlər aparılır. Beynəlxalq tədqiqatın noticələri, ölçü meyarları və məzmun hələ konsepsiya hazırlanan zaman nəzərə alınıb. Hesab edirik ki, PIRLS və TIMSS beynəlxalq tədqiqatlarda nəzərdə tutulan meyarları yeni dərslik konsepsiyasında əksini tapacaq”.

Valideynlər üçün də tövsiyə olacaq

Valideynlər üçün də tövsiyə olacaq

İki tədqiqatın nəticəsi təhsil proqramlarındakı fərqi göstəricisidir

Valideynlər üçün də tövsiyə olacaq

Beynəlxalq tədqiqatlarda iştiraka davam edirik

Sıradadır, bəs görəsən, mükəmməllər çoxdur, yoxsa oxuduğundan heç nə anlamayanlar?

Necə deyirlər, hədəf bəlli, istiqamət doğru, gözləntilər ümidvericidir!

Belarus nümayəndə heyəti ilə görüş

Martın 5-də təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov Belarus Respublikasının Təhsil Nazirliyi və bu ölkənin aparıcı ali təhsil müəssisələrinin nümayəndələri ilə görüşüb.

Görüşdə Belarus Respublikası Təhsil Nazirliyinin məsul əməkdaşları, Belarus ali təhsil müəssisələrinin rektorları, prorektorları, Belarus Respublikasının Azərbaycanı səfirliyinin nümayəndələri iştirak edib.

Firudin Qurbanov ölkələrimiz və xalqlarımız arasındakı ümumi oxşarlıq əlaqələrimizin inkişafında mühüm rol oynadığını bildi. Görüş zamanı qeyd edilib ki, digər istiqamətlərdə olduğu kimi təhsil sahəsində də Azərbaycan və Belarus arasında əməkdaşlıq inki-

şaf etməkdədir. Azərbaycan və Belarus dilləri hər iki ölkənin universitetlərində qarşılıqlı şəkildə təbliğ olunur, iki dövlətin təhsil müəssisələri arasında əlaqələr genişlənilir. Bundan başqa, Azərbaycan və Belarus Təhsil Nazirlikləri arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığa dair sənədlər imzalanıb.

Firudin Qurbanov “Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə Dövlət Strategiyası”nın müəyyən etdiyi hədəflərə uyğun olaraq aparılan islahatlar barədə qonaqlara məlumat verib və onların suallarını cavablandırıb.

Görüş zamanı iki ölkə arasında təhsil sahəsində əlaqələrin gələcək inkişaf perspektivləri müzakirə edilmişdir.

Ötən ay Təhsil Nazirliyinə 15059 müraciət daxil olub

Təhsil Nazirliyinin Telefon Məlumat Mərkəzinə (“Qaynar xətt” xidməti, telefon: 146) daxil olan zənglərlə və Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 2018-ci ilin fevral ayında vətəndaşlara göstərilən xidmətlərlə bağlı statistika açıqlanıb.

Qeyd olunan müddət ərzində Vətəndaşlarla iş bölməsinə ümumilikdə 15059 müraciət daxil olub.

Statistikaya əsasən, Telefon Məlumat Mərkəzində 11137 zəng qəbul edilmişdir.

Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində isə bu dövrdə 3922 vətəndaşa xidmət göstərilmişdir.

Telefon Məlumat Mərkəzinə və Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzinə daxil olmuş müraciətlərin (əsasən sorğu xarakterli olub) ək-

səriyyəti dərhal cavablandırılıb və operativ həll olunub. Vətəndaşların Qəbulu Mərkəzində 1372 sənəd (738 məktub, 549 ərizə, 85 digər sənəd) qəbul olunub və qeydiyyata alınıb.

Daxil olan müraciətlər daha çox tələbələr üçün yerli ali və orta ixtisas təhsili müəssisələrinə köçürülməsi və bərpası, ali təhsil sənədlərinin (diplomların) tanınması (nostrifikasiya), ümumtəhsil məktəblərinin 1-ci siniflərinə qəbul ilə bağlı məsələləri əhatə edib.

Qeyd edək ki, Telefon Məlumat Mərkəzinə ötən ay ərzində ən çox həftənin cümə axşamı (2509 müraciət) və bazar ertəsi (2210 müraciət) günləri, əsasən, saat 10:00-dan 12:30-dək və 14:00-dan 16:00-dək müraciət olunub.

ADNSU ilə Qomel Texniki Universiteti arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb

Martın 6-da Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin (ADNSU) rektoru, professor Mustafa Babanlı Belarusun Qomel Texniki Universitetinin nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Qonaqları universitetdə görməkdən məmnun olduğunu deyən rektor, professor M.Babanlı ADNSU haqqında ətraflı məlumat verib. Universitetdə 3 dildə təhsil aparıldığını qeyd edən rektor tədris prosesi, beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələri, ingilis dilində tədris, universitetin əcnəbi tələbələri və əməkdaşlıq oluna biləcək sahələrdən bəhs edib. Bunlarla yanaşı universitetdəki IT Akademiyası, Startap mərkəzinin fəaliyyətindən danışan rektor M.Babanlı tələbə

mübadiləsi və kadr hazırlığı sahəsində əməkdaşlığın önəmini qeyd edib.

Belarus Təhsil Nazirliyinin nümayəndəsi Olqa Xatkeviç neft ölkəsi olan Azərbaycanın bu sahədəki uğurlarını və ADNSU-nun neft üzrə kadr hazırlayan əsas ali təhsil ocaqlarından biri kimi əhəmiyyətini yüksək qiymətləndirdiyini deyib.

Belarusun Qomel Texniki Universitetinin prorektoru Aleksandr Sıçev ADNSU ilə əməkdaşlıqda maraqlı olduqlarını və əlaqələrin inkişaf etdirilməsinin vacibliyini bildirib.

Görüşün sonunda tərəflər arasında əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb.

“Məktəbdənkənar təhsil müəssisələrində idarəetmə və işin təşkili” mövzusunda konfrans

Təhsil Nazirliyinin 3 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzində respublikanın regionlarında fəaliyyət göstərən uşaq-gənclər inkişaf mərkəzlərinin rəhbərləri üçün “Məktəbdənkənar təhsil müəssisələrində idarəetmə və işin təşkili” mövzusunda respublika konfransı keçirilib.

Konfrans uşaq-gənclər inkişaf mərkəzləri ilə işgüzar münasibətlərin qurulması, əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və iş fəaliyyətinin daha da gücləndirilməsi məqsədilə keçirilib.

Üç gün davam edən konfransda Təhsil Nazirliyinin Məktəbdənkənar fəaliyyətin təşkili şöbəsinin müdiri Vasif Məmmədov, Uşaq və gənclərin yaradıcılığı sektorunun müdiri Ayla Həsənova, Təhsil İn-

stitutunun şöbə müdiri Pırali Əliyev, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin dekani Laçın Həsənova, uşaq-gənclər inkişaf mərkəzlərinin rəhbərləri və nümayəndələri təqdimatla çıxış ediblər.

Tədbirdə 3 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin müəllimləri tərəfindən “açıq dərslər” və “ustad dərsləri” təqdim olunub. Bölmə iclasları keçirilib, təkliflər səsəndirilib, müxtəlif mövzular ətrafında müzakirələr aparılıb.

Konfrans Azərbaycan Dövlət Rus Dram Teatrında 3 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin bədi kollektivlərinin tədbir iştirakçıları üçün hazırladığı “Dostluq nağılı” adlı teatrşou proqramı ilə başa çatıb.

“Milli kimlik sualından milli dövlətçiliyə: müstəqilliyin çətin yolu”

Jalə MÜTƏLLİMOVA

Martın 6-da Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Gəncə şəhərində “Milli kimlik sualından milli dövlətçiliyə: müstəqilliyin çətin yolu” mövzusunda növbəti “Novruz mühazirəsi” keçirilib. Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetində təşkil edilən tədbirdə qonaqlar əvvəlcə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti guşəsi ilə tanış olublar.

Sonra Gəncə Şəhər İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini Elnur Rzayev çıxış edərək, ölkə başçısının Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının yüzüncü ildönümünün dövlət səviyyəsində layiqincə qeyd edilməsi barədə imzaladığı sərəncamın dövlətçilik tariximizə verilən yüksək dəyərini nümunəsi olduğunu deyib. İcra başçısının müavini öncə Tiflisdə, daha sonra Gəncə şəhərində fəaliyyətə başlayan Şərqdə ilk parlament respublikasının milli dövlətçilik ənənələrinin bərpası işində böyük rol oynadığını vurğulayıb.

Mühazirə iştirakçılarını salamlayan təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov da ölkə Prezidenti İlham Əliyevin cümhuriyyətin yüz illiyi ilə bağlı sərəncamını yüksək qiymətləndirib. O, 2018-ci ilin ölkədə “Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti ili” elan edilməsini tarixi hadisə adlandıraraq, Nazir müavini xaricdə təhsil siyasətinin, eləcə də milli kadrların hazırlanmasının həmin dövrdə strateji hədəflərdən olduğunu qeyd edib. Bu dövrdə xalq təhsili və maarifləndirmə üzrə ilk nazirliyin - Xalq Maarif Nazirliyinin yaradıldığını, məktəblərin milliləşdirilməsi siyasətinin həyata keçirildiyini vurğulayıb. Həmçinin Bakı Dövlət Universitetinin açılması ilə yanaşı, parlamentin qərarı ilə ali təhsil almaq üçün bir qrup azərbaycanlı gəncin xarici ölkələrə yola salındığı bildirilib.

Tarix elmləri doktoru, professor Solmaz Rüstəmovası - Tohid Cümhuriyyət qurucularının həyatı, ictimai-siyasi fəaliyyətləri haqqında ətraflı məlumat verib. Onların gərgin və müəkkəb ictimai-siyasi sərəncamda fəaliyyət göstərdiklərini söyləyib. Bildirib ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin demokratik dövlət quruculuğu, iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, hərbi quruculuq və bir çox sahədə həyata keçirdiyi işlər Azərbaycan tarixinin parlaq səhifəsidir.

Tarixçi alim Nəsiman Yaqubli isə o dövriki siyasi proseslərdən, Azərbaycanın təkcə daxilindən deyil, həm də xaricdən olan düşmənlərlə mübarizəsindən danışmışdır.

Mühazirədən sonra qonaqlar Gəncə Dövlət Filarmoniyasının solistlərinin ifasında konsert proqramını dinləyiblər.

Tədbirdə iştirak edən ölkəmizdə təhsil alan əcnəbi tələbələr Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ilk paytaxt şəhəri olan qədim Gəncədə Cavad xan türbəsi, Şah Abbas məscidi, “Çökək hamamı” və Gəncə Dövlət Filarmoniyası ilə tanış olublar. Həmçinin böyük Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin məqbərəsi ziyarət edilmişdir. Tələbələrə dahi şairin həyatı, yaradıcılığı və məqbərə haqqında məlumatlar verilib.

Diqqətəlayiq məqam...

Bu, tədbirin rəsmi hissəsi idi. Ancaq bir neçə məqam da var ki, onların xüsusi vurğulanmasına ehtiyac var. Gəncəyə budəfəki səfərin bir fərqi var idi. Biz martın 6-da yola çıxmışdıq. Yüz illiyi qeyd ediləcək cümhuriyyətin yaradıcısı

Gəncədə növbəti “Novruz mühazirəsi”

Məhəmməd Əmin Rəsulzadənin həmin gün - martın 6-da vəfatı günü idi. Yəni bu səfərə və tədbirə təkcə mühazirə, tarixi yaddaşı təzələmək demək olmaz. Bu, həm də anım günü səfəri, tədbiri idi.

Aqrar Universitet və Cümhuriyyətin ilk parlamenti...

Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin binası qarşısında, Qərribə duyğudur. İllər öncə, 1918-ci il iyunun 16-da qırmızı kərpicdən hörülmüş bu binada Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin ilk hökuməti qurulub, parlamenti fəaliyyət göstərmişdir. İndi “Novruz mühazirəsi”ni də müstəqil Azərbaycan elmi, təhsil adamları və ictimaiyyət məhz bu zalda dinləyəcək. Həm də tanınan tarixçilərin iştirakı ilə.

Sözarası: Saatlarla danışılmalı mövzudur. ADR və onun banilərinin həyatı, görükləri işlər. Bu gün Azərbaycan dövləti səviyyəsində görülən bu iş təqdirəlayiqdir. Keçmişimizi, bizə aid olan tarixi simaları heç vaxt unutmayacağıq.

Nümunə adamlar...

Demokratik Cümhuriyyətin yaradıcıları deyəndə yada düşən adlar... Onlardan biri Nəsim bəy Yusifbəyli. Onun dostu, dövrünün tanınan maarifçi ziyalı Nağı bəy Şeyxzamanlı xatirələrində yazır: “Nəsim bəy atasının ona yolladığı məktubu əlinə aldı və dedi:

- Seym dövründə Tbilisidə maarif naziri idim. Aldığım məş məni təmin etməzdi. Həmişə olduğu kimi, Gəncədən - atamdan pul istəyirdim. Azərbaycanın istiqlalını elan etdik. Cümhuriyyətimizin maarif naziri oldum. Aldığım məş yəni də məni dolandırmadı. Sən bilirsen, atamın icazəsi ilə bağları-muzdan birini müasir bağ yaratmaq qəyəsini ayırmışdım. Üç ildir milli işlərdən baş açıb bağ ilə də məşğul ola bilmirdim. Atama bir məktub yazaraq, bu ilə də bağ işləri ilə məşğul ola bilməyəcəyimi, yəni əvvəlki kimi qamış alıb basdırmalarını söylədim. Atamdan bu cavabı almadım. Məktubu sənə oxuyuram:

“Əziz oğlum, artıq səbrim tükenib, dözə bilmirəm. Hamısını yazacağam. Sıxıntı içində borc alaraq sənin ali təhsil almağın təmin edə bildim. Ali təhsil alıb Gəncəyə qayıdanda artıq hər şeyin rahat olacağını yəqin etdim. Sən Gəncəyə gəlib bələdiyyədə ərzaq işləri üzrə müdir oldun, sənə yəni məni baxdım, mənəndən pul istədin. Sonra Tiflisə gedib Seymin maarif naziri oldun, aldığın pulla yəni özünü saxlaya bilmədin. Bir neçə dəfə pul istədin, göndərdim. Sonra Azərbaycanın istiqlalını elan etdin. Gəldin burada da maarif naziri oldun. Dövlətimizin mərkəzi olan Bakıda işlədin. Yəni də aldığın məş sənə təmin etmədi. Yəni də mənəndən pul istədin. Həmişə də göndərdim. Adına olan torpaq sahəsinin bir hissəsini satmışdım. Sənə o pullardan göndərdim. Bu gün isə Baş nazirsən. Dövlət başçısı-sınız, yəni, ölkənin padışahı olmusunuz. Bağının qamışını da mən alımmı?!”.

Dövlət qulluğu üçün qırx dörd azərbaycanlı...

O zamankı daxili və xarici siyasəti basqılara rəğmən gələcək qurur-

dular. Dövlət himni, özünün pul vəhidi, bayrağı, gerbi, fərqlənən insanlarını təltif etmək üçün orden və medallar, ordu, silahlı qüvvələrin ilk orkestri, xarici ölkələrdə yaradılan Azərbaycan nümayəndəlikləri, yeni parlament və orada bütün fraksiyaların təmsili işi. Yəni gerçək bir dövlət quruldu müsləman şərqində. Cümhuriyyəti cümhuriyyət edəcək hər nə var idisə, hamısını etməyə çalışırdılar. Bir belə gərginliyin içində ölkənin təhsil sistemini yaxşı yönəltməyə cəhdlər edilirdi. İndi Gəncədə Aqrar Universitetin ikinci binasında, illər öncə Nazirlər Kabinetinin yerləşdiyi binada, muzey kompleksində baş nazir Fətəli xan Xoyskinin bu barədə yazışmalarına dair sənədlər, hətta əlyazmalar saxlanılır. O, həmkarları ilə birlikdə təcili olaraq qırx dörd azərbaycanlı gənci məhz dövlət qulluğu üçün lazım olan ixtisaslara yiyələndirməyə Almaniyaya və Fransaya təhsil almağa göndərilməsini tələb edirdi. Bu tələb gərgin müzakirələrdən sonra müsbət həllini tapmışdı.

Sözarası: “Bir kərə yüksələn bayraq, bir daha enməz” demişdi, düz yüz il öncə milli azadlıq hərəkatının lideri Məhəmməd Əmin Rəsulzadə. Amma endirdilər. Hamı da bitdi və endi sanmışdı. Ancaq o iyirmi üç ayda qaldırılan bayraq, qurulan cümhuriyyət, insanların daddığı istiqlal o qədər doğma, vacib və lazımlı idi. İnsanlar bunu gözlənlənə bilməmişdi. Cinayəti törədən isə anlamamışdı. Çox şeyi əldən almaq olar, amma bəyindən silmək olmaz! O gün göldi. Azər-

baycan yenidən müstəqilliyini elan etdi...

İstiqlala böyük inam...

İli xatırlayın, 1920-ci il olsun məsələn, bir də günü xatırlayın, avqustun 27-si...

“ÇK” Azərbaycan ziyalıları, milli şüurlu siyasi qüvvələri, AXC lider və fəalları əl-əl axtarırdı. Onları məhv etmək göstərişini verib. Cümhuriyyət qurucularının bəziləri gizli evlərdə saxlanılırdı. Onlardan biri də Nəsim bəy Yusifbəyli. Bir neçə əqidə yoldaşı ilə bərabər. Danışmaq istədikcə, gözləri dolur. Hamı bu üzəndən susurdu. Sükutu özü pozur: “Biz Azərbaycanın istiqlalını qurduq, amma onu saxlaya bilmədik. Ruslar güclü vətənimizi işğal etdi, istiqlalımıza son qoydu. Müqəddəs ölkəmiz rusların istilası altına keçdi. Ancaq bu cümhuriyyəti elan edəndə inandığımız və iman etdiyimiz bir şey var idi. O da bu ki, illərlə xalqımızı nə qədər əzirlərsə, əzsinslər, ancaq əbədi olaraq belə qalmayacaq. Xalqımızın beyninə yerləşdirdiyimiz istiqlal məfhumundan mənəvi varlığımıza hopmuş hürriyyət ruhunu söküb ata bilməyəcəklər. Onlar buna nail olmaq üçün vəhşiliyi və qəddarlığı ilə məşhur olan Neronu köməyə çağırırsalar da, yəni müvəffəq ola bilməzlər. Və bir gün bu cümhuriyyətin istiqlalı yəni geri dönməz...”

...Artıq o gündəyik, məmləkətin böyük kişiləri. Sizi-bizli arzu-muza qovuşmuşuq. Hələ daha artıq illər var olacaq, yaşayacaq məmləkətimiz. Çünki təməli, bünövrəsi gerçək VƏTƏN SEVGİSİ ilə qoyulub!

Sevimli fənnə çevrilən informatika

← Əvvəlki səh.1

Ruhhiyyə DAŞSALAHLI

Məsələn, dərslər saatı artırılıb. Şagird sayının azalması və ayrılan vaxt ərzində müəllimin hamıya daha çox vaxt ayırmasını təmin etmək məqsədi ilə hər sinif iki qrupa bölünüb.

İki yerə bölünən siniflərdən birindəyik. Rəna bir qrupda, Hüseyinlə Səməd ikinci qrupdadır. Hər iki qrupda dərslər maraqlı keçir.

“Çətin məsələləri həll etməyin yollarını öyrənirik”

V sinif şagirdi Hüseyin Babayev danışır ki, dərslərdə əsas obrazları proqramlaşdıraraq öz obrazlarını da təkmilləşdirirlər: “İnformatika dərslərində biz əsas obrazları proqramlaşdırırıq. Bu yolla məntiqimiz inkişaf edir. Əsas bilik, bacarıqlarımız formalaşır və gələcəkdə çətin məsələləri həll etməyin yollarını öyrənirik. Dərslər çox xoşuma gəlir. Özümün də kompüterə böyük marağım var. Ancaq ilk aylarda verilən tapşırıqların öhdəsindən gəlməkdə çətinlik çəkirdim. Müəlliminin köməyi ilə artıq çətinliklər arxada qalıb”.

“Bu dərslərdə öyrəndiyimiz hər şey gələcəkdə bizə lazım olacaq”

Səməd Əlizadə hesab edir ki, bu dərslər onu gələcəyə hazırlayır: “İnformatika fənnini bu formada bu ilin əvvəlindən keçməyə başlasaq da, artıq sinifimizin sevimli fənninə çevrilib. Əvvəllər bəzi yoldaşlarımız çətinlik çəkirdi. Onlar indi daha yaxşı nəticələr göstərə bilirlər. Həm valideynlərinin və sevimli müəllimimizin Rahilə xanımın köməyi, həm də hər biri öz söyi ilə indi bu fənni daha asan mənimsəməyə başlayıblar. Sınıfdə olduğu kimi, evdə də məşğul oluruq və bu da imkan verir ki, vaxtımızı düzgün dəyərləndirib bu fəndən daha çox bacarıq, sənəti qazanaq. Çünki sənəti çox önəmli bir dərslərdir. Gələcək peşələrində informatika dərslərində bizim öyrəndiyimiz sistem əsasında qurulur. Yəni bu dərslərdə öyrəndiyimiz hər şey gələcəkdə bizə lazım olacaq. Ümid edirəm ki, bu fənni bizə məktəbi bitirəndə dərslər olunaçaq”.

“Labirintlərlə iş”ləyib dil bilgilərini təkmilləşdirirlər

Rəna Quliyeva isə fənlər arasındakı əlaqə qurmağında danışıb: “İnformatika çox maraqlı fəndir. “Labirintlərlə iş”, “Raketlərin boşaldılması” kimi mövzularla işləyərkən bu fənni xüsusilə maraqla öyrənirəm. İnformatika ilə sadəcə kompüter biliklərimiz artmır. Tapşırıqları həll edərkən riyazi biliklərimizdən istifadə etməli oluruq. Rus və ingilis dillərindən sözləri Azərbaycan dilinə tərcümə edirik. Nəticədə dil bilgilərimiz də təkmilləşir. Odur ki, biz bu fənni çox sevirik”.

Daim nəzarət altında olan bir sistem qurulub

Şagirdlərin ağız dolusu danışdığı dərslər üçün hər şey xüsusi hazırlanıb. Daim nəzarət altında olan sistem qurulub. Burada müəllimlərin dərslərinə mütəmadi nəzarət edilir, dərslərin keyfiyyəti daim ölçülür. Layihənin koordinatorları gün ərzində kurasiyasında olan müəllimləri izləyir. Kimin dərslərinə necə alındığı, mövzunu qrupun neçə faizinin mənimsədiyini müəyyən edilir. Ümumi sistemdə dərslərin mövzusu, şagirdin

tapşırığı necə yerinə yetirdiyini görmək mümkün olur.

F.Qurbanovun sözlərinə görə, mövcud sistemə koordinatorlar və müəllimlərlə yanaşı, Təhsil Nazirliyindən də daxil olub istənilən məktəbdə, istənilən dərslərin nəticələrinə baxa bilirlər: “Hər hansı problem müşahidə olunarsa, dərhal səbəblə maraqlanıraq. Məsələn, dərslərdə iştirak etməyənlərin sayı və intensivliyi, tapşırıqları yerinə yetirmə göstəriciləri və faizi narahatlıq doğursunsa, dərhal müəllimlə əlaqə saxlanılır”.

İnformatika müəllimi Rahilə Əliyevə deyir ki, bu sistemdə uşaqların nəşə öyrənməməsi mümkün deyil. Müəllimlərə və dərslərə daimi nəzarət olduğundan iştirak və mənimsəmə faizi aşağı düşsə kimi maraqlanırlar: “Müəllimin dərslərində nəticəsi zəifdirsə, mövzunu daha az uşağ mənimsəyirsə, mənimsəyənlər 50 faizdən aşağıdırsa, müəllimə əlavə dərslər saatı keçmək təklif olunur”.

Seçilmişlər: əvvəl seçilib, sonra...

Rahilə müəllim layihəyə dərslər demək üçün seçilən müəllimlərdəndir. Əvvəlcə seçilib, sonra hazırlığa cəlb edilən 190 müəllimdən biri olub.

F.Qurbanovun sözlərinə görə, informatikanın əvvəllər bu intensivlikdə tədrisi aparılmadığından əlavə problemlərə səbəb ola biləcəyi nəzərə alınıb. Odur ki, işə müəllim resurlarından başlanılıb. Müəllimlərin peşəkara inkişafını təmin etmək üçün layihəyə başlanıldı. Müəllim hazırlığına başlanılıb. 3 meyar üzrə - məzmunu başa düşmək bacarığı, uşaqlara çatdırma bacarığı və şagirdlərin dərslərdə fəallığını təmin etmə bacarığı üzrə seçilən müəllimlər təlimlərə cəlb edilir.

Əvvəlcə müəllimlərə hər hansı dərslər verilib. Mövzu müəllimin elektron ünvanına göndərilib və müəllim onu imtahana qədər oxuyaraq test rejimində tədris edib. Bununla müəyyən edilən ki, V sinif şagirdinin başa düşməli olduğu məzmunu müəllim özü bilir, yoxsa yox.

“Tədris saatının artması müəllimlərin motivasiyasının yüksəlməsinə səbəb olub”

Layihəyə cəlb edilən müəllimlərin böyük əksəriyyəti cavanlardır. “Bu da son illərdə müəllimlik peşəsinə gələnlərin artan marağı ilə izah oluna bilər. Bu peşənin hər il artan nüfuzunun bəhrəsini layihənin təbiiq zamanı da gördük”, - deyən Fəxri Qurbanov onların seçimindən, hazırlığından da danışıb.

Qərar belə olub ki, müəllim dərslər keçməyə hazır olmadan dərslərə girə bilməz. Bu prinsiplə hər müəllimə 36 saat təlim keçilib. Qavramada çətinlik çəkən müəllimlərə əlavə saatlar da ayrılıb. Hətta 72 saata qədər vaxt ayrılan müəllim belə olub. Lakin təlimlə də iş bitməyib. Müəllimlə bağlı qəti fikir yürütmək üçün 12 dərslər keçməsi tələb olunur. Bu da tədris prosesinin 20 faizi deməkdir. 12 dərslərdən sonra sınıfdə vəziyyət yaxşı deyilsə, yəni başqa siniflərdən çox zəifdirsə, müəllimlə bağlı tədbir görülür.

Müəllimlərin prosesə çox fəal qoşulduğunu, dərslərə xüsusi həvəs göstərdiyini, öz üzərində çox işlədiyini vurğulayan F.Qurbanov bunda informatikaya ayrılan saatın artmasında olan müəllimləri izləyir. Kimin dərslərinə necə alındığı, mövzunu qrupun neçə faizinin mənimsədiyini müəyyən edilir. Ümumi sistemdə dərslərin mövzusu, şagirdin

Yeni formatda tədris müəllim və şagirdlərlə yanaşı, valideynlər üçün də böyük dəyişikliklər gətirib

Tarix, ədəbiyyat müəllimləri informatika dərslərində

Saatların artmasını nəzərə alaraq peşəkara informatika müəllimləri çatışmazlığı ilə qarşılaşmamaq üçün pilot layihə çərçivəsində İKT bacarıqları yüksək olan digər fənn müəllimləri də layihəyə cəlb edilir. Onların arasında riyaziyyat, fizika, tarix, hətta ədəbiyyat müəllimləri də var. İKT bilikləri, kompüterdən istifadə etmə imkanları çox yüksək həmin müəllimlər layihəyə cəlb edilənlərin 30 faizini təşkil edir. Yəni, 190 müəllimin 70-i başqa fənn müəllimidir.

F.Qurbanovun sözlərinə görə, bu təcrübə uğurla davam edir: “Uğurlu da olsa, hələlik eksperimentdir və özünü doğruldarsa, gələcəkdə Təhsil Nazirliyində məsələ qaldırılıb bu təcrübənin genişləndirilməsinə nail olmaq mümkündür. Bu, beynəlxalq təhsil şirkətinin tövsiyəsi əsasında qəbul edilən qərardır. Şirkətin başqa ölkələrdəki təcrübəsi Azərbaycanda da belə qərar verərkən əsas rol oynayıb. İnformatikanın tədrisinə başqa ölkələrdə neinki ayrı-ayrı ixtisas üzrə pedaqoqlar, hətta tam fərqli ixtisas sahələri üzrə peşəkara kadrlar da cəlb olunub”.

Bəs, məktəblər necə seçilib?

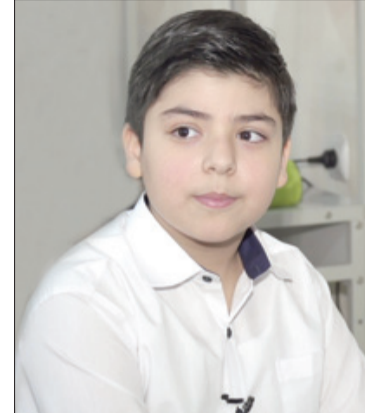
Layihədə iştirak edən məktəblər necə seçilib? Yəqin siz də elə düşünəcəksiniz ki, kompüter çox,

Məktəblər seçilərkən nəzərə alınan meyarlar tamamilə fərqlidir. Layihədə məktəblərin texniki təchizatı deyil, daha böyük olması, siniflərin və sınıfdəki şagirdlərin sayının daha çox olması nəzərə alınmışdır. Həmin meyarlar sadəcə mərkəzdəki məktəblərdə deyil, Bakının ən ucqar məktəblərində axtarılıb. Nəticədə Hövsanda, Fatmayıda, Lökbatanda, Suraxanı rayonunda, hətta Şüvəlanda yerləşən Makarenko adına gimnaziyada belə, informatikanın yeni formatda tədrisi gerçəkləşdirilib.

ən müasir avadanlıqlarla təchiz olunan 45 məktəbdən söhbət gedir? Yanılırsınız.

Məktəblər seçilərkən nəzərə alınan meyarlar tamamilə fərqlidir. Layihədə məktəblərin texniki təchizatı deyil, daha böyük olması, siniflərin və sınıfdəki şagirdlərin sayının daha çox olması nəzərə alınmışdır. Həmin meyarlar sadəcə mərkəzdəki məktəblərdə deyil, Bakının ən ucqar məktəblərində axtarılıb. Nəticədə Hövsanda, Fatmayıda, Lökbatanda, Suraxanı rayonunda, hətta Şüvəlanda yerləşən Makarenko adına gimnaziyada belə, informatikanın yeni formatda tədrisi gerçəkləşdirilib. Layihə rəhbəri deyir ki, bu yolla informatika fənnini daha çox şagirdə tam yeni formatda təqdim etmək mümkün olacağını düşünüb.

Bütün məktəblərdə texniki təchizat layihənin tələblərinə uyğun qurulub. Təhsil sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi və Əsaslı Təchizat və Tikinti İdarəsinin köməyi ilə 45 məktəb üzrə 42 kompüter sinfi qurulub, bütün məktəblərin internet sürəti artırılıb. Məktəblərdə 2, hətta 4 kompüter sinfi qurulub. 1350-yə yaxın yeni noutbuk paylanıb, 30-a yaxın proyektor, elektron lövhələr, şəbəkə avadanlıqları və s. alınıb. Beləliklə, 45 məktəbdə, 240 sinif üzrə 190 müəllim dərslərə başlayıb: “Eyni tipli məktəblərdə başlasaydıq, gə-

Hüseyin Babayev

Rəna Quliyeva

Səməd Əlizadə

Rahilə Əliyevə

Fəxri Qurbanov

Lalə Zeynalova

ləcəkdə prosesin miqyasını böyütdürəkən rastlaşacağımız problemlər haqqında doğru təsəvvürümüz formalaşmazdı. Hazırda hər cür problemlə qarşılaşıraq və problemləri həll etmə təcrübəmiz artır. Komanda olaraq bu tipli problemləri həll etmə sənətimiz artıqca miqyaslaşmanı da daha uğurla həyata keçirəcəyimizə inamımız güclənir”.

Layihənin 4 üstünlüyü

F.Qurbanov layihənin gerçəkləşdirilməsinin 4 əsas üstünlüyünü

müəllimlərə verdiyi dəstək baxımından böyük üstünlükləri var: “Dərslər gəlməyən şagird proqramdan geri qalır. Evdə də öz profilinə daxil olub yerləşdirilən video görüntülər, materiallar əsasında ötürüldüyü dərslər barədə məlumat əldə edə bilər. Müəllim üçün bu sistem üstünlüyü ondan ibarətdir ki, öz profilindən şagirdlərin iştirak səviyyəsini və tapşırığı yerinə yetirməsini izləyə bilər. Başqa bir üstünlük isə müəllimə kömək məqsədilə edilənlərdir. Müəllimə təqdim olunan platformada cədvəl, dərslər saatları, müəllim üçün xüsusi metodiki tövsiyələr yerləşdirilib. Bu da onların dərslər hazırlaşmağına böyük dəstəkdir”.

Rahilə müəllim deyir ki, bu dərslər hər cəhətdən keyfiyyətə xidmət edir: “Sınıf bölünməsi hər uşağa ayrılan zamanı artırır. Qanışıq dərslər modelinə isə onları yorulmasına imkan vermir. Şəffaf qiymətləndirmə metodologiyası qiymətləndirmədə səhvin qarşısını alır”.

Bakı Avropa Liseyində həm də İKT üzrə direktor müavini olan R.Əliyevə yeni tədris formatının genişləndirilməsinin əhəmiyyətini də qeyd edib: “Elektron məktəblərin sayı kifayət qədərdir. Düşünürəm ki, digər fənlər üzrə də bu metodika tətbiq edilərsə, uşaqların dərslər yükünü azaltmaq, çantasını yüngülləşdirmək, qiymətləndirmədə şəffaflığa nail olmaq tamamilə asanlaşdırılacaq. Məktəblərdə başqa fənlər üzrə də bu dərslər modelindən istifadə etməklə yaxşı nəticələr əldə etmək olar”.

Valideynlərin məsuliyyəti azalıb

Rahilə müəllimin sözlərinə görə, informatika fənninin yeni tədris forması valideynlərin də məsuliyyətini azaldıb. Uşaqların kompüterlə işinə cətinliklə də olsa, nəzarət etməyə çalışan valideynlərin artıq belə bir narahatlığı yoxdur. Artıq uşaqlar kompüter qarşısında oyləşəndə dərslərdə öyrəndikləri bilik əsasında bacarıqlarını inkişaf etdirirlər. Özü də bunu oylənərək edirlər: “Dərslərdə inteqrasiya bir çox istiqamətdə gedir. Yaradıcı və məntiqi potensial inkişaf edir, həyatı bacarıqlar formalaşır. Bunun nəticəsidir ki, məktəbi bitirəndə şagird özünün yaratdığı məhsullarla ortay çıxacaq. Onların hər birinin ko-

manda şəkildə virtual məkanda işləmək bacarığı formalaşacaq”.

Valideynlərdən biri Lalə Zeynalova da təsdiq edir ki, informatikanın yeni formatda tədrisi onun işini yüngülləşdirib. Artıq kompüter həvəskar oğlunun internetdə gəzintisinin təhlükəli istiqamətlərə yönəlməyəcəyindən əmindir: “Oğlum Əziz gələcəkdə kompüter elmləri və proqramlaşdırma ilə məşğul olmaq istəyir. İnformatika dərslərində təhsillərində və karyeraya qararkən dərslərdə aldıkları bilik onların karyeraya gələcək”.

1 faiz 100 faiz olacaq?

Ölkədə 4500 məktəb var. 45 məktəbdə fəaliyyətə başlayan layihə bu məktəblərin cəmi 1 faizini əhatə edir. Bəs, bu faiz göstəricisi arta bilər?

Layihənin neçə il pilot olaraq davam edəcəyi, nə zaman miqyasının genişləndiriləcəyini indidən demək mümkün deyil. F.Qurbanovun fikrincə, nəticələr təhlil olunduqdan sonra müəyyən ediləcək ki, növbəti təhsil ilində layihə hansı formada, hansı siniflərdə genişləndirilsin: “Bu il başlayanlar gələnlərlə birliktə V və VI siniflərdə də davam edəcək. Hansı sürətlə və başqa hansı siniflərdə tətbiq edilərsə imkanları da bu təhlillərin nəticələrinə əsasən müəyyən ediləcək. Lazım gələrsə aşağı, hətta daha yuxarı siniflərdə də yeni formatda tədrisə başlamaq mümkündür”.

Beləliklə, layihənin bütün sınıfları əhatə etməsinin neçə ilə mümkün olacağını hələlik demək mümkün deyil. Bütün bunlar qarşıya çıxacaq problemlər, onların həlli yolları, tələb olunan maddi və insan resursları, problemlərin öhdəsindən gəlmə bacarığı və imkanından asılı olacaq: “Qarşımıza çıxan və bundan sonra da rastlaşacağımız problemlər tamamilə yeni olacaq. Çünki artıq illərdir ki, informatikanın tədrisi üzrə proqram yenilənirdi. Nə məzmununda, nə yanaşmada dəyişiklik edilmişdi. Tam yeni proses tətbiq edildiyindən ortaya çıxacaq çətinliklər də ənənəvi problemlərdən fərqlənəcək”.

Yeni və kifayət qədər mürəkkəb olacağı gözlənilən problemlərin öhdəsindən necə gələcəklərini görmək üçün isə sadəcə bu tədris ilinin sonunu gözləmək kifayətdir.

Məktəbdə psixoloji xidmət

Günay QULİYEVA,

Azərbaycan Respublikasının Təhsil İnstitutunun böyük elmi işçisi

Uzun illər məktəblərdə təlim-tərbiyə işlərinin səmərəliliyi, bir qayda olaraq, şagirdlərin bilik, bacarıq və vərdişlərinin inkişaf səviyyəsi ilə müəyyən edilmişdir. Lakin bu göstəricilər üçün şəxsi və psixi inkişafın tam mənzərəsinə əks etdirilməyindən, öyrənilmiş materialların şagirdin şəxsi sərvətinə çevrilmə vəziyyətini, mənimləmiş təlim materiallarının onun təfəkkürünün və qabiliyyətlərinin gələcək inkişafına təsirini açmağa imkan vermir. Başqa sözlə desək, bu halda təlim-tərbiyə prosesinin özünün nə dərəcədə səmərəli olması məsələsi aydın olmur. Araşdırmalar nəticəsində müəyyən olunub ki, məktəbdə təlim-tərbiyə prosesinin effektivliyinin qiymətləndirilməsində, şagirdlərin psixoloji xarakteristikalarının, psixi inkişaf göstəricilərinin də nəzərə alınması, bu işin daha düzgün təşkilinin ən mühüm şərtidir. Bu səbəbdən məktəblərdə təlim-tərbiyə prosesinin effektiv şəkildə həyata keçirilməsi üçün şagirdin şəxsiyyət kimi formalaşmasının, kollektivin inkişafının, idrak proseslərinin formalaşma qanunauyğunluqlarının yalnız nəzəri əsaslarını bilmək kifayət etmir. Eləcə də bu proseslərin konkret işini şəxsiyyətinə uyğun gələn spesifikasiyası aydınlaşdırmaq tələb olunur. Bu məsələlərin həllinə məktəb psixoloqları kömək etməlidir.

Məktəbdə psixoloji xidmət bir neçə onillikdir ki, həm beynəlxalq, həm də yerli təhsil sistemində formalaşmış bir strukturdur. Sosial-psixolo-

loji xidmət ABŞ, Fransa, Çexiya, Macarıstan, Norveç, İspaniya, Türkiyə kimi xarici ölkələrin təhsil sistemində uzun illərdir ki, uğurla həyata keçirilir. Lakin ölkəmizdə bu sahə yüksək səviyyədə inkişaf etməmişdir.

Bu gün məktəb psixoloqları fəaliyyətləri zamanı bir neçə ciddi və öz həllini tələb edən vacib problemlərlə qarşılaşırlar. Bu problemlərdən biri və ən önəmli məktəbdə psixoloji xidmətlə bağlı dövlət sənədlərinin, yeni "Əsasnamə"nin olmamasıdır. Respublikamızda bu problemin həlli istiqamətində ilk dəfə atılan addım 1990-cı ildə rus dilindən tərcümə olunmuş "Əsasnamə"nin Təhsil Nazirliyi tərəfindən qəbul edilməsi olmuşdur. Sonra əsasnamənin hazırlanması məqsədilə müəyyən edilmiş işçi qrupu tərəfindən hazırlanmış "Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemində psixoloji xidmət haqqında Əsasnamə"nin layihəsi 19 noyabr 1996-cı ildə "Azərbaycan müəllimi" qəzetində dərc olunmuşdur. Ola bilər ki, o dövr üçün psixoloji xidmətin təşkili və fəaliyyəti baxımından bu "Əsasnamə"nin qəbul olunması

Məktəb psixoloğunun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi onun vəzifə məsuliyyətini artıracaq

zəruri və faydalı idi. Lakin təhsil sistemindəki yeniləşmə, aparılan islahatlar, sosial-psixoloji xidmətin də yeniləşməsinə tələb edir. Və bu gün yeni bir "Məktəbdə psixoloji xidmət haqqında Əsasnamə", metodik göstəriş və tələbləri özündə əks etdirən sənəd yoxdur. Bu səbəbdən məktəb psixoloqları müxtəlif ədəbiyyat və elektron saytlardan əldə etdikləri testlərdən istifadə etmək məcburiyyətində qalırlar. Bu isə müəllim və şagirdlərin, həmçinin valideynlərin narazılığına səbəb olur. Şagird, müəllim və valideynlərlə aparılan psixoloji işin istiqamətləri onlara aydın olmur, nəticədə məktəb psixoloqlarının özlərinin də məsuliyyətini yaxşı dərk edə bilmədikləri iş sistemi yaranır.

Digər problem isə məktəb psixoloqlarının fəaliyyətinin keyfiyyət göstəricilərini əks etdirən dövlət sənədinin olmaması, bunun üçün ölkə səviyyəsində tədbirlərin görülməməsidir.

Ölkəmizdə prioritet məsələ kimi qiymətləndirilən təhsil keyfiyyətcə yeni mərhələyə daxil olmuş, dünya təhsil sferasında müasirlik müstəvisində yüksək məzmun kəsb edən ideyalara söykənərək, həm strateji, həm də praktiki cəhətdən yeniləşməyə doğru istiqamətlənmişdir.

Biz bilirik ki, məktəbdə təlim-tərbiyə prosesinin yüksək göstəricilərlə həyata keçirilməsi, keyfiyyətli təhsilin əldə olunması strateji cəhətdən dövlətin verdiyi qərar və sərəncamlarla tənzimlənir, praktiki cə-

hətdən isə bilavasitə həmin prosesin iştirakçılarının uğurlu fəaliyyətindən asılıdır. Həmçinin, nəzərə alsaq ki, cəmiyyətə, ölkəyə faydalı vətəndaş yetişdirilməlidir, bu halda deyə bilərik ki, təhsilverənlərdən başqa, həm də məktəb psixoloqları təhsil prosesində çox əhəmiyyətli rol oynayır və onların üzərinə çox çətin, məsuliyyətli iş düşür. Ona görə də məktəbdə mütəmadi olaraq təlim-tərbiyə prosesi iştirakçılarının (məktəb rəhbərliyinin, müəllimlərin, sinif rəhbərlərinin, məktəb psixoloqlarının, metod-birləşmələrin və s.) fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi zərurəti yaranır. Məktəbdə təlim-tərbiyə prosesinin iştirakçılarının qiymətləndirilməsi üçün ilk növbədə qiymətləndirilən fəaliyyəti xarakterizə edən kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri (parametrləri), həmçinin onların çəki əmsalları müəyyən olunmalıdır. Aydındır ki, hər hansı fəaliyyəti xarakterizə edən göstəricilərin sayı olduqca müxtəlif ola bilər. Ona görə də müəyyən fəaliyyət qiymətləndirildikdə əsas məsələ göstəricilərin düzgün müəyyən edilməsidir. Məktəb psixoloğunun fəaliyyətinin keyfiyyətcə qiymətləndirilməsi onun fəaliyyətinin dinamik inkişafının təmin olunmasına xidmət etməlidir. Çünki keyfiyyət davamlı inkişafa yönələn sistem və üsulların hökm sürməsi, zəruri işlərin vaxtında görülməsidir.

Həmçinin məktəb psixoloğunun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi ona öz işlərini yerinə yetirməsinin səmərəliliyini, bacarıq səviyyəsini, fəaliyyətinin müsbət cəhətlərini müəyyən etməyə kömək edəcək, fərdi xüsusiyyətlər fonunda onları inkişaf etdirməyə, müəyyən edilmiş tələblərin göstəricilərinə və iş funksiyalarına uyğunluğunu müəyyən etməyə imkan verəcəkdir. Bir sözlə, bu qiymətləndirmə prosesi həm fərdi işçi, həm də bütün məktəb kollektivi üçün səciyyəvi olan problemləri üzə çıxarmağa kömək edəcək.

Deyənlərdən bir daha aydın olursun ki, pedaqoji kadr kimi məktəb psixoloqlarının da fəaliyyəti təhsilin keyfiyyətinə birbaşa təsir edir. Pedaqoji personalın fəaliyyəti ölkə rəhbərinin daim diqqətində olmuşdur. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 3 oktyabr 2017-ci il tarixli sərəncamlarına əsasən 57 müəllim "Əməkdar müəllim" fəxri adına layiq görülmüş, 58 müəllim isə "Tərəqqi" medalı ilə təltif edilmişdir. Təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi məqsədilə təhsil işçiləri kimi müəllimlərin fəaliyyəti qiymətləndirilir, onların Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyinin 6 may 2014-cü il tarixli 526 nömrəli əmrinə əsasən hər il davamlı olaraq diaqnostik qiymətləndirilməsi aparılır, lakin məktəb psixoloqlarının fəaliyyəti isə qiymətləndirilmir. Onların qiymətləndirilməsi, fəaliyyətlərinin keyfiyyətinin yüksəldilməsi istiqamətində heç bir tədbir görülmür. Bu gün məktəb psixoloqları haqqında yalnız anket xarakterli məlumatlar mövcuddur. Onun keyfiyyət göstəriciləri (məsələn, ixtisas bilikləri, psixoloji durumu, fəaliyyət istiqamətlə-

rindən istifadə metodikası və bu metodikalarnın tətbiqi) haqqında isə məlumat mövcud deyil. Məktəb psixoloqlarının keyfiyyət göstəriciləri haqqında məlumatın olmaması onlar haqqında lazımı qərarların verilməsinə mane olur. Keyfiyyət göstəricilərinin əks olunduğu sənədin hazırlanması və onların diaqnostik qiymətləndirilməsinin aparılması "Orta məktəb psixoloqları öz vəzifə funksiyalarını necə yerinə yetirirlər? Şagirdlərə yetərincə psixoloji xidmət göstərə bilirlərmi?" kimi sualları cavablandırılmasına kömək etmiş olacaq.

Məktəb psixoloğunun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi onların vəzifə məsuliyyətlərini artıracaq. Nəticədə daim yeniliklərlə tanış olan, yeni fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun metod və üsullardan istifadə etməklə öz sərişmələrini və kompetensiyalarını inkişaf etdirən kadrlar formalaşacaq. Özünlütəhsilə təkan verən bir amil kimi məktəb psixoloqlarının bilik və bacarıq səviyyəsinin müəyyən edilməsi, onların peşəkarlıq səviyyəsinin qiymətləndirilməsi və əlavə təlim ehtiyaclarının müəyyən edilməsi məsələsi mühüm rol oynayacaq. Artıq o hiss edəcək ki, həm məktəb, həm də cəmiyyət qarşısında məsul şəxsdir. Diaqnostik qiymətləndirmə imkan verəcək ki, məktəb psixoloqlarının hazırkı vəziyyəti öyrənilsin, onların bilik və bacarıqları müəyyən edilsin. Bu qiymətləndirmə onların peşəkarlığını daha da təkmilləşdirəcək, ehtiyaclarını öyrənməyə imkan verəcəkdir. Bununla da məktəb psixoloqlarının peşəkarlığının inkişafı istiqamətində hansı tədbirlərin həyata keçiriləcəyi də müəyyən edilmiş olacaq.

Tarix və musiqi fənləri arasında əlaqə təcrübəsindən

← Əvvəli səh.1

İlhamə XƏLİLOVA,

Bakı şəhəri, MLK-nın musiqi müəllimi

Belə ki, bu marş şagirdlər ifa edərkən onlarda güclü vətənpərvorlik, döyüşkenlik ruhu formalaşır ki, bu da ölkəmizin Ermənistanla müharibə vəziyyətində olduğu hazırkı zamanda çox vacib məsələdir. Bundan başqa, həmin mövzunun tədrisi zamanı tövsiyə edilən dinləniləcək musiqi nümunələrinin sırasında D.Şostakoviçin "7-ci simfoniya"nın olması da təqdirləyiciqdır. Belə ki, bu simfoniya, məlum olduğu kimi, Böyük Vətən müharibəsi dövründə Leningradın müdafiəsindən bəhs edilir. Təbii ki, belə ideyalar da şagirdlərdə vətənpərvərlik hissləri doğurur. "Musiqidə müharibə" mövzusunun tədrisində E.Mirzəbəylinin "Heyratı" zərb muğamının və "Azadlıq marşı"nın xorla ifa ediləcək mahnılar sırasında verilməsinin də böyük rolu vardır. Belə ki, hər iki musiqi əsəri dinləyicidə, eləcə də şagirdlərdə mübarizlik, əzmkarlıq, vətən üçün ölüm-dirim savaşına qalxmağa hazır olmaq kimi hisslər doğurur.

VI sinifdə "Musiqidə müharibə" mövzusunun tədrisi zamanı E.Dadaşova və R.Yusifovun "Sülh məşəli" mahnısının da xorla ifa edilməsi tövsiyə olunur. Bu mahnıda sülh ideyaları törənməlidir. Hesab edirik ki, müəllimin bu mövzunun tədrisi zamanı ölkəmizin sülhpərvər, sülhsevər ölkə olduğunu şagirdlərə bildirməsi vacibdir. Bu məqsədlə şagirdlərlə frontal sorğu apararaq dövlət gerbimiz, burada təsvir edilən qalxan, sümbül, dəfnə budağı haqqında məlumat vermək məqsəduyğun olardı. Belə ki, belə sual-cavab, həm də yeni mövzunun tədrisində motivasiya rolunu oynayardı.

VI sinifdə "Musiqidə polifoniya" mövzusunun tədrisində tövsiyə edilən

Şagirdlərdə bu yolla qazanılmış biliklər uzun zaman unudulmur

xorla ifa ediləcək mahnılardan O.Rəcəbovla S.Nuruqızının "İçərişəhər" mahnısını da tarix fənni ilə əlaqə baxımından maraqlı doğurur. Bu zaman göstərilməlidir ki, İçərişəhər xalqımızın tarixində ən mühüm rol oynayan tikililərdən biridir. XVI əsrdə Şirvanşahlar dövlətində I Xəlilullah tərəfindən tikilən bu tikilini tarixçilər haqlı olaraq xalqımızın arxitektura tarixinin incilərindən sayırlar. Qeyd etmək yerinə düşərdi ki, Şirvanşahlar dövlətinin xəzinəsinin böyük bir hissəsi bu tikilidə yerləşdirilmişdi. Mahnının şagirdlər tərəfindən ifası zamanı müəllimin yeri gəldikcə şagirdlərə İçərişəhərin tarixi, onun tikilməsinin səbəbləri, bu tikilinin əhəmiyyəti haqqında verəcəyi məlumat çox əhəmiyyətli rol oynayardı.

"Musiqidə milli-qəhrəmanlıq obrazı" mövzusunun tədrisi zamanı xorla ifa ediləcək musiqisi Ü.Hacıbəyliyə, sözləri isə S.Rüstəmə məxsus olan "Ağlama, xalqım, ağlama" mahnısını da bu baxımdan diqqətli cəlb edir. Bu mahnıda xalqımızın ən ağır, çətin vaxtlarda belə nikbinliyini itirməməsi, gələcəyə həmişə inamla baxması vəsf olunur. Bu mahnı Azərbaycanın Ermənistanla müharibə vəziyyətində olduğu hazırkı durumda xüsusilə aktualdır. Belə ki, bu mahnı şagirdlərdə nikbinlik, gələcəyə inamla baxmaq kimi hisslər aşılayır.

Yaxud, xalqımızın qan yaddaşında qara ləkə kimi qalan 20 Yanvar hadisələri ilə əlaqədar "20 Yanvar və musiqi" mövzusunun tədrisi zamanı dinləniləcək musiqi nümunələri sırasında kamançanın müşayiəti ilə "Humayun" muğamı, B. Vahabzadənin "Şahidlər" əsəri bəhs edilən mövzu ilə xüsusilə səsləşir. Belə ki, tarixdən məlumdur ki, "Humayun" muğamı Böyük Moğol imperiyasının başçısı Humayunun vaxtı ilə daxili çəkişmə-

lər nəticəsində öz ölkəsindən qaçaq Səfəvilər imperiyasına pənah gətirməsi və məhz buradan aldığı kömək nəticəsində yenidən hakimiyyətə qayıtması nəticəsində yaranmışdı. Başqa söz deyilsə, bu muğamda bütün yuxarıda göstərilən hadisələr musiqinin dili ilə öz təəcəssümünü tapır. Ona görə də bu mövzunun tədrisi zamanı şagirdlərə 20 Yanvar, Böyük Moğol imperiyası, onun tarixinə aid suallarla müraçitə etməklə tarixlə musiqi fənləri arasında əlaqə yaratmaq münasib olardı. Tarixə aid suallar şagirdlərdə danışılan məsələlər haqqında ətraflı təsəvvür yaradır, onların mövzu ilə bağlı anlayışlarını daha da zənginləşdirir.

Məlumdur ki, hər bir ictimai-siyasi mövzuda yazılan mahnı hansısa dərəcədə xalq mədəni, ictimai-siyasi vəziyyəti ilə sıx surətdə bağlı olur. Bu baxımdan isə "Musiqidə zərəfat" mövzusunun tədrisi zamanı xorla ifa ediləcək mahnı kimi tövsiyə edilən musiqisi Z.Bağirova, sözləri isə M.Ə.Sabira məxsus olan, sevimli müğənnimiz mərhum Mirzə Babayevin ustalıqla ifa etdiyi "Oxutmuram, əl çəkin" mahnısı yerinə düşür. Məlumdur ki, XIX əsrin əvvəllərində vətənimizdə, təəssüflər olsun ki, nədən ruhanilərin, mollaların apardıqları xurafat təbliğatı nəticəsində xalqımızda dünyəvi təhsilə, məktəbə, elmə mənfəi münasibət formalaşmışdı. Buna görə də orta statistik azərbaycanlı ailə başçısına, evin kişisinə elə gəlirdi ki, övladını, əlbəttə, oğlan uşağını - qız uşağının məktəbə getməsindən söhbət belə gedə bilməzdi - məktəbə göndərmək, onun dünyəvi təhsillə məşğul olması qətiyyət məqsəduyğun deyil. Hətta belə düşüncülər ki, bu şəriətə ziddir. Ona görə də azərbaycanlı ailə başçısına məktəb yaşına çatmış oğlan övladının

məktəbə göndərilməsi təklif ediləndə onlar qətiyyətlə bundan imtina edirdilər. Təsədüfi deyildi ki, o zamanlar Bakı şəhərində say etibarlı ilə götürüldükdə azərbaycanlı uşaqlar erməni və rus millətindən olan yaşadların cəmindən xeyli dərəcədə çox olsalar da, təhsillə əhatə olunma dərəcəsinə görə azlıq qalırdılar. Əlbəttə, bu ürkəngdən hal XX əsrin əvvəllərində yaşamış M.Ə.Sabirin də diqqətindən yayınmamış və o, belə vəziyyəti satıra atəşinə tutan "Oxutmuram, əl çəkin" şeirini yazmışdı. Ona görə də bu mövzunun tədrisi zamanı əvvəlcə motivasiyada zamanı müəlliminin şagirdlərə XX əsrin əvvəllərində Azərbaycanı ictimai-siyasi vəziyyət, maarif sahəsindəki durum haqqında məlumat verməsi yerinə düşərdi.

Nəhayət, yenə "Respublika Günü bayramı və musiqi" mövzusunun tədrisi zamanı tövsiyə edilən xorla ifa ediləcək S.Ələsgərov və Q.Musayevin "Biz qələbə çalmalıyıq" mahnısını bu baxımdan diqqətli cəlb edir. Belə ki, bu mahnıda da əsasən Azərbaycan ordusunun gücündən, qüdrətindən danışılır. Mahnının Respublika Günü bayramında tövsiyə edilməsi heç də təsadüfi deyildir. Belə ki, bu mahnı şagirdlərdə mübarizlik, düşməni üzərində qələbə çalmaq, düşməni nifrət kimi hisslər aşılayır. Buna görə də bu mahnının tədrisi zamanı ölkəmizdə müstəqilliyin elan olunması, Azərbaycanın müstəqil respublika kimi tanınması haqqında şagirdlərə tarixi bilgilər verilməlidir.

Yaxud, VII sinifdə "Bülbül və xalq musiqisi" mövzusunun tədrisi zamanı tövsiyə edilən dinləniləcək musiqi nümunələrindən Ü.Hacıbəylinin "Koroğlu" operasının III pərdəsindən "Koroğlu ariyası" ilə əlaqədar yaxşı olardı ki, müəllim ilk növbədə

şagirdlərə Koroğlunun kimliyi, onun tarixi şəxsiyyət kimi oynadığı böyük rol, Cəlalilər hərəkatı haqqında suallarla müraçitə edilsin. Təbii ki, şagirdlər XVII əsrin əvvəllərində baş vermiş Cəlalilər hərəkatı haqqında ətraflı biliyə malik olduqda "Koroğlu" operasının "Koroğlu ariyası"nı da həvəslə öyrənəcəklər.

Yenə göstərilməlidir ki, VII sinifdə "Müslüm Maqomayev (nəvə) və muğam operası" mövzusunun tədrisi edərkən tövsiyə olunan musiqi nümunələri sırasında M.Mağomayevin ifasında "Şah İsmayıl" operasının "Aslan şahın ariyası" xarakterik bir misaldır. Belə ki, məşhur musiqiçi M.Mağomayevin "Şah İsmayıl" operasında Azərbaycan tarixində silinməz izlər qoyan Şah İsmayıl vəsf edilir. Təbii ki, müəllim belə mövzunu tədris edərkən əvvəlcə sinifdə Şah İsmayıl, onun Azərbaycan tarixində oynadığı rol, yaratdığı Səfəvilər dövləti haqqında suallarla müraçitə edərsə, bu həm tarix və musiqi fənləri arasında fənlərarası əlaqə, həm də motivasiya rolunu oynayır.

Yuxarıda göstərilənlərdən başqa IX sinifdə "Azərbaycan xalq çalğı aləti - qanun (kanon)" mövzusunun tədrisi zamanı tövsiyə edilən xorla ifa olunan mahnılar sırasında A.Dadaşov və N.Kəməlinin "Qarabağ bayatıları" da tarix və musiqi fənləri arasında fənlərarası əlaqə yaratmaq üçün münasibdir. Belə ki, bu mahnıda Qarabağ və onun əsrarəngiz təbiəti, gözəlliyi, ab-havası törənməli olmur. Mahnının tədrisi zamanı əlbəttə, müəllimin əvvəlcə şagirdlərə Qarabağ, onun tarixi haqqında məlumat verməli, onlarda süni şəkildə yaradıl-

mış Qarabağ problemi barədə geniş təsəvvür formalaşdırmalı və bununla da fənlərarası əlaqə yaratmalıdır.

IX sinifdə "Azərbaycan Dövlət Akademik Opera və Balet Teatrı" mövzusunun tədrisi zamanı tövsiyə edilən "Xorla ifa olunan mahnılar" sırasında Ə.Bədəlbəylinin "Qız qalası" bəleti, "Müqəddimə"dən bir parça musiqi və tarix fənləri arasında əlaqə yaratmaq üçün münasibdir. Belə ki, bu dərsin tədrisi zamanı əvvəlcə şagirdlərə sevimli Bakamızın simvoluna çevrilən Qız qalası haqqında, onun tikildiyi dövr, o dövrdə mövcud olmuş dövlətlər barəsində məlumatların verilməsi də fənlərarası əlaqə baxımından səmərəli olardı.

IX sinifdə "Bənövşə" Uşaq Xoru mövzusunun tədrisində xorla ifası tövsiyə olunan "Ey Tanrım, arxa ol bizim İlhama" mahnısı musiqi və tarix fənləri arasında əlaqə yaratmaq imkanını baxımdan diqqətli cəlb edir. Belə ki, bu mahnını şagirdlərə öyrətməzdən əvvəl müəllimin onlara ölkəmizin beynəlxalq vəziyyəti, Qarabağ problemi, son dövrlərdə paytaxtımızda keçirilmiş bir neçə beynəlxalq əhəmiyyətli musiqi və idman tədbirləri, onların respublikamızı dünya miqyasında tanıtmaları haqqında məlumat verə bilər və bu çox səmərəli olar.

Tarix və musiqi fənləri arasında əlaqə baxımından səmərəli, şagirdlərin yaddaşında uzun müddət ərzində qala biləcək kifayət qədər misallar göstərmək olar. Əsas məsələ müəllimin öz işinə nə dərəcədə yarıdıcılıqla yanaşmasından, həm tarix, həm də musiqi fənninin inceliklərinə nə dərəcədə bələd olmasından asılıdır.

“Mənim məktəbim”

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi və “Azərbaycan müəllimi” qəzetinin birgə təqdim etdiyi “Mənim məktəbim” layihəsinin məqsədi məktəb direktorlarının rəhbərlik etdikləri təhsil müəssisələri haqqında qələmə aldığı uğur hekayəsini, tədrisin və idarəçiliyin təşkilində həm pedaqoq, həm də rəhbər kimi müvafiq düşüncələrini geniş ictimaiyyətə çatdırmaqdan ibarətdir.

Layihədə idarəedənin pedaqoji və ictimai-fəlsəfi baxımdan məktəbin əsas hədəflərinə və özünəməxsusluğuna dair yanaşmasına da xüsusi yer verilir. Layihə çərçivəsində mövcud reallığı əks etdirən, təhsil müəssisələrinin qarşısında duran məsələlərin həlli yollarını göstərən, məktəb idarəetməsinə və uğurlu məktəb modelinə dair orijinal şəxsi fikirlərin və dünya təcrübəsinə əsaslanan faktların yer aldığı məqalələr təqdim olunur.

Məktəbdə hər kəs məsuliyyətini dərk edəndə...

Rahim NOVRUZOV,

12 nömrəli tam orta məktəbin direktoru

Müasir dövr ümumi təhsildə yüksək nailiyyətlər əldə olunmasını tələb edir. Məktəbdə uğur qazanılması isə ilk növbədə ümumi təhsil müəssisəsində şagirdin hərtərəfli inkişafı üçün yaradılan şəraitdən, müəllim-şagird-valideyn münasibətlərinin hansı səviyyədə qurulmasından asılıdır. Şübhəsiz ki, bu işdə məktəb direktorunun və pedaqoji kollektivin üzünə böyük məsuliyyət düşür.

Keyfiyyətli işi şərtləndirən amillər

Rəhbərlik etdiyim məktəbdə idarəetmə işi hesabatlılıq, məsuliyyətin bölüşdürülməsi və görülən işlərin monitorinqi prinsipləri əsasında qurulub.

Fikrimcə, hesabatlılıq idarəetmədə əsas prinsiplərdən biridir. Buna görə də, həm məktəb direktoru, həm də rəhbərlik etdiyi müəssisədə çalışan şəxslər hesabat verməlidir. Çünki hesabat verməli olan şəxs işinə daha məsuliyyətlə yanaşır. Hesabatında qeyd etdiyi işləri həyata keçirməyə çalışır.

Məsuliyyətin bölüşdürülməsi prinsipi imkan verir ki, təhsil müəssisəsində çalışan şəxslər idarəetməyə cəlb olunsun. Bəzən hər hansı bir işin məsuliyyətini üzünə götürmək istəməyən şəxslərə rast gəlinir. Bu, onların işi bacarmayacaqları təqdirdə, rəhbərlik tərəfindən cəzalandırılma biləcəklərindən ehtiyat etmələri ilə bağlıdır. Amma təcrübə göstərir ki, belə hallarda onları həvəsdən salmaq olmaz. Həmin şəxslərə səhvlərini izah etmək və daha da stimullaşdırmaq lazımdır. Belə olduqda onlar həvəslənir və yeni tapşırıqları məsuliyyətlə yerinə yetirməyə çalışırlar.

Həyata keçirilən işlərin monitorinqi prinsipi müəssisənin idarə edilməsində açar rolunu oynayır. Buna görə də hər bir müəssisədə daimi şəkildə qiymətləndirmə işi aparılmalıdır. Qiymətləndirmə müəssisənin inkişafı üçün ehtiyac duyulan işləri müəyyənləşdirməyə imkan verir. Bu müəyyənləşdirmələrdən sonra isə inkişaf üçün planlar hazırlanır. Plan əsasında görülən işlərin keyfiyyəti aparılan monitorinqlər vasitəsi ilə müəyyənləşdirilir, çatışmazlıqlar vaxtında aradan qaldırılır. Bu da inkişafı təmin edir.

Göstərilən prinsiplərin həyata keçirilməsi ilə yanaşı, məktəbin məqsəd və hədəflərinin müəyyənləşdirilərək işin həmin istiqamətlərə üzrə qurulması da uğuru şərtləndirən amillərdəndir. Məsələn, hazırda rəhbərlik etdiyim məktəbdə direktor təyin olunduğum ilk vaxtlarda pedaqoji kollektivlə birlikdə bu ümumi təhsil müəssisəsinin güclü və zəif cəhətləri aydınlaşdırılıb. Bunun üçün məktəbin fəaliyyəti yenidən qiymətləndirilib, müşahidələr aparılıb, səndərlər nəzərdən keçirilib, müəllim və va-

Ümumi təhsil müəssisəsində işin tələbkarlıq üzərində qurulması və qiymətləndirmənin düzgün aparılması vacib məsələdir

lideynlərlə söhbətlər təşkil edilib.

Təhlillər nəticəsində məlum olub ki, məktəbin şagirdləri oxumağa meyillidir, peşəsinə sevnən, ixtisasları üzrə akademik göstəriciləri yüksək olan pedaqoji heyəti var, valideynlər də övladlarının təhsil almasında maraqlıdır. Elə əsas məsələ də budur.

Tədris prosesini düzgün təşkil etmək üçün isə ilk növbədə nəzarət mexanizmini gücləndirmək lazımdır. Bu amil əsas götürülərək məktəbimizdə direktor da daxil olmaqla rəhbər heyət müəllimlərin dərslərində iştirak edir, çətinliklərini öyrənir, lazımı tövsiyələr verir. Məktəbdə kollektivçilik hissini yüksəltmək üçün mütəmadi şəkildə tədbirlər təşkil edilir.

Hər şey nəticə üçün...

Məktəbdə şagird nailiyyətlərinin obyektiv qiymətləndirilməsi aparılır. Böyük summativ qiymətləndirmədən əvvəl bütün fənlərdən monitorinq imtahanları keçirilir, nəticələr müəllim və valideynlərlə müza-

ləndirici işlər aparılır. Həmçinin, valideynlərlə görüşlər təşkil edilir. Xüsusilə, təlim göstəriciləri zəif olan şagirdlərin valideynləri tez-tez məktəbə dəvət olunur, onlarla maarifləndirici söhbətlər aparılır. Valideynlər onlardan tələb edilənlərin yalnız övladlarının yüksək təhsil alması üçün olduğunu gördükdən sonra məktəblə sıx əməkdaşlığa başlayırlar. Bu əməkdaşlıqdan qazanan şagirdlər olur.

Kollektivdə inam və sabaha ümid

Məktəbimizdə idarəetmə demokratik prinsiplər üzərində qurulub. Kollektivə həmişə aşılan ki, məktəbə nəzarət işində hər kəs iştirak etməlidir. Bu kimi işlərin nəticəsində ki, kollektivimizdə sözün həqiqi mənasında bir-birimizə dəstək olurduq, 1 nəfərin qarşılaşdığı çətinlik hamını düşündürür. Məktəbimizdə pedaqoji kollektiv, şagirdləri və valideynlər arasında qarşılıqlı inam, səmimi münasibət yaranıb. Şagirdlərin yüksək təhsil alması, müəllimlərin bilik

Məktəbimizin pedaqoji kollektivi, şagirdləri və valideynlər arasında qarşılıqlı inam, səmimi münasibət yaranıb. Şagirdlərin yüksək təhsil alması, müəllimlərin bilik və bacarıqlarını nümayiş etdirməsi üçün burada sağlam, təhlükəsiz və rahat təlim şəraiti yaradılıb. Bunun nəticəsində də uğurlarımız getdikcə artır. Məsələn, bu tədris ilində fənn olimpiadalarının şəhər turunda iştirak edən şagirdlərimizdən 19 nəfər növbəti mərhələyə vəsiqə qazanıb. Onlardan 3 nəfər 100 faizlik nəticə göstərib. Şagirdlərimizdən 2 nəfər “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsinin şəhər turundadır və s.

kirə edilir. Bu da müəllimlərin məsuliyyətini artırır, onları şagirdlərin təlim nailiyyətlərini obyektiv qiymətləndirməyə sövq edir. Obyektiv qiymətləndirmənin aparılması həm də şagirdlərin məsuliyyətini artırır, onların daha səy etmələri ilə nəticələnir.

Tədris prosesində fərqlənən müəllimlərin əməyi kollektivin qarşısında qiymətləndirilir, onlara Fəxri fərman və tərifnamələr təqdim olunur. Müəllimlər təhsil qanunvericiliyi ilə tanış edilir. Həmçinin, müəllimlərə bildirilir ki, bir nəfərin pis və ya yaxşı işləməsi məktəbin ümumi fəaliyyətinə təsir göstərir. Ona görə də, hər kəs öz işinə məsuliyyətlə yanaşmalı, məktəbin müsbət imicinin formalaşmasına çalışmalıdır.

Valideynlərlə işin düzgün təşkil edilməsi üçün məktəbdə sinif rəhbərləri və bu işə cavabdeh olan digər şəxslərlə maarif-

və bacarıqlarını nümayiş etdirməsi üçün burada sağlam, təhlükəsiz və rahat təlim şəraiti yaradılıb. Bunun nəticəsində də uğurlarımız getdikcə artır. Məsələn, bu tədris ilində fənn olimpiadalarının şəhər turunda iştirak edən şagirdlərimizdən 19 nəfər növbəti mərhələyə vəsiqə qazanıb. Onlardan 3 nəfər 100 faizlik nəticə göstərib. Şagirdlərimizdən 2 nəfər “Ədəbiyyat biliciləri” müsabiqəsinin şəhər turundadır və s.

Məktəbdə görüləcək işlər isə çoxdur. Amma əsas işin öhdəsindən gələ bilmişik. Artıq məktəbimiz müəllim və şagirdlərin hər gün üz tutduğu müqəddəs məkana çevrilib. Bu məkani hər kəs özünün doğma evi bilir.

Görülən işlərin və əldə edilən uğurların nəticəsi olaraq indi hamı sabaha ümidlə baxır. Məktəbdə hər kəs nailiyyətlərinin daha da artması üçün çalışır.

“Ən yaxşı məktəb saytı”

Müsabiqə qalibləri mükafatlandırılıb

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsində paytaxt məktəbləri arasında təşkil edilən “Ən yaxşı məktəb saytı” müsabiqəsi qaliblərinin mükafatlandırılma mərasimi keçirilib.

Tədbirdə BŞTİ-nin müdiri Məhəbbət Vəliyeva, İdarənin struktur bölmə rəhbərləri, qalib məktəblərin direktorları və saytın idarə edilməsində məsul olan şəxslər iştirak edib.

Bakının 12 rayonunu əhatə edən ümumi təhsil müəssisələri arasında Binəqədi rayonu üzrə 283, Sabuncu rayonu üzrə 72, Xətai rayonu üzrə 171, Nərimanov rayonu üzrə 57, Pirallahı rayonu üzrə 186, Qaradağ rayonu üzrə 195, Suraxanı rayonu üzrə 232, Xəzər rayonu üzrə 230, Nəsimi rayonu üzrə 247, Nizami rayonu üzrə 145, Səbail rayonu üzrə 236, Yasamal rayonu üzrə 173 nömrəli tam orta məktəblər münəfiq heyəti tərəfindən “Ən yaxşı məktəb saytı” müsabiqəsinin qalibləri seçilib.

Tədbirdə çıxış edən BŞTİ-nin müdiri Məhəbbət Vəliyeva müsabiqə qaliblərini təbrik edib və bu müsabiqənin keçirilməsinin əhəmiyyətindən danışdı.

M.Vəliyeva ən yaxşı məktəb saytlarının seçilməsində ümumi təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin geniş ictimaiyyətə operativ şəkildə çatdırılması, təhsil müəssisə-

lərinin əldə olunan uğurları və qarşıda duran vəzifələri haqqında əhatəli informasiyaların verilməsi, saytlarda xəbərlərin mütəmadi yerləşdirilməsi və yenilənməsi, yerləşdirilən xəbərlərin məzmun səlisliyi və dolğunluğu kimi meyarların əsas tutulduğunu bildirdi.

İdarə müdiri bütün məktəb saytları üzrə müvafiq bölmələrin keyfiyyət və məzmun baxımından zənginləşdirilməsinin, məktəb haqqında göstəricilərin hazırkı vəziyyətə uyğunlaşdırılmasının zəruriliyini nəzərə çatdırdı. Məktəb saytlarında şagirdlər və müəllimlərin fəaliyyətilə bağlı yeni bölmələrin açılması, operativliyin artırılması və maarifləndirici xarakterli məqalələrin yerləşdirilməsi tövsiyə edib.

Qalib məktəb direktorları məktəb saytlarının müvafiq meyarlara uyğunlaşdırılması istiqamətində görülmüş işlərdən danışdı və müsabiqənin təşkilinə görə təşəkkürünü bildirdilər.

Müsabiqədə paytaxtın hər bir inzibati rayonu üzrə qalib gəlmiş məktəblər İdarə tərəfindən diplom və qiymətli hədiyyələrlə mükafatlandırılıb.

Qeyd edək ki, “Ən yaxşı məktəb saytı” müsabiqəsi 2017-2018-ci tədris ilinin əvvəlindən start götürüb. Müsabiqə üzrə tədris ili ərzində 2 dəfə qaliblərin müəyyənləşdirilməsi nəzərdə tutulub.

VI Könüllülük Proqramına start verilir

BŞTİ gəncləri əməkdaşlığa dəvət edir

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi Könüllülük Proqramına qatılmaq arzusunda olan gəncləri əməkdaşlığa dəvət edir.

Könüllü kimi fəaliyyət göstərmək istəyən gənclər BŞTİ-nin müxtəlif sektorlarında, xidmət bölmələrində və Təlim Dəstək Mərkəzində 3 ay səmərəli təcrübə keçmək imkanı qazanacaqlar.

İntizamlı, xoşrəftar, kollektivdə çalışmaq istəyi olan, kompüterdə işləməyi bacaran, xarici dil biliklərinə malik, ali təhsil müəssisələrinin son kursunda oxuyan gənclər könüllü kimi fəaliyyət göstərmək üçün müraciət edə bilərlər. VI Könüllülük Proqramına qatılmaq istəyən gənclərdən tərcümeyi hallarını 2-16 mart 2018-ci il tarixlərində

konullu@baku.edu.gov.az elektron poçtuna göndərmələri xahiş olunur.

Könüllü kimi fəaliyyətini uğurla başa vuran gənclərin hər birinə BŞTİ tərəfindən müvafiq arayış verəcək.

Qeyd edək ki, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi artıq 5 ildir ki, könüllü əsaslarla çalışmaq arzusunda olan gənclərlə əməkdaşlıq edir. İndiyədək BŞTİ tərəfindən həyata keçirilmiş ilk Könüllülük Proqramında 15, II Könüllülük Proqramında 26, III Könüllülük Proqramında 35, IV Könüllülük Proqramında 42, V Könüllülük Proqramında isə 29 nəfər müxtəlif sektorlarda, xidmət bölmələrində, Təlim Dəstək Mərkəzində fəaliyyət göstərirlər. Onlardan 17 nəfəri hazırda BŞTİ-nin əməkdaşdır.

Pedaqoji mühazirələrin paytaxt üzrə qalibləri bəlli olub

“Ümumi təhsildə keyfiyyət ili” çərçivəsində təşkil edilən pedaqoji mühazirələrin şəhər mərhələsinin seçim turu başa çatıb.

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsində təşkil edilən şəhər mərhələsinin seçim turunda paytaxtın 12 inzibati rayonu üzrə 100-ə yaxın pedaqoji mühazirə dinlənilib. Mövzunun aktuallığı, təcrübə əhəmiyyəti, orijinallığı baxımından uyğun gələn və innovativ xarakterə, səmərəli təcrübəyə əsaslanan 12 pedaqoji mühazirə müəllifi ölkə üzrə seçimlərdə iştirak etmək hüququ qazanıb.

Pedaqoji mühazirələrdə ən çox “Müəllim-şagird münasibətlərinin pedaqoji əməkdaşlıq əsasında qurulması”, “Fənnin tədrisində müasir təlim texnolo-

giyalarının tətbiqi”, “İbtidai təhsil səviyyəsində şagird nailiyyətlərinin inkişafına məktəbəhazırkı təhsilin inkişafına”, “İstedadlı şagirdlərlə işin təşkili formaları” mövzularına müraciət olunub.

Qeyd edək ki, 2017-2018-ci tədris ilində təşkil olunan pedaqoji mühazirələrin əsas məqsədi ümumi təhsilin keyfiyyət göstəricilərinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı aktual məsələlərə diqqət artırmaq, yaradıcı müəllim və məktəb rəhbərlərini aşkarlamaq, qabaqcıl təcrübə nümunələrini təbliğ etmək və perspektiv üçün inkişafyönü təkliflər hazırlamaqdan ibarətdir.

Pedaqoji mühazirələrin ölkə mərhələsinin aprel-may aylarında keçirilməsi nəzərdə tutulur. Ölkə mərhələsinin qalibləri müvafiq qaydada mükafatlandırılacaqlar.

“SABAH”ımızın müəllimi

Oruc MUSTAFAYEV

Yaşadığımız dövrün tələbləri gənclərimizin akademik təhsil həyatında öz ciddi korreklərini buraxmaqdadır. Elm yolunu seçən, təhsil həyatında öz qarşısında ali hədəflər qoyan gənclərimizin tədqiqatlara, dünyanı dəyişən inqilabi innovasiyalara meyil göstərməsi gələcək uğurun başlanğıcı sayıla bilər. 28 yaşlı Nicat Hacıxanov bəhs etdiyimiz nüansları öz həyatında yaşayan gəncləri-

mizdəndir. Dünyanın 2 qitəsində təhsil həyatı yaşamaq, Avropanın ən gənc universitetlərindən birində tədqiqat aparmaqla həm də adlı-sanlı professorlarla çiyin-çiyinə müəllimliklə də məşğul olmaq, əslində Nicatın uğur hekayəsidir. “SABAH”ımızın müəllimi, həm də bildiyimizə görə tələbələrindən də sevimli olan Nicatla söhbətimizə orta məktəbdən, hər birimizin həyatında böyük dönüşlərin başlanğıcı sayılan ixtisas seçiminə başlayırdıq.

Lüksemburq Universitetinin doktorantı Nicat Hacıxanov: “Mənim üçün uğur hər addımı müvəffəqiyyətlə tamamlamaqdır”

Tanıtm. Nicat Hacıxanov 1990-cı ildə Balakən rayonunun Hənifə kəndində anadan olub. Orta təhsilinə Qazma 1 nömrəli tam orta məktəbdə başlayıb. Balakən rayon Humanitar və Texniki təmayüllü Liseydə orta təhsilini tamamlayıb. Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetində bakalavr təhsili alıb. Sonra hərbi xidməti borcunu yerinə yetirib. Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində magistratura təhsilinə başladıqdan sonra elə bu ali məktəbin Mühəsibat-maliyyə departamentində iqtisadçı, aparıcı iqtisadçı kimi fəaliyyət göstərmiş. “2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” çərçivəsində Avstraliya

Milli Universitetində magistratura təhsili alıb. Bu universitetdə maliyyəçi köməkçisi vəzifəsində çalışıb. Eyni zamanda Avstraliyada yerli institutda tədqiqatçı kimi akademik fəaliyyət də göstərmiş. Daha sonra ölkəyə qayıdıb və Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin Akademiyasında müəllim vəzifəsində, eyni zamanda SABAH qruplarında, UNEC Beynəlxalq İqtisadiyyat Məktəbində pedaqoji fəaliyyətini davam etdirib. 2017-ci ilin iyun ayından isə Lüksemburq dövlətinin maliyyə dəstəyi əsasında Lüksemburq Universitetində doktorantura təhsilinə başlayıb və hazırda bu pilləni davam etdirir.

- Əslində ixtisas seçiminin formalaşmasına əhəmiyyətli rol oynadı. Mənim üçün gələcək fəaliyyətimin bu istiqamətdə davam etməsinin uyğunluğunu artıq orta məktəbdə kəşf etmişdim. Elə onun tövsiyəsi əsasında mühəsibat və audit istiqamətində təhsil istiqamətini seçmək qərarına gəldim. Bakalavr təhsili kimi Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin seçilməsi həm mühəsibat sahəsinin ADAU-da kifayət qədər zəngin baza əsasında formalaşması və Gənc şəhərinin özünəməxsus gözəlliyi ilə əlaqələndirə bilərəm. UNEC-in magistratura təhsili üçün seçilməsi artıq növbəti pillədə yeni şəhər və yeni təcrübənin əldə olunması ilə bağlı idi.

- *UNEC-də müəllimlik edibsiniz. Tələbəsi olduğunuz universitetin müəllimi olmaq, bu, necə bir hissirdir sizin üçün?*

- Bilirsiniz, tələbə olduğum zaman artıq fikrimdə özüm üçün ideal müəllim obrazını canlandırırdım. Bu barədə düşüncələrim ki, pedaqoji istiqamət ilə məşğul olacağam. Lakin təhsil bir prosesdir və tələbə kimi tərkib hissəsi olmaq artıq digər tərəf (müəllimlik) bərsində də fikir formalaşdırır. Tələbəsi olduğum universitetin müəllimi olmaq doğmaliq və daha çox töhfə vermək kimi məsuliyyət yaradır. Çünki bu halda artıq mühitə özümü alışdırmaq kimi mərhələni keçmək tələb olunmur və birbaşa tədris işinə daha çox zaman ayırmaqla nəticələnir.

İdeal müəllim

- *İdeal müəllimdən danışdınız. Sizcə, ideal müəllim kimdir, o necə olmalıdır?*

- Bu suala cavab çox hərtərəflidir və ideal müəllim obrazını xarakterizə etmək üçün çoxlu faktorlar vardır. Məhz öyrədən tərəfin (müəllimin) söyi öyrənmək prosesinin əsasını təşkil edir. Mənə elə gəlir ki, ideal müəllim nəinki rahat öyrənmək mühiti təşkil etməlidir, həm də dinləyicilərin daha da rahatlığı üçün onları tədris zamanı əyləndirməyi bacarmalıdır. Bu rahatlıq öyrənmək, qavramaq işini daha da sürətləndirir. Eyni zamanda tələbələrə fikirlərini, düşüncə-

lərini dinləməklə tədris prosesini onların nəyi qavrayıb, hansı sahədə çətinlik çəkdiqlərini nəzərə almaq üçün müəllim effektiv hesab edilə bilər. Bu, tələbələrə fikirlərini müəllim gündəmində əks olunması deməkdir. Məncə, digər ən vacib amil müəllim və tələbə arasında münasibətlərin qurulmasıdır, müəllim çalışmalıdır ki, tələbəni şəxs olaraq daha da yaxından tanısin. Eyni zamanda nəinki dərslərin mühtində baş verən problemlərə, həm də universitet mühitindən kənar olan çətinliklərə maksimum dərəcədə kömək etməlidir. Məhz bu amil tələbənin özünü daha da rahat hiss etməsi və məlumatı daha həvəslə şəkildə qavranmasına yardım edəcəkdir. Digər tərəfdən, müəllimlik pedaqoji sahə olmaqla, özündə psixologiyani, sosiologiyani və digər elm sahələrini cəmləşdirir. Ona görə ideal müəllim olmaq müəyyən zaman və bacarıq tələb edir.

SABAH qruplarında

- *SABAH qruplarında dərsləriniz. Bu qrupların əhəmiyyətini, SABAH qrupu tələbələrini biliklərinə necə qiymətləndirərdiniz?*

- Mənə elə gəlir ki, SABAH qruplarının yaradılması təhsilin keyfiyyətinin artırılması istiqamətində atılan ən mühüm addımlardan biridir. Aydın dır ki, tələbə və müəllimlərin seçiminin mərhələli şəkildə aparılması keyfiyyət göstəricisinin artmasına səbəb olur. Tədris zamanı tələbələr necə fəxrlə SABAH qruplarında təhsil aldıklarını və qürurlandıqlarını şahid oldum. Düşünürəm ki, insan nə olursa-olsun zəhmət qarşılığında əldə edərsə onun dəyəri ölçülməzdir. Elə SABAH qruplarındakı tələbələr zəhmət və bacarıqla qruplara daxil olduqdan sonra var gücləri ilə çalışırlar. İnanıram ki, əldə olunan uğurlar gələcəkdə daha çox özünü göstərəcəkdir.

Öyrənmək, dincəlmək, əylənmək

- *Avstraliyada magistr təhsili almısınız. Avstraliyada təhsilin hansı üstünlüklərini qeyd edə bilərsiniz?*

siniz? Beynəlxalq tələbələr hansı imkanlardan yararlanırlar?

- Bilirsiniz, Avstraliya mənim üçün fərqli bir dünyadır, desəm yanlışmaram. Təhsil sistemində gəldikdə isə, əlbəttə ki, hər ölkənin inzibətçiliyindən, kadrlara olan tələbatından asılı olaraq Avstraliyada da fərqli idi. Avstraliya Milli Universiteti beynəlxalq tələbələrə sayına və ümumiyyətlə, multikultural olmasına görə dünyada ən yüksək reytingə malikdir. Ona görə də bütün mövcud olan imkanlardan hər kəsə ən çox yararlanıla bilər. Mənim ən xoşuma gələn xüsusiyyəti isə kampus şəhəriyə və ikillik zaman ərzində tam başqa aləm kimi yadda-

Avropada tədqiqat aparılmayan təhsil müəssisəsi demək olar ki, yoxdur. Tədqiqat olmadan universitet adlanan qurumun fəaliyyəti demək olar ki, qəbul olunmur. Yalnız aparılan araşdırmaların sayına və verdiyi töhfəsinə görə universitetlər bir-biri ilə rəqabət aparır. Bu işi başlatmaq üçün elə bakalavr, magistr səviyyəsində tədqiqat işi üzrə biliklər formalaşdırılır.

şında qalmışdır. Elə bir aləm ki, öyrənmək, dincəlmək, əylənmək, bütün bunlar hamısı bir aradadır.

- *Siz hazırda Lüksemburqda təhsil alırsınız, tədqiqatlarla məşğul olursunuz. Hazırkı təhsil həyatınız və tədqiqatlarınız barədə məlumat verərdiniz.*

- Hal-hazırda Lüksemburqda yaşayıram və Lüksemburq Universitetində doktorantura təhsili alıram. Lüksemburq Universiteti 2003-cü ildə əsas qoyulmaqla Avropanın ən gənc universitetlərindən biri hesab edilir. Lüksemburq beynəlxalq maliyyə mərkəzi olması, ən nüfuzlu müəssisələrin, şirkətlərin mərkəzlərinin burada yerləşməsi universitet məzunlarının iş mühtiti, təcrübə sahələrilə daha asan əlaqəsi ilə nəticələnir. Hökumətin təhsil və tədqiqata qayğısı həddən artıq yüksəkdir. Sadə bir faktı göstərmək olar ki, 2018-ci ilin planına əsasən növbəti üç il ərzində ali təhsil və tədqiqat yönünə 1.4 milyard avro vəsait nəzərdə tutulub. Bu isə Lüksemburqun nəinki maliyyə mərkəzi, həm də elm mərkəzinə çevrilməkdə nə dərəcədə iddialı olmasından xəbər verir. Mənim tədqiqat dəstəyim məhz Lüksemburqun təhsil siyasəti əsasında. Universitetdə doktorantura təhsili

fərqliliyi ilə seçilir. Təhsilə başlamazdan əvvəl işçi müqaviləsi bağlanılır və əməkhaqqı əsasında doktorant kimi işçi statusu verilir. Maraqlıdır ki, eyni zamanda ölkədə nəqliyyat sistemindən tələbə statusu əsasında tam pulsuz yararlanmağı da universitet təklif edir. Tədqiqat işinin aparılması üçün bütün şərait təmin olunur. Mənim işimə üç professor - maliyyə mühəsibatı, maliyyə və menecment mühəsibatlığı sahəsində professorlar Anke Muessig, Kerstin Lopatta, Thomas Kaspeireit rəhbərlik edir, bu da daha çox məsuliyyətli olmağı və öyrənməyi tələb edir. Tədqiqat sahəmə maliyyə hesablarının məlumatı

fərqliliyi ilə seçilir. Təhsilə başlamazdan əvvəl işçi müqaviləsi bağlanılır və əməkhaqqı əsasında doktorant kimi işçi statusu verilir. Maraqlıdır ki, eyni zamanda ölkədə nəqliyyat sistemindən tələbə statusu əsasında tam pulsuz yararlanmağı da universitet təklif edir. Tədqiqat işinin aparılması üçün bütün şərait təmin olunur. Mənim işimə üç professor - maliyyə mühəsibatı, maliyyə və menecment mühəsibatlığı sahəsində professorlar Anke Muessig, Kerstin Lopatta, Thomas Kaspeireit rəhbərlik edir, bu da daha çox məsuliyyətli olmağı və öyrənməyi tələb edir. Tədqiqat sahəmə maliyyə hesablarının məlumatı

Lüksemburqun azərbaycanlı müəllimi

- *Lüksemburq Universitetinin azərbaycanlı müəllimi cənab auditoriya qarşısında özünü necə hiss edirsiniz?*

- Bilirsiniz, bu mənim üçün böyük qürurdur, həm də çox böyük təcrübədir. Çünki hər həftə dərslər etməkdən əlavə, professorların, digər universitetlərin əməkdaşları öz tədqiqatlarını nümayiş etdirirlər və bu seminarlara qatılmaq, onlarla fikir mübadiləsi aparmaq çox dəyərlidir. Tələbələr artıq cənab müəllim gördükdə təəccüblənirlər və demək olar ki, əksər müəllimlər cənabdır. Ona görə də milliyyətimdən asılı olmayaraq onlara müəllim kimi dəyər verilir və münasibət göstərilir.

- *Tələbələrə elmi tədqiqatçı kimi tələbələrə necə təqdim olursunuz? Bunun üçün hansı stimullaşdırıcı işlər görülmür?*

- Avropada tədqiqat aparılmayan təhsil müəssisəsi demək olar ki, yoxdur. Tədqiqat olmadan universitet adlanan qurumun fəaliyyəti demək olar ki, qəbul olunmur. Yalnız aparılan araşdırmaların sayına və verdiyi töhfəsinə görə universitetlər bir-biri ilə rəqabət aparır. Bu işi başlatmaq üçün elə bakalavr, magistr səviyyəsində tədqiqat işi üzrə biliklər formalaşdırılır. Digər tərəfdən, bizim kimi gənc tədqiqatçıların tələbələr arasında olması imkan verir ki, bizimlə söhbət etsinlər və elə buradan tədqiqatçı olmaq istəyi yaranmağa başlayır. Onu da deyim ki, bu iş müəssisəyə düşüncə, elə hökumətin verdiyi status və dəstək, gələcəkdə cəmiyyətdə tutulacaq mövqe və s. gənc tələbələr arasında mütləq bu istiqamətə meyil və həvəsi artırır. Tədris zamanı magistrantlar üçün teziz işləməzdən əvvəl onlara tədqiqat aparmaq metodları xüsusi məntəxəssis tərəfindən öyrədilir, sonra isə hər kəsin kreativ olaraq öz istəyinə uyğun tədqiqat istiqamətini düşüncə üçün şans verilir. Bundan sonra fərdi olaraq bütün fikirlər qiymətləndirilir və araşdırma aparılması üçün rəy verilir.

Təhsil sistemində fərqlər

- *Siz fərqli coğrafiyalarda olan ölkələrdə təhsil həyatı yaşamısınız. Avstraliya və Lüksemburqun ali təhsil sistemlərini necə müqayisə edə bilərsiniz?*

- Bilirsiniz, hər bir ölkənin istər coğrafi, istərsə də inkişaf strategiyasından asılı olaraq təhsil sistemində fərqlər mövcuddur. Məsələn, Lüksemburq maliyyə mərkəzi olmaqla daha çox bu sahədə olan məntəxəssisə ehtiyac duyur və təbii ki, bu da tələbi artırır. Avstraliyada isə təbii, humanitar elmlərə daha çox maraq var. Əlbəttə ki, inzibati sistemdə fərqlər özünü açıq büruzə verir. Məsələn, Avstraliyada təhsil ödənişli və kifayət qədər bahalıdır. Lüksemburqda isə əksər Avropa ölkələrində olduğu kimi, o qədər də yüksək olmayan ödəniş əsasında təhsil almaq mümkündür.

- *Əlbəttə ki, Avstraliya materik olduğu üçün mən özümü hər tərəf-*

də eyni ölkədə gördüm. Burada isə əksinə, Avstraliyanın digər şəhərinə qədər olan məsafə qət etdiyim zamanla artıq Skandinaviya sərhədinə qədər çoxlu ölkəni görmək mümkündür. Mən də bu fürsətdən istifadə edib boş vaxtlarımda yeni ölkələr, mədəniyyət, tarixi yerlər ilə tanış oluram.

- *Siz daha çox nə cəlb edirsiniz - müəllimlik və ya hansısa audit və ya vergi sistemində işləmək?*

- Bilirsiniz, əslində dostlarımla əksəriyyəti auditor və vergi işlərinə çalışırlar. Onların gördüyü iş vacibdir və alqış layıqdır. Lakin mənim üçün hər gün yeni bir tərzde işə başlamaq, yeni bir fikrin mülahizəsi daha maraqlıdır və rəngarəngdir. Lüksemburq doktorantura təhsili sahəsinə təkcə akademik fəaliyyət kimi yanaşmır, eyni zamanda daha yüksək qiymət verir və dəyərli mütəxəssis kimi yanaşılır.

Hədəfim ölkəmə layiqli kadr olmaqdır

- *Sizə görə uğurun mənbəyi nədir? Həyatda uğurlu olmaq üçün nə etməli?*

- Mənim üçün uğur hər addımı müvəffəqiyyətlə tamamlamaqdır, bunun üçün isə yalnız həddən artıq etdiyim işə həvəskar olmaq və onu çox istəməkdir. Digər amil isə ətrafında yol göstərəcək və dəstəkləyəcək insanların olmasıdır. Valideynlərimə, dostlarıma, UNEC rəhbərliyinə, Dövlət Gömrük Komitəsi rəhbərliyinə, Lüksemburqdakı professorlarıma borcluyam ki, hər addımda onların göstərdiyi məna və dəstək mənə daim kömək olub.

- *Gələcəklə bağlı hansı planlarınız var?*

- Yaxın gələcək üçün plan kimi hal-hazırda yüksək reytingli jurnallara təqdim edəcəyimiz məqalələr üzərində işləyirik. Eyni zamanda Almaniyada digər professorum ilə birgə bir müddət dərslər deyəcəyik. Doktorantura pilləsindən sonra yüksək təkmilləşdirmə dərəcəsi almağı düşünürəm. Bütün bu addımların mənim üçün bir məqsədi var, hədəfim ölkəmə bacardığım dərəcədə layiqli kadr olmaqdan ibarətdir.

Daha keyfiyyətli təhsil verən universitetlər

Oruc MUSTAFAYEV

Dünyanın ixtisas hazırlığı üzrə ən yaxşı universitetlərinin reytingi

Qloballaşan dünyanın tələb və çağırışları həyatın astanasında olan gənclər qarşısında akademik təhsil həyatlarında düzgün seçim etmək kimi aktual vəzifə qoyur. Hansı universitet daha keyfiyyətli təhsil verir? Hansı universitetdə yüksəkixtisaslı, peşəkar mütəxəssis kimi yetişmək olar?

Böyük Britaniyanın nüfuzlu Quacquarelli Symonds (QS) şirkətinin ixtisas hazırlığı üzrə dünyanın ən yaxşı universitetlərinin sayca 8-ci reytingi (QS World University Rankings by Subject 2018) bu suallara cavab tapmağa imkan verir. Tədqiqat ali məktəb seçimində abituriyentlər üçün çox qiymətli resurs rolunu oynayır. Reytingin nəticələrindən istifadə etməklə gənclər onları maraqlandıran universitetləri seçə və müqayisə apara bilərlər.

QS-in 2018-ci illik reytinginə dünyanın 151 ölkəsindən 4500 ali məktəb cəlb olunub. Reytingdə isə onlardan 950-nin 48 fənn üzrə mövqeyi əks olunub. Ötən ildən fərqli olaraq bu il tədqiqata cəlb olunan fənlərin sayı kitabxana və informasiyanın idarə olunması, klassik və qədim tarix ixtisasları hesabına 48-ə çatdırılıb. Tədris olunan hər bir fənn üçün qiymətləndirmə meyarları kimi - akademik cəmiyyətin, işəgötürənlərin rəyləri, elmi məqalələrdən sitatgətirilmə indeksi, Xırş əmsali əsas götürülmüşdür.

Bu ilki tədqiqat gedişində 75000 alim və 40000 işəgötürən arasında sorğu aparılıb, 12,3 milyon məqalə

və onlardan 71,5 milyon sitatgətirilmə gözdən keçirilib. Tərtibçilər ali məktəbləri qiymətləndirərkən müəllim və tələbələrin Scopus/El-sevier bibliografiya verilənlər bazasından əldə olunmuş məlumatlar əsasında elmi məqalələrindən sitatgətirilmə indeksini əsas götürüblər.

Dünyanın ixtisas hazırlığı üzrə ən yaxşı ali məktəblərinin reytinginə ABŞ-in Harvard Universiteti başçılıq edir. İkinci yerdə Massaçusets Texnologiya İnstitutu qərarlaşıb. Tədqiqata əsasən Harvard Universitetini seçən tələbələr öz qərarlarından razı qala bilərlər. Harvard tədqiqata cəlb olunmuş ali məktəblər arasında 14 fənn hazırlığı üzrə ən çox birincilik qazanmış universitetdir. Massaçusets Texnologiya İnstitutu 12 fənn üzrə ikincidir. Böyük Britaniyanın Oksford Universiteti sıralamanın 3-cü pilləsində qərarlaşaraq Avropanın ən yaxşı ixtisas hazırlığını həyata keçirən ali məktəb statusunu möhkəmləndirib. İlk onluqda həmçinin Kaliforniya Texnologiya İnstitutu, Böyük Britaniyanın Kembric, London Universitet Kolleci, Çikaqo Universiteti, İsveçrə Federal Texnologiyalar İnstitutu yer alıb. Bir sıra ixtisaslar üzrə sıralamanın geniş təhlili aparılıb və məlum olub ki, ABŞ-in bir çox ali məktəbləri reytinglərdə arxa pillələrdə yer alırlar. Böyük Britaniya universitetlərinin sıralamanın ön pillələrində yer al-

ması da nəzərəcarpacaq səviyyədə deyil, buna baxmayaraq Birləşmiş Krallığın ali məktəbləri bu il 10 fənn üzrə fərqlənə biliblər ki, bu da ötən ildəkindən 2 fənn artıqdır. Böyük Britaniyanın ali təhsil sistemi universitetlərə ayrılan maliyyə vəsaitlərinin həcmində azalması və ölkənin gələcəkdə Avrozonanı tərk etməsinə baxmayaraq stabil olaraq qalır. Böyük Britaniya ali məktəbləri 10 ixtisas hazırlığı üzrə birinci yeri tutub, bu isə top-3-lükdə olan yerlərin üçdəbiri deməkdir. Birləşmiş Krallığın universitetləri ümumilikdə reytingdə mövqələrinin sayını artırır. Böyük Britaniyanın Kembric Universiteti müxtəlif ixtisaslar üzrə top-10-luqlarda 37, Oksford Universiteti 35, ABŞ-in Kaliforniya Berkli Universiteti 34, Harvard Universiteti 34, Stenford Universiteti 32, Massaçusets Texnologiya İnstitutu 24, Kaliforniya Los-Anceles Universiteti (UCLA) 14, Böyük Britaniyanın London İqtisadiyyat Məktəbi (LSE) 13, Sinqapur Milli Universiteti 11, ABŞ-in Yel Universiteti 11 mövqə əldə ediblər.

Bu il QS reytinginə Rusiyanın 24 ali məktəbi daxil olub. Onların arasında ən yaxşı mövqeni M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universiteti nümayiş etdirib. MDU bir sıra fənlər üzrə top-100-lükdə qərarlaşa bilib. Universitet ötən illə müqayisədə 13 mövqə yüksəlib.

"Moskva Dövlət Universiteti QS-in predmet reytingində rekord uğur nümayiş etdirib. Biz genişləndirilmiş predmet sahələrində unikal dinamikanı göstərdik. İlk dəfə Rusiya universiteti təbiət elmləri sferasında dünyanın ən yaxşı ali məktəblərinin top-20-liyində təmsil olundu", -deyə universitetin rektoru, akademik V.Sadovniçiy bildirdi. Onun sözlərinə görə, həmçinin ali məktəb humanitar elmlər üzrə dünyada 51-ci, "Sosial elmlər və idarəetmə" sahəsində 60-cı, genişləndirilmiş "Lahiyələşdirmə və texnologiyalar" sahəsində 76-cı yeri tutmaqla "Mühəndislik və kosmik texnologiyalar" predmeti üzrə 51-100-cü sırada yer ala bilib. Bu ilki reytingdə Moskva Dövlət Universiteti 48 fəndən 6-sı üzrə top-50-iyə daxil olub. MDU əvvəlki kimi dünyada linqvistik üzrə top-20-lükdə 18-ci yerdədir. MDU müasir dillər, fizika və astronomiya, riyaziyyat, mehmanxana işi, informatika və informasiya texnologiyaları kimi ayrı-ayrı fənlər üzrə də ən yüksək göstəricilər əldə edib. Rusiyanın digər ali məktəblərindən Sankt-Peterburq Dağ-Mədən İnstitutu "Mühəndislik işi" ixtisası üzrə 15-ci, "Fizika və astronomiya" fənni üzrə Moskva Fizika Texnika İnstitutu 42-ci, Novosibirsk Dövlət Universiteti 50-ci yerləri tutublar.

Bu ilin reytingi təsdiq edir ki, Rusiya universitetləri aşağıdakı

fənlərdə - "Fizika və astronomiya", "İnformatika", "Riyaziyyat" və "Müasir dillər", "Maşınqayırma" və "Kimya" üzrə xüsusilə güclüdür. Bundan əlavə, Rusiya universitetlərinin məzmunlarının işə düzəlməsi üzrə göstəricilərinin də yüksəlməsi müşahidə olunur. Bütün bunlara baxmayaraq Rusiyanın bir sıra universitetlərinin ayrı-ayrı ixtisas hazırlığı üzrə mövqeyi ötən illərinə nisbətən zəifləyib. Reytingin tərtibçiləri bunun səbəbini hər hansı ali məktəbdə təhsilin keyfiyyətinin əsas göstəricisi hesab olunan akademik nüfuz indikatoru üzrə balların sayının azalması ilə izah edirlər. QS-in tədqiqatlar bölməsinin rəhbəri Ben Sauter tədqiqatın nəticələrini belə şərh edib: "QS World University Rankings-in nəticələri son bir neçə il ərzində Rusiya ali məktəbləri tərəfindən nail olunmuş tərəqqini göstərir. Biz universitetlərin davamlı məqsədi maliyyəyəşdirməsinin əhəmiyyətini və onların beynəlmilləşmə cəhdlərini müşahidə edirik. Bu ildə biz həmçinin Rusiya universitetlərində tədqiqatların nəticələrinin yaxşılaşmasını görürük. Rusiya ali məktəbləri son illərdə göstəricilərinin yaxşılaşdırılması üzrə düzgün yoldadır".

Dünyanın ixtisas hazırlığı üzrə ən yaxşı universitetlərinin reytingində Türkiyənin ali məktəbləri də yer alırlar. Türkiyənin Orta Doğu Texnik Universiteti toplam 13 ixtisas hazırlığı üzrə dünyanın seçilmiş ali məktəbləri arasında yer ala bilib.

Qardaş ölkədən Bilkent, Koç, İstanbul Texnik universitetləri də ayrı-ayrı sahələrdə reytingin orta pillələrində təmsil olunublar.

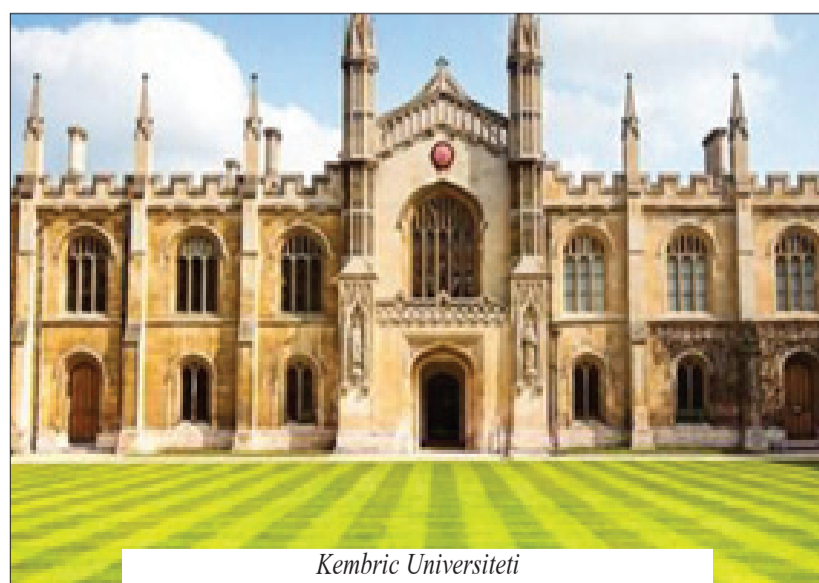
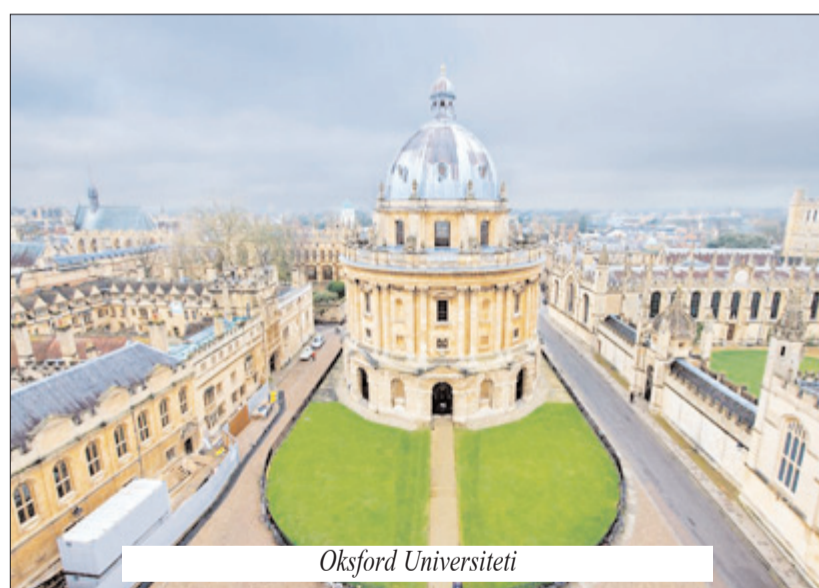
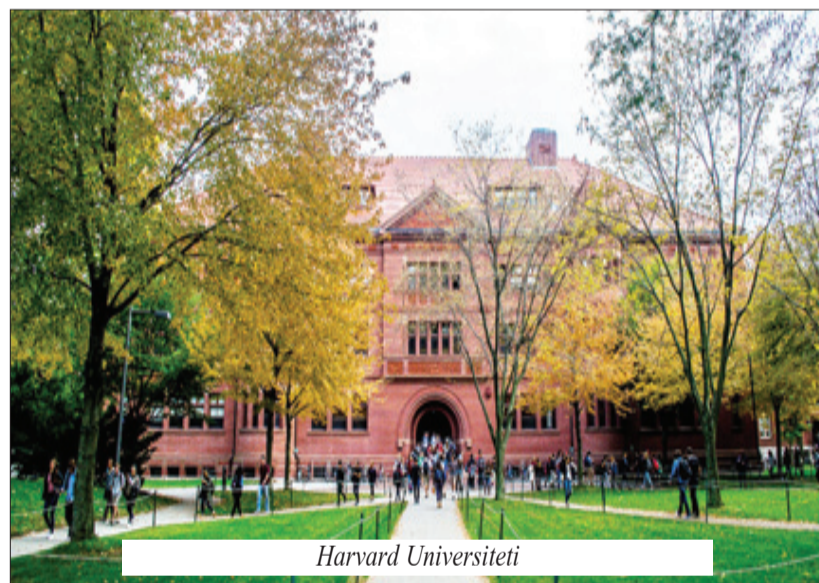
Tədqiqatdan məlum olur ki, 2017-ci illə müqayisədə 48 ixtisas üzrə reytinglərin ilk 3 pillələrində ABŞ-in təmsilçilik payı 55,7 faizdən 54,8 faizə düşüb. QS-in tədqiqatlar bölməsinin rəhbəri Ben Sauter sözlərinə görə, ABŞ-in elm ölkəsi kimi müəyyən vaxta qədər ali təhsildə dominantlıq təşkil etməsi mübahisə mövzudur. 2018-ci ilin nəticələri göstərir ki, bütün dünyada rəqabətin güclənməsi hesabına ABŞ-in rolu zəifləyir.

Çin də daxil olmaqla bir sıra Asiya universitetlərinin göstəricilərinin də artım tempi, Fransa və Braziliya ali məktəblərində isə tədrisin səviyyəsi aşağı düşüb.

Qeyd edək ki, dünya universitetlərinin bilik sahələri üzrə QS World University Rankings by Subject reytingi 2011-ci ildən dərc edilir. Bu reyting işəgötürənlərə, tələbələrə, valideynlərə və müəllimlərə dünya üzrə hansı universitetin keçilən hər bir fənn üzrə ən yaxşı olmasına dair tam və ən dolğun aktual məlumatlar əldə etmək imkanı verir.

Dünyanın ixtisas hazırlığı sahəsində ən yaxşı universitetlərinin reyting vəziyyəti ilə www.topuniversities.com/subject-rankings/2018 sahifəsindən daha yaxından tanış olmaq olar.

Tutduğu yer	İxtisaslar	Qalib universitetlər	Ölkələr
1.	Maliyyə və mühasibat uçotu	Harvard Universiteti	ABŞ
2.	Meşə və kənd təsərrüfatı	Vageningen Universiteti	ABŞ
3.	Anatomiya və fiziologiya	Oksford Universiteti	Böyük Britaniya
4.	Antropologiya	Kembric Universiteti	ABŞ
5.	Arxeologiya	Oksford Universiteti	Böyük Britaniya
6.	Arxitektura	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
7.	İncəsənət və dizayn	Kral İncəsənət Universiteti	Böyük Britaniya
8.	Biologiya elmləri	Harvard Universiteti	ABŞ
9.	Biznes və idarəetmə tədqiqatları	Harvard Universiteti	ABŞ
10.	Kimya	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
11.	Kommunikasiya və media	Amsterdam Universiteti	Niderland
12.	İnformatika və informasiya sistemləri	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
13.	Stomatologiya	Honkonq Universiteti	Honkonq
14.	Beynəlxalq inkişaf	Sussex Universiteti	Böyük Britaniya
15.	Yerin və dünya okeanının tədqiqi	Sürix Ali Texnik Məktəbi	İsveçrə
16.	İqtisadiyyat və ekonometrika	Harvard Universiteti	ABŞ
17.	Təhsil	London Universitet Kollecinin Təhsil İnstitutu	Böyük Britaniya
18.	Kimya mühəndisliyi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
19.	Mülki və struktur tədqiqatlar mühəndisliyi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
20.	Elektrik mühəndisliyi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
21.	Mexanika mühəndisliyi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
22.	Dağ-mədən sənayesi mühəndisliyi	Kolorado Dağ-Mədən Məktəbi	ABŞ
23.	İngilis dili və ədəbiyyat	Oksford Universiteti	Böyük Britaniya
24.	Ətraf mühit haqqında elmlər	Berkli Kaliforniya Universiteti	ABŞ

25.	Coğrafiya	Oksford Universiteti	Böyük Britaniya
26.	Tarix	Harvard Universiteti	ABŞ
27.	Qonaqpərvərlik və asudə vaxtın idarə edilməsi	Nevada Universiteti	ABŞ
28.	Hüquq	Harvard Universiteti	ABŞ
29.	Linqvistik	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
30.	Materialşünaslıq	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
31.	Riyaziyyat	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
32.	Tibb	Harvard Universiteti	ABŞ
33.	Müasir dillər	Harvard Universiteti	ABŞ
34.	Tibb bacısı işi	Pensilvaniya Universiteti	ABŞ
35.	İncəsənətin praktik növləri	Culyard Məktəbi	ABŞ
36.	Aptek işi və farmakologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
37.	Fəlsəfə	Pittsbuq Universiteti	ABŞ
38.	Fizika və astronomiya	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
39.	Siyasət və beynəlxalq tədqiqatlar	Harvard Universiteti	ABŞ
40.	Psixologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
41.	Sosial siyasət və administrasiya işi	Harvard Universiteti	ABŞ
42.	Sosiologiya	Harvard Universiteti	ABŞ
43.	İdman yarışlarıyla bağlı fənlər	Laforo Universiteti	Böyük Britaniya
44.	Statistika və əməliyyatların tədqiqi	Massaçusets Texnologiya İnstitutu	ABŞ
45.	İlahiyyat	Harvard Universiteti	ABŞ
46.	Baytarlıq elmi	Kaliforniya Universiteti, Devis	ABŞ
47.	Kitabxana və informasiyanın idarə olunması	Şeffild Universiteti Çapel-Hill Şimali Karolina Universiteti	Böyük Britaniya ABŞ
48.	Klassik və qədim tarix	Roma La Sapienza Universiteti	İtaliya

Şagirdlər Ümumdünya Mülki Müdafiə Günündə maarifləndirilib

Göygöl rayon Çaylı kənd tam orta məktəbində Ümumdünya Mülki Müdafiə Gününə həsr olunmuş tədbir keçirilib.

Məqsəd şagirdlərin fəvqəladə hadisələr zamanı fəaliyyət göstərməyə hazırlıq səviyyəsinin yoxlanılması, mülki müdafiə üzrə bilik səviyyəsinin qiymətləndirilməsi və təkmilləşdirilməsindən ibarətdir.

Tədbirdə Göygöl Rayon Dövlət Yanğından Mühafizə Hissəsinin, rayon icra hakimiyyətinin, təhsil şöbəsinin əməkdaşları, məktəbin pedaqoji kollektivi və şagirdləri iştirak ediblər.

Dövlət yanğından mühafizə hissəsinin əməkdaşları fəvqəladə hallar zamanı davranış qaydaları, yanğın təhlükəsizliyi qaydaları, fəvqəladə hallar zamanı zərərçəkmiş insanlara ilkin tibbi yardımın

göstərilməsi, fərdi mühafizə vasitələri ilə davranış qaydaları və s. haqqında məlumat veriblər.

Tədbirin praktiki hissəsində şərti olaraq süni yaradılmış zəlzələ situasiyasında şagirdlər davranış qaydalarını nümayiş etdirib, məktəbin gənclərin çağırışqədərki hazırlıq rəhbərinin komandası ilə xilasedici dəstə dağınıqlar altında qalmış yaralıları xilas edərək mülki müdafiə qərargah rəisinə mürəzə ediblər.

Həyəcan sığınalı çalınaraq yarışmışdır. Həyəcan sığınalı çalınaraq yarışmışdır. Həyəcan sığınalı çalınaraq yarışmışdır.

Raminə MƏMMƏDOVA,
Göygöl Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Elvin Əliyev

Balakən rayon Acılıqbina kənd ümumi orta məktəbinin tarix müəllimi

"Bir vaxtlar mən də parta arxasında əyləşən şagird idim, indi isə parta arxasındakı şagirdlərə bilik vermək gözəl duyğulardır".

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
TƏHSİL NAZİRLİYİ

Lənkəran Dövlət Universitetində regional olimpiada

Lənkəran Dövlət Universitetində (LDU) keçirilən fizika, riyaziyyat, kimya, biologiya fənləri üzrə regional olimpiadada Astara, Lənkəran, Masallı, Lerik, Yardımlı, Cəlilabad və Biləsuvar rayonlarının ümumtəhsil məktəblərinin IX-XI sinif şagirdləri, Lənkəran Humanitar, Astara Pedaqoji və Masallı Dövlət Regional kolleclə-

rinin tələbələri iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən LDU-nun dosenti İdrak Əsgərov olimpiadanın əhəmiyyətindən danışaraq, şagird və tələbələrə bilik yarışmasında uğurlar arzulayıb.

Universitetin tədqiqat işləri və innovasiyalar üzrə prorektor vəzifəsini icra edən professor Yədulla Ağazadə son illərdə ölkəmizdə

təhsilin inkişafı istiqamətində qazanılan uğurlardan danışaraq, iştirakçılara LDU-da təhsil islahatlarının səmərəli nəticələri ilə bağlı ətraflı məlumat verib.

Bilik yarışmasına qatılan 250-dən çox tələbə və şagird seçdikləri fənn üzrə 30 sualı 2 saat ərzində yazılı cavablandırıb.

Obyektivliyi və şəffaflığı tə-

min etmək məqsədilə olimpiada üçün ayrılmış auditoriyalar veb-kamera ilə təchiz olunub və nəzarətçi müəllimlər ayrılıb.

Qaliblərin mükafatlandırma mərasimi martın 10-da keçiriləcək. Qaliblərə LDU-nun fəxri fərman, diplom və qiymətli hədiyyələri verəcək.

"Qarşıma qoyduğum məqsədə nail oldum"

"Sabahın alimləri" VII Respublika müsabiqəsinin üçüncüsü Gülnur Bayramlı: "Uğur qazanacağıma ümid edərək müsabiqəyə qoşuldum"

Gülnur Bayramlı Qax şəhər 2 nömrəli məktəbliseyin XI sinif şagirdidir. O, dərəcə əlaçısı olmaqla bərabər, həm məktəb, həm də respublika səviyyəli tədbirlərin fəal iştirakçısıdır. 2016-2017-ci tədris ilində ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin anadan olmasının 93-cü ildönümünü münasibətilə keçirilən "Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin final mərhələsində III yerə layiq görülüb. IX sinifdən respublika fənn olimpiadalarının fəal iştirakçısı olub. IX sinifdə biologiya fənni, X sinifdə kimya fənni üzrə respublika fənn olimpiadalarının finalçısı olub. Bu il də biologiya fənni üzrə yarımfənn turuna vəsiqə qazanıb. Bu tədris ilində o, "Sabahın alimləri" VII Respublika müsabiqəsində iştirak edərək kimya fənni üzrə III yerə layiq görülüb. Bu münasibətlə Gülnurla görüşüb həmsöhbət olduq.

- Gülnur, oxumağa, öyrənməyə həvəsin böyükdür, təəssüf ki, belə hissələrlə yaşayan həmyaşıdların o qədər də çox deyil. Bu haqda nə deyə bilərsiniz?

- Elm bitib tükənməyən bir xəzinədir. Bu xəzinəyə çoxları sahib olmaq istəyir. Lakin bu, hər bir insandan cəsarət, inam və zəhmət tələb edir. Mən də istərdim ki, bu xəzinənin açarını böyük zəhmət müqabilində də olsa əldə edim. Bu yolda qarşıma məqsəd qoydum. Bu gün bu məqsədim uğrunda çalışır, hər nə olursa-olsun istəyimə nail olmağa söz göstərirəm. Həmyaşıdlarıma da uğur əldə etməyə birinci özüne güvən, özüne inam hissini formalaşdırmaqlarını məsləhət görürdüm.

- İndi şagirdlərin əksəriyyəti vaxt azlığından şikayət edir, dərslərini oxuyub çatdırmadıklarını bəhanə edərək əlavə müsabiqələrdə, olimpiadalarda iştirak etməkdən boyun qaçırlar. Sənincün vaxt azlığı problem deyil ki?

- Vaxt azlığı o insanlarda olur ki, onlar görülməli işlərini qaydaya sala bilmirlər, planlı olaraq hərəkət

etməyi bacarmırlar. Doğrudan da müasir dövrdə insanların, eləcə də şagirdlərin ən çox gileyləndiyi vaxt çatışmazlığıdır. Amma mən vaxtımı düzgün bölməyi bacarıram. Buna görə də hər şeyə vaxt çatdırma bilirdim.

- Çox müsabiqələrin iştirakçısı və qalibi olusan. İştirak etdiyən müsabiqələrdən hansı yaddaşında daha dərin iz buraxıb?

- Hazırda XI sinif şagirdiyəm. Məktəbdə oxuduğum illər ərzində həyatımda yaddaşlanan, qürur duyduğum günlər az olmayıb. Amma 2016-cı ilin may ayını həyatımın ən unudulmaz, ən əziz, böyük bir sevinc yaşadığım, daha doğrusu, ömür kitabına böyük hərfələrlə yazılan bir günü kimi heç vaxt yaddan çıxarmayacağam. Çünki həmin gün mən "Ən yaxşı təqdimat" müsabiqəsinin iştirakçılarından biri kimi dünyə şöhrətli siyasətçi, nadir tarixi şəxsiyyət, müasir Azərbaycan dövlətinin memarı, ümummilli lider Heydər Əliyevin misilsiz xidmətlərini, xalqımız üçün müstəsna həyatı əhəmiyyət kəsb edən titanik fəaliyyətini qısa zaman kəsiyində -

10 dəqiqə ərzində işıqlandırmalı, qəlbimdən süzlən sözlərlə auditoriyaya ələ almalı, 10 nəfərdən-tanınmış şəxslərdən ibarət münasiflər heyətinin tələblərinə cavab verə biləcək bir tərzdə danışmalı idim. Mənim bu zaman keçirdiyim hissələri sözlə ifadə etmək çox çətin idi. Heydər Əliyev kimi böyük şəxsiyyət haqqında danışacağım üçün qürur duyur, həm də həyəcanlanırdım. Böyük bir arzu, qaliblər cərgəsində olmaq istəyi mənə cəsarət, sanki güc verdi. Bu istək mənim bütün varlığımı çulğamışdı. Məktəbin, müəllimlərimin etimadını doğrultmaq üçün mənə bir anda inam hissi yarandı, özümü əmin etdim ki, bu məsuliyyətli işin öhdəsindən gələcəyəm və uğur qazanacağam. Necə də ecazkar, necə də əlçatmaz bir hissi idi... Bu hissi ancaq onu yaşayanlar bilər. Və mən qarşıma qoyduğum məqsədə nail oldum.

- "Sabahın alimləri" VII Respublika müsabiqəsində kimya fənni üzrə III yerə layiq görülmüsən. Bu çox böyük bir uğurdur. Necə oldu ki, bu müsabiqəyə qoşulmaq qərarına gəldin?

- Bu müsabiqə mənim həmişə diqqətimi çəkən tədbirlərdən biri olub. Ümumiyyətlə, son illərdə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən istedadlı şagirdlərə yaradılan gözəl imkanlar çox yaşadıqlarımı sevindirirdi kimi mənə də sevindirir. Və mən böyük inamla uğur qazanacağıma ümid edərək bu müsabiqəyə qoşuldum. Ailəmin, müəllimlərimin və elmi rəhbərimin bu səhəmə mənə güvənməyi mənə daha da çox həvəsləndirdi.

- Bu müsabiqədə layihənin adı, məqsədi barədə bizə məlumat verə bilərsiniz?

- Layihəmizin adı "Keçid elementləri əsasında yeni metal-

komplekslərinin sintezi və anti-mikrob xassələrinin öyrənilməsi" idi. Burada məqsədimiz material-neft və neft məhsullarını, yağlayıcı-soyuducu mayeləri biotəchilən-mədən mühafizə etmək üçün liqand və metal-komplekslərinin sintezidir. Paradimetilaminobenzaldehyd və anilin əsasında alınmış liqand və metal-komplekslər yüksək funksid aktivliyə malikdir. Sintez etdiyimiz maddələr ilə petri kəsində təcrübə apararaq onların antioksidləşdirici və antimikrob xassələrinin tədqiqatı. Həmin metal-komplekslər vasitəsi ilə tələb olunan yüksək texnoloji keyfiyyətlərə nail ola bilərik. Bu layihənin həyata keçirilməsində elmi rəhbərim məlumatların toplanması və maddələrin sintezində mənə yaxından köməklik etmişdir. Layihədə zəhməti keçən hər kəsə təşəkkür edirəm.

- Maraqlıdır, bundan sonra qarşıda daha hansı məqsədlərin var?

- Hazırda respublika fənn olimpiadalarının yarımfənn turuna söykə hazırlayıram. İki il final turunda iştirakçı sertifikatı qazansam da, medala layiq yer tuta bilməmişəm. Bu il biologiya fənni üzrə respublika fənn olimpiadalarının qızıl medalçısı olmağı arzulayıram, bunun üçün bütün bilik və bacarığımı, gücümü sərf edəcəyəm. Təbii ki, ondan sonra isə arzum buraxılış imtahanlarını əla qiymətlərlə verib, arzuladığım ali məktəbin tələbəsi olmaqdır.

- Gülnur, biz də arzu edirik ki, ürayında olan bütün arzularını belə inamla, uğurla həyata keçirəsin. Gələcəkdə ölkəmizi layiqli vətəndaş kimi təmsil edəsin.

Günay MAHMUDOVA,
Qax Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Molla Pənah Vaqifin 300 illik yubileyi qeyd edilib

Şəki şəhəri Nizami Gəncəvi adına 7 nömrəli tam orta məktəbdə Molla Pənah Vaqifin 300 illik yubileyi münasibətilə ədəbi-bədii gecə keçirilib.

Məktəbin direktoru Bəkir Xəlilov tədbir iştirakçılarına Molla Pənah Vaqifin həyatı və zəngin irsi haqqında məlumat verib.

Gecədə şagirdlərin ifasında xalq şairi Səməd Vurğunun "Vaqif" dra-

mından "Ağməhəmməd şah Qacarın Vaqiflə görüşü" səhnəsi məhərrətə canlandırılıb. Tədbirdə şagirdlər tərəfindən şairin şeirlərindən söylənilib, sözlərinə yazılmış mahnı və romanslar, eləcə də muğam və təsniflər ifa edilib.

Mahal MƏMMƏDOV,
Şəki Şəhər Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Ümumi təhsildə keyfiyyət ili" çərçivəsində

Şabran Rayon Təhsil Şöbəsi tərəfindən "Ümumi təhsildə keyfiyyət ili çərçivəsində" təşkil olunan pedaqoji mühazirələrin dinlənilməsi keçirilib.

17 istiqamət üzrə rayon ümumtəhsil məktəblərindən daxil olmuş 76 mühazirənin dinlənməsi təşkilat komitəsi tərkibində yaradılmış 5 bölmədə baş tutub.

Dinlənmənin nəticəsi olaraq 4 iş-Padar kənd tam orta məktəbinin rus dili müəllimi Balabəy Quliyev "Müəllim-şagird münasibətlərinin pedaqoji əməkdaşlıq əsasında qurulması", R.Yusifov adına 2 nömrəli tam orta məktəb-liseyin ibtidai sinif müəllimi Zöhrə Cəbraylovanın "İbtidai təhsil səviyyəsində şagird nailiyyətlərinin inkişafında məktəbəhazırlığın təsiri", S.Zülfiqarov adına 3 nömrəli tam orta məktəbin biologiya müəllimi Gülnar Mirzəyevanın "Biologiya dərslərində yeni təlim

texnologiyalarının tətbiqi", Zeyvə kənd tam orta məktəbinin Azərbaycan dili və ədəbiyyat müəllimi Aysel Nəcəfovanın "Şagirdlərin yaradıcı təfəkkürünün və tədqiqatçılıq qabiliyyətinin inkişaf etdirilməsi" mövzularında olan mühazirələr münsiflər heyəti tərəfindən qiymətləndirmə meyarlarına uyğun hesab edilib.

Pedaqoji mühazirələrin keçirilməsində əsas məqsəd ümumi təhsil keyfiyyət göstəricilərinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı aktual məsələlərə diqqəti artırmaq, təhsil işçilərinin bu bərədə rəy və mülahizələrini öyrənmək, yaradıcı müəllim və məktəb rəhbərlərini aşkara çıxarmaq, qabaqcıl təcrübə nümunələrini təbliğ etmək və inkişafyönümlü təkliflər hazırlamaqdan ibarətdir.

Gülər HÜSEYNOVA,
Şabran Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Belarusda boks turnirində qızıl medal qazanan məktəbli

Balakən rayon Qazbinə kənd tam orta məktəbinin XI sinif şagirdi Məhəmməd Yusifov boks üzrə SSRİ-nin mütləq çempionu, beynəlxalq dərəcəli idman ustası Aleksey Yukovun şərəfinə Belarusda keçirilən 22-ci açıq vilayət turnirində qızıl medal qazandı.

Qalibyyətlə qayıdan idmançı

şagird üçün məktəbdə mükafatlandırma mərasimi keçirilib. Məhəmməd Yusifov Balakən Rayon Gənclər və İdman İdarəsi və məktəb rəhbərliyi tərəfindən hədiyyə və diploma layiq görülüb.

Vüsalə BƏDƏLOVA,
Balakən Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

"Açıq qapı" günü

Ağstafa rayon 3 nömrəli tam orta məktəbdə "Açıq qapı" günü keçirilib. "Açıq qapı" günündə təhsil şöbəsinin əməkdaşları, məktəbin pedaqoji kollektivi, valideynlər və şagirdlər iştirak ediblər.

Məqsəd valideynləri tədris prosesinə cəlb etmək, onların məktəblərlə birgə fəaliyyətini təşkil etmək və ictimaiyyət arasında maarifləndirmə işini gücləndirmək olub.

Görüş zamanı valideynlər izlədikləri dərslərin müzakirəsində fəal iştirak edərək, irad və təkliflərini bildiriblər.

Sonda direktor Mübariz Tanrıdeynlər və şagirdlər iştirak ediblər.

Məqsəd valideynləri tədris prosesinə cəlb etmək, onların məktəblərlə birgə fəaliyyətini təşkil etmək və ictimaiyyət arasında maarifləndirmə işini gücləndirmək olub.

Nəcibə VƏLİYEVA,
Ağstafa Rayon Təhsil Şöbəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

XXI əsrin 21 peşəsi

← Əvvəli səh.1

Rüstəm QARAXANLI

3. *Şəhər kiberanalitikləri.* Bu peşə sahibləri şəhərdə baş verən bütün hadisələr, əsasən də yollarda nizam-intizama dair məlumatların toplanması və işlənməsi ilə məşğul olacaqlar. Şəhər təsərrüfatının elektrik enerjisi ilə təminatdan tutmuş kanalizasiya xətlərindəki bütün sahələri “ağıllı” qurğular vasitəsilə idarə olunacaq. Şəhər kiberanalitiklərinin bir işi də sıradan çıxmış həmin qurğuları vaxtında görmək və ya təmir etmək, yaxud da yenisi ilə əvəzləməkdir.

4. *Əlavə edilmiş realıqda səyahət layihələndiricisi.* Peşələrdən ən qəlizisi bəlkə də budur, çünki söhbət əlavə edilmiş virtual realıqdan gedir. Alimlərin fikrinə, yaxın gələcəkdə ön plana təcrübə iqtisadiyyatı çıxacaq. Yeni hissələr və biliklər verən əyləncə metodlarına ciddi tələbat yaranacaq. Əlavə edilmiş realıqda səyahətlər adı hala çevriləcək, dünyanın dizaynını yaradacaq və layihələndirməsini həyata keçirəcək mütəxəssislər məhz bu peşənin sahibləri olacaqlar.

5. *Süni intellekt biznesi üzrə inkişaf meneceri.* “Cognizat”ın mütəxəssisləri proqnozlaşdırırlar ki, gələcəkdə süni intellekt daşıyıcıları bir çox sahədə işlərin icraçısı olsalar da, özləri özlərini sata bilməyəcəklər. Elə buna görə də şirkətlərə süni intellektli məhsullara yeni bazarlar tapan və satışı ilə məşğul olan şəxslər lazım olacaq. Necə deyirlər, ticarət asan məsələ deyil.

6. *Fitness-motivasiya üzrə məsləhətçi.* Artıq çəki və piylənmə müasir cəmiyyətin problemlərindən biridir. Fitness-trekerlərin meydana gəlməsinin əsas səbəblərindən biri də insanların öz çəkirlərinə nəzarət etmələrinə stimullaşdırma idi. Ancaq belə görünür ki, qadjetlər insanı arıqlamağa, yaxud nəfisi nə hakim olmağa yönəltməyə, həvəsləndirməyə qadir deyillər. Elə buna görə də gələcəyin peşələrindən biri fitness-motivator olacaq.

7. *Süni intellektlə iş üzrə tibbi texnik.* Süni intellekt texnologiyalarının inkişafı ilə əlaqədar olaraq tibbi təminat prosesində də irəliləyiş olacaq. Əvvəllər olduğu kimi həkimə getməyə də ehtiyac olmayacaq. Mütəxəssislər özləri xəstə-

Gələcəyin tələblərinə cavab verməyin yeganə yolu təkmilləşmək və yeniləşməkdir

lərin evlərinə gəlib müasir texnoloji yeniliklər hesabına dəqiq diaqnoz qoyacaqlar. Hətta heç bir tibbi təhlil görməyən xüsusi tibbi texniklər robotların köməyi ilə cərrahi əməliyyatlar da edəcəklər.

8. *Fərdi data-broker.* Gələcəkdə Facebook abunəçiləri barədə məlumatları “Amazon”a sata bilməyəcək. Bunu abunəçilərin özləri edəcəklər. Hər bir şəxs özü biləcək fərdi məlumatını hansı qiymətə satır. Bu işdə onlara data-brokerlər köməkçi olacaqlar.

9. *Yol dispetçerləri.* Muxtar avtomobillər və dron-kuryerlər həm havada, həm də yollardakı vəziyyəti

robotlar götürəcəklər. Yeni sistemli bazarda nələrin baş verdiyini anlamağa hər kəsin gücü çatmayacaq. Bax bu anda onların köməyinə kriptokuçurlar yetişəcək.

14. *Fərdi xatirələrin kuratoru.* İnsanlar çox yaşayacaqlar və bu səbəbdən onlara xatirələrin şəxsi virtual dünyası lazım olacaq. Yaddaş kuratorları belə virtual dünyanı yaradıb onları həqiqətəbənzər edə biləcəklər. Bu məqsədlə yaradılmış süni dünya keçmişin realist xatirələri ilə doldurulacaq. Məsələn, müxtəssis müştərinin uşaqlıqda yaşadığı evi virtual aləmdə reallaşdıracaq. Yaxud insanın keçmişinə dair

Bundan sonra onların birgə işi təşkil ediləcək.

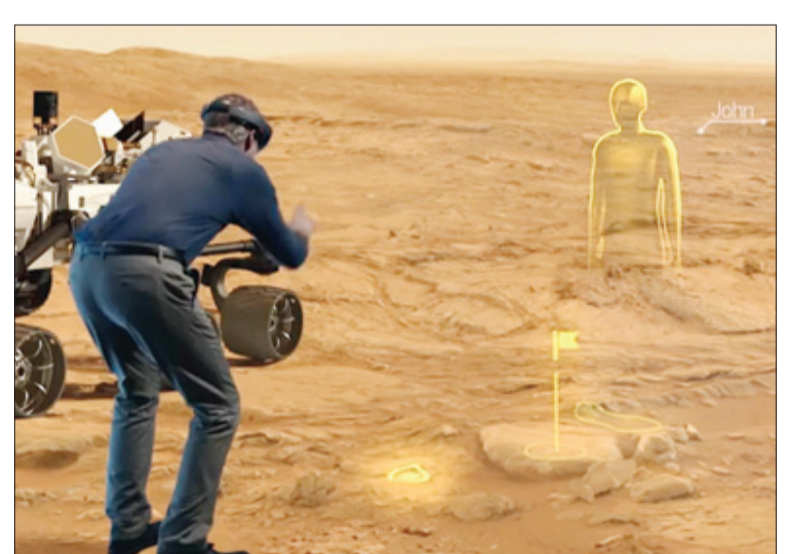
18. *Etimad üzrə baş direktor.* Səhmdarların şirkətin bütün məlumatlarına çıxışının olması səbəbindən müəssisələr maksimal şəkildə şəffaf işləməyə çalışacaqlar. Etimad direktorunun işi də ondan ibarət olacaq ki, şirkət ətrafındakı “qara bulud”ların yayılmaması, investitorlar arasında müəssisə barədə pozitiv auranın yaranmasına çalışsın. Yeni səhmdar bilməlidir ki, pulunu havaya sovurmur və düzgün yoldadır. Yeri gəlməşkən, jurnalistika fakültəsinə daxil olmaq istəyən gənclər bu peşəni diqqətdə saxlasalar yaxşı olar. İxtisasdəyişmə üçün çox vaxt tələb olunmaz.

19. *Kvant tədrisinin analitiki.* Bu şəxs kvant hesablamaları ilə maşın tədrisini birləşdirərək biznesin inkişafı üçün sürətli və effektiv yollar axtaracaq.

20. *“Əyalət” hesablamaları ustası.* Bu mütəxəssisin fəaliyyət sferası bundan ibarət olacaq; o, köhnə infrastrukturlu şirkətin təkmilləşdirilmiş əyalət (periferiya) hesablaması sistemli mərkəzdənqəçmə modelinə keçirilməsini təmin edəcək. Hesab olunur ki, əyalət hesablamalı (edge computing) şirkətlər iri data-mərkəzlərdən cavab gözləmədən məlumatların işlənməsini həyata keçirə biləcəklər.

21. *Etik təminat üzrə mütəxəssis.* Bəzi şirkətlər işlərində tək gəliri deyil, etik çıxarları da nəzərə alacaqlar. Mütəxəssis hesablayacaq ki, şirkətin siyasəti səhmdarların dəyərlərinə hansı dərəcədə riayət edir. Məsələn, bəzi investitorlar istəyəcəklər ki, işdə insan əməyi robotlardan üstün dəyərləndirilsin. Etik təminat üzrə mütəxəssis bu prosesə nəzarət edəcək.

Göründüyü kimi, dünyada bir tərəfdən hər şey asanlaşır və ölçətan olur, digər tərəfdən isə ortaya çətin gerçəklik çıxır: bu miqyasda texnoloji inqilab tələblərinə necə cavab verməli? Əlbəttə, təkmilləşməli! Unutmayaq, vaxtilə buxar maşını icad ediləndə əl əməyinə ehtiyac olmayacağı düşünülürdü. Ancaq bu kəşf yeni-yeni iş yerlərinin açılmasına səbəb oldu.

“Kainatın yaranması və inkişaf mərhələləri”

Gəncə Dövlət Universitetində seminar keçirilib

Gəncə Dövlət Universitetində fizika və texniki fənlər fakültəsinin təşkilatçılığı ilə “Kainatın yaranması və inkişaf mərhələləri” mövzusunda seminar keçirilib.

Seminar da universitetin tədrisin təşkilatçılığı və təlim texnologiyaları üzrə prorektor, dosent Fəxrəddin Məmmədov, fizika və texniki fənlər fakültəsinin dekani, professor Muğan Quliyev, fizika kafedrasının müdiri, dosent Niyazi Quliyev, ixtisasçı alim və müəllimlər, tələbələr, eləcə də ümumtəhsil məktəblərinin pedaqoqları iştirak ediblər.

Tədbiri açan Gəncə Dövlət Universitetinin prorektor Fəxrəddin Məmmədov bildirdi ki, universitetin alimləri və gənc müəllimləri tərəfindən təqdim edilən mövzular istər istərəsən də dinləyicilər tərəfindən yüksək dəyərləndirilib.

Fizika fakültəsinin dosenti Rizvan İmanov yeni mövzunu dinləyicilərə təqdim edib. Bildirilib ki,

Qurani-Kərimdə kainatın yaranması belə açıqlanıb: “O, göyləri və yeri yoxdan var edəndir”. Quranda verilən bu məlumat müasir elmin kəşfləri ilə üst-üstə düşür. Bu gün astrofizika bütün kainatın maddə və zaman ölçüləri ilə birlikdə sifir həcmdən böyük partlayışla əmələ gəldiyini aşkar edib. “Böyük partlayış” (“Big Bang”) nəzəriyyəsi bütün kainatın, təqribən, 15 milyard il əvvəl bircə nöqtənin partlaması ilə yoxluqdan meydana gəldiyini sübut edir. “Böyük partlayış” nəzəriyyəsi bu gün kainatın əmələ gəlməsi və başlanğıcı haqqında bütün elm adamları tərəfindən qəbul edilmiş yeganə elmi açıqlamadır.

“Big Bang”dən əvvəl maddə yox idi. Maddənin, enerjinin, hətta zamanın belə olmadığı, tamamilə metafizik yoxluq mühitində maddə, enerji və zaman yaradılmışdır. Müasir fizikanın aşkar etdiyi bu

fakt Quranda bizə 1400 il əvvəl xəbər verilib.

Seminar da qeyd edilib ki, kainat yarandığı andan bəri genişlənir. Bunun sübutunu verən şəxs məhz Edvin Hubble olmuşdur. 1929-cu ildə o, ulduzlardan gələn şüalarda baş verən rəng dəyişikliklərinə əsaslanaraq digər qalaktikaların bizim “Süd yolu” qalaktikamızdan get-gedə uzaqlaşdığını söyləyib. Məlum fizika qanunlarına görə, əgər müşahidə edilən işığın mənbəyi müşahidəçiyə yaxınlaşsınsa, onda bu işığın rəngi qırmızı rəngə doğru meyil edir. Bu qanun avstriyalı fizik Doppler tərəfindən verilib. Həmin qanuna uyğun olaraq Hubblenin müşahidəsi göy cisimlərinin bizdən uzaqlaşdığını göstərir. Müşahidələrin davamında qalaktikaların tək-cə bizim qalaktikadan deyil, fəzanın hansı istiqamətinə baxılmasından asılı olmayaraq, bütün qalaktikaların bir-birindən uzaqlaşdığı öyrənilib.

Sonda seminar iştirakçılarına maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Beynəlxalq proqramlaşdırma müsabiqəsinin təsnifat mərhələsi

“Hash Code” Google tərəfindən təşkil olunan Avropa, Mərkəzi Asiya və Afrika ölkələrinin ali təhsil müəssisələrindən olan tələbələr və iş dünyasında fəaliyyət göstərən peşəkarların iştirak etdiyi beynəlxalq proqramlaşdırma müsabiqəsidir. Müsabiqə iki mərhələdə reallaşdırılır. Təsnifat mərhələsi müxtəlif ölkələr üzrə yaradılmış yerli mərkəzlərdə və fərdi olaraq onlayn keçirilir. Final mərhələsi isə Google tərəfindən təyin olunmuş Google-ün mərkəzi bazalarının birində baş tutur.

Müsabiqədə iştirakçılara mühən-

dislik problemini həll etmə tapşırığı verilir.

1-2 mart 2018-ci il tarixlərində “Hash Code 2018 by Google” beynəlxalq proqramlaşdırma müsabiqəsinin təsnifat mərhələsində Azərbaycan üzrə onlayn olaraq Bakı Mühəndislik Universiteti mərkəzi, ADA Universiteti mərkəzi, “Hackademy” yaradılmış yerli mərkəzlərdə və fərdi olaraq onlayn keçirilir. Final mərhələsi isə Google tərəfindən təyin olunmuş Google-ün mərkəzi bazalarının birində baş tutur.

Müsabiqədə iştirakçılara mühən-

(Avropa, Mərkəzi Asiya və Afrika ölkələri üzrə ümumilikdə 4856 komanda). Müsabiqədə komandalara 4 saat ərzində bir mühəndislik problemini həll etmək (proqramı tərtib etmək) və avtomatik qiymətləndirmə sistemi ilə sınaqdan keçirmək tapşırığı verilib.

Bakı Mühəndislik Universitetinin mərkəzi, “d.a.h programing group” mərkəzi altında qeydiyyatdan keçmiş müxtəlif ali təhsil müəssisələrinin komandaları və şirkətlərdə çalışan mütəxəssislərdən ibarət komandalardan ibarət 34 komanda iştirak edib.

“Çin Xalq Respublikasını tanıyaq”

Martın 2-də Azərbaycan Dillər Universitetinin (ADU) Gəncə şəhərində yerləşən Kəlbəcər 1 nömrəli köçkün məktəbində təcrübə keçən tələbələrini pedaqoji təcrübə rəhbəri Anar Rəhimovun təşkilatçılığı ilə “Çin Xalq Respublikasını tanıyaq” mövzusunda viktorina təşkil ediblər. Viktorina məktəbin yuxarı sinif şagirdləri arasında keçirilib.

Çinin mədəniyyəti, tarixi, coğrafiyasına həsr edilmiş viktorinanın giriş sözü ilə açan A.Rəhimov tədbirin ADU rektoru, akademik Kamal Abdullanın tövsiyəsi ilə baş tutduğunu bildirib və qədim tarixə malik olan ölkə haqqında dərin biliklərə yiyələnməyin əhəmiyyətindən danışmışdır.

Tədbirin əvvəlində ADU-nun

məktəbdə pedaqoji təcrübə keçən tələbələrini Roza Məmmədova və Şəbnəm Abbasbəyli Çin tarixi haqqında təqdimatlarla çıxış ediblər. Müasir Çinin dövlət quruluşu, in-cəsənəti, təhsil sistemi və s. barədə məlumat verildikdən sonra viktorina başlayıb. On dörd suallı viktorinanın qalibi “İstiqlal” komandası olub.

Yeni üsul tətbiq edən 14 yaşlı riyaziyyatçı

Samirə KƏRİMOVA

Elmi orta məktəblərə gətirmək, şagirdlərimizin elmi mühtlə tanışlığı son illərin ölkəmizin təhsil trendlərindən biri sayıla bilər. Artıq şagirdlərimizin elmi bilikləri, orta məktəbdə aldıkları təhsilləri, onların müxtəlif beynəlxalq bilik yarışlarında uğur qazanmaları, bir sıra təhsil ocaqlarında fəaliyyət göstərən “Kiçik Akademiyalar”, ölkənin tanınmış alim və mütəxəssislərinin ümumtəhsil müəssisələrində vaxtaşırı olmaları, şagirdlərlə görüşləri elmlə təhsilin əməkdaşlığının uğurla inkişaf etdiyindən soraq verir.

Müşahidələr göstərir ki, bu günün şagirdləri elmə daha çox maraq göstərir, həmin sahədə yeniliklər etməyə, tədqiqatlar aparmağa meyllidirlər. Bu da sevindiricidir.

Haqqında söhbət açacağımız Faiq Nəcəfli də elmə lap erkən yaşlarından maraq göstərənlərdəndir. Kaspi Liseyinin Bakıxanov filialında təhsil alan yeniyetmə VIII sinif şagirdidir. Təhsil ocağında yüksək nəticələri ilə tanınan Faiq zahirən öz yaşlarından fərqlənməyə də bu gün yüksək intellekti, riyaziyyat elmində əldə etdiyi yeniliyi ilə həmin diqqətini özünə cəlb etməyi bacarıb. O, natural ədədlərin 3-ə (9-a) bölünməsinin yeni əlamətini tapıb. Qeyri-adi istedad sahibi olan yeniyetmənin bu yeniliyi Azərbaycan Respublikası Müəllif Hüquqları Agentliyi tərəfindən “Natural ədədlərin 3-ə (9-a) bölünməsinin yeni əlaməti” adlı elmi məqalə kimi 18.01.2018-ci il tarixdə qeydiyyatdan keçərək şahadətnamə alıb.

Həll etdiyi məsələ və misallara baxanda aydın şəkildə görmək olur ki, o, fərqli üsullarla yazılır

Kaspi Liseyinin Bakıxanov filialında riyaziyyat müəllimi işləyən və riyaziyyat fənni birləşməsinin rəhbəri Laiq Məmmədov Faiqin gələcəkdə məşhur riyaziyyatçı olacağına ümid edir: “Faiq Nəcəfliyə mən 6-cı sinifdə dərs demişəm. Ümumiyyətlə, bu sinfin bütün şagirdləri istedadlıdır. Faiq isə bir çox məsələ və misalların həllində fərqli

Faiq Nəcəfli: “İlk vaxtlar misal həll edəndə bunu fərqli yollarla etdiyimi düşünürdüm...”

yanəşmə tərzini və sinif yoldaşlarından seçilirdi. Belə ki, keçdiyimiz və öyrətdiyimiz qaydalarla fərqli olaraq hesablamaları səmərəli etmək üçün özünəməxsus yollar tapır və tətbiq edirdi. Bunu mən elə ilk dərslərdən gördüm. Şagirdlərin böyük əksəriyyəti onlara deyilənləri öyrənməyə, əzbərləməyə və tətbiq etməyə çalışır. Faiq isə deyilən və keçilən mövzuları öyrəndikdən sonra həmin mövzunu özününküləşdirir. Yeni, onun həll etdiyi məsələ və misallara baxanda aydın şəkildə görmək olur ki, o fərqli üsullarla yazılır. Ümumi çərçivədən çıxır, qeyd etdiyim kimi, özünəməxsusluğu var.

Sizə bir misal çəkim. Bilirsiniz ki, 6-cı sinifdə bölünmə əlamətləri mövzusu keçilir. Ona 9-a və 3-ə bölünmə əlamətləri deyilir. 3-ə və 9-a bölünmə əlamətləri bu şəkildədir: Hər hansı çoxrəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 3-ə və ya 9-a bölünürsə həmin ədədin özü də 3-ə və ya 9-a bölünür. Əgər ədədin rəqəmləri cəmi 3-ə və ya 9-a bölünürsə, onda həmin ədədin özü də 3-ə və ya 9-a bölünür.

Məsələn: 27891 ədədinin 3-ə bölünüb-bölünmədiyini aydınlaşdırmaq.

27891 ədədinin rəqəmləri cəmi (2+7+8+9+1) 27-yə bərabərdir. 27 ədədi 3-ə bölündüyündən 27891 ədədi də 3-ə bölünür.

Faiq isə həmin qaydanı bu şəkildə ifadə edir:

Hər hansı çoxrəqəmli ədədin rəqəmlərindən istənilən formada düzəlməmiş ədədlərin cəmi 3-ə və ya 9-a bölünürsə, həmin ədəd 3-ə və ya 9-a bölünür. Əgər cəm 3-ə və ya 9-a bölünürsə, onda həmin ədədin özü də 3-ə və ya 9-a bölünür.

Məsələn: 27891 ədədinin rəqəmlərindən istifadə etməklə belə bir ədəd düzəldək. 89+271=360. 360 ədədi 3-ə və 9-a bölündüyündən 27891 ədədi də 3-ə və 9-a bölünür.

Faiqin tapdığı üsul daha rahat həll yoludur, deyə bilərsiniz.

Gördüyünüz kimi, Faiqin hər bir suala, misalə fərqli formada baxmaq, düşünmək xüsusiyyəti var. Belə bir fərqli yanaşma mənim üçün də maraqlı oldu. Məhz onu yaşlarından fərqləndirən istedadı, bacarığı və qabiliyyətidir. O, hələ 6-cı sinifdə oxuyanda belə bir fikir irəli sürdüyü üçün mən düşünürəm ki, gələcəkdə riyaziyyatda digər yenilikləri ilə bizi təəccübləndirməkdə davam edəcək.

Faiq öndə gedən şagirdlərimiz üçün stimulyerici bir rəqib idi

Sinif rəhbəri Lalə İsmayılova belə düşünür. Faiq kimi xüsusi istedadla malik olan şagirdlər üçün həmişə ailədə, həm də oxuduqları təhsil ocağında xüsusi dəstəkləyici mühitin olması çox vacib amil sayan sinif rəhbəri şagirdini dəstəkləyən bu mühtəli həmişə, həm də təhsil aldığı Kaspi Liseyində gördüyünü deyir. Qeyd edir ki, şagirdi bildiklərini öz sinif yoldaşları ilə bölüşmə mədəniyyətilə xüsusi fərqlənir, özünə qarşı tələbkar və olduqca məsuliyyətlidir.

Lalə müəllim Faiqin təhsilini müvəffəqiyyətlə davam etdirdiyini söyləyir: “Faiqin təhsildəki nailiyyətləri bizi çox sevindirir. Bu sinif gələcəkdə əvvəl şagirdlərimizlə birlikdə onun nəticələri ilə maraqlanmışdıq, çünki Faiq bizim sinfin öndə gedən şagirdləri üçün, sözün əsl mənasında, stimulyerici bir rəqib idi. Sinfimizə gələn ilk gündən Faiq punktuallığı, dərslərindəki uğurları ilə çox qısa bir zamanda diqqətimizi özünə cəlb etməyə bacardı. O, daim öz üzərində işləyərək əldə etdiyi bilik və bacarıqları bizim xüsusi təşkil edilmiş sinif saatlarında yoldaşları və mənimlə bölüşür. Faiqin riyaziyyat və texnologiyaya böyük marağı var. Belə ki, o, istər riyaziyyat sahəsində, istərsə də texnologiyaya, xüsusilə də kompüter texnologiyasına aid

yenilikləri öyrənməyə, öyrəndiklərini isə tətbiq etməyə çalışır.

Faiq dərslərini əla qiymətlərlə oxumaqla yanaşı basketbol və karate ilə də məşğul olur. Liseydə təşkil edilən basketbol dərnəyinin aktiv üzvlərindəndir.

Sinif rəhbərinin şagirdində bəyənəndiyi xüsusiyyətlərdən biri isə onun yardımsevər olmasıdır. Belə ki, Faiq böyük həvəslə ətrafında dərslərlə bağlı və yaxud da dərslərdən köməyə ehtiyacı olan yoldaşları ilə öyrəndiklərini paylaşır, onlardan yardımını əsirgəmir. Yaşın az olmasına baxmayaraq, intellektual cəhətdən inkişaf etmiş, bacarıqlı, işgüzar və öz bacarıqlarını bölüşməyə hazır, xeyirxah bir şagird kimi özünü tanıdıb.

Belə istedadlı yeniyetmələrin onlara stimulyerici olduğunu söyləyən Lalə müəllim Faiqin gələcəkdə ağıllı, zəkası və bacarığı ilə daima zirvələrdə olacağına əmindir.

Təhsil aldığı Kaspi Liseyi bu yeniliyin tanınmasında “yaşıl işıq” oldu

İxtisasca riyaziyyatçı olan və uzun illər riyaziyyat müəllimi işləmiş Nəzimə Vəliyeva bizimlə söhbətində nəvəsində 4-5 yaşından fərqlilik, qeyri-adi hiss etdiyini, riyazi rəqəmlərlə maraqlandığını deyir. Bəlkə də çoxları üçün çətin hesab edilən riyaziyyata olan marağı Faiq bu sahədə yeniliklər etməyə sövq edirdi: “Faiq hələ 5-ci sinifdə oxuyarkən riyaziyyatda fərqli üsullar tətbiq edərək həll yollarını tapırdı. Mən ilk vaxtlar bunun o qədər də fərqi görmürdüm. Tapşırıqları həll edəndə ona yolunu bəzən salırdım. Lakin sonradan gördüm ki, o tamamilə başqa bir üsulla onları həll edib. Alman nəticə də düzgün idi. Başladım özüm də natural ədədləri Faiqin etdiyi üsulla həll etməyə. Sözün düzü, gözlərimə inanmadım. Cavablar düz alındı. Faiq ədədləri elə qruplaşdırır ki, on-

ları toplamaq asan olmaqla yanaşı, həm də cavabı tez tapmaq olur.

Biz yeniliklə bağlı onun riyaziyyat müəllimi Laiq müəllimlə müzakirə apardıqdan sonra qərara aldıq ki, bu barədə liseyin direktoru Tural Əliyevə məlumat verək. Liseyin rəhbərliyi və müəllimlər bu yeniliklə ətraflı tanış oldular. Və yekun fikir belə oldu ki, bu riyaziyyatda yeni bir baxış formasıdır və həmin üsul riyaziyyatda tətbiq olunmayıb. Liseyin rəhbərliyinin və müəllimlərinin bizə olan inamından daha da ruhlandıq. Biz hər işimizdə arxa və dəstək oldular. Faiqin bu yeniliyi 2017-ci ildə “Fizika, riyaziyyat və informatika tədrisi” jurnalının 3-cü nömrəsində “Natural ədədlərin 3-ə (9-a) bölünməsinin yeni əlaməti” adı ilə elmi məqalə kimi çap olundu. Ona mütəxəssislər rəy verdilər.

Sonradan onun bu yeniliyi Azərbaycan Respublikası Müəllif Hüquqları Agentliyi tərəfindən rəsmi qeydiyyata alındı. Mən bir daha özümün və Faiqin valideynləri adından bizi dəstəklədiklərinə və bu yeniyetmənin istedadına “yaşıl işıq” yandırıldığını görə təhsil aldığı Kaspi Liseyinin rəhbərliyinə və müəllim kollektivinə təşəkkür edirəm.

Oxumaq, öyrənmək, yeniliklər etmək

Oxuduğu illər ərzində yüksək bilik və bacarığı ilə fərqlənən Faiq hər zaman lisey tərəfindən diqqət göstərilir. O, təhsil müəssisəsinin keçirdiyi imtahanlardan yüksək bal topladığı üçün təhsil haqqı ilə bağlı müəyyən güzəştlərdən yararlanır.

Özü isə müəllifi olduğu bu yeni üsulla bağlı bunları deyir: “Sözün düzü, mən ilk vaxtlar misal həll edəndə bunu fərqli yollarla etdiyimi düşünürdüm. Adətən üzrə nənəm mənə riyaziyyatdan tapşırıq vermişdi və mən onu həll edərkən bu üsulla istifadə etdim. Nənəm ca-

vabları yoxlayarkən onun həllinin fərqli üsulla həll etməyimə baxmayaraq cavabın düzgün olduğunu görəndə təəccübləndi. Başdan mənə qəbul olunmuş ənənəvi üsulla həll etməyi məsləhət görən nənəm sonradan özü şagirdlərinə tapşırıqları mənə həll etdiyim üsulla həll etməyi öyrətdi”.

Faiq bütün fənləri eyni dərəcədə sevdi. Tarix və coğrafiya fənlərindən də uğurları var. Liseyin keçirdiyi olimpiadalarda, bilik yarışlarında yüksək nəticələri ilə fərqlənir. 14 yaşlı yeniyetmənin bir məqsədi, amalı var: “Oxumaq, öyrənmək, yeniliklər etmək və hər zaman öndə olaraq biliyi, zəkası ilə tanınmaq”.

İstedadlı şagird, valideyn nəzarəti və lisey mühtli...

Lisey mühtli, müəllimlərin düzgün istiqamətləndirməsi, dəstəyi, valideyn nəzarəti və himayəsi öz sözünü deyir. Bəli, bu məktəb üç bucağının və Faiq Nəcəflinin özünün istedadının, bacarığının nəticəsi göz qabağındadır. Onun təhsil aldığı Kaspi Liseyində şagirdlərin potensialının müəyyənəndirilməsi və inkişaf etdirilməsi diqqətdə saxlanılır. Təhsil müəssisəsində şagirdlərdə mövcud olan bacarıq və qabiliyyətlərin formalaşdırılması, onların istedadının üzə çıxarılması, həmçinin müasir və keyfiyyətli təhsil alınması üçün hər cür imkan və şərait yaradılır. Belə ki, Kaspi Liseyində intellektual, özünə inanan, yaradıcı və cəmiyyətə töhfə verə biləcək nəslin yetişməsi üçün xüsusi təlim-tərbiyə mühtli mövcuddur. Millilik, məsuliyyət, mükəmməllik, innovativlik və yaradıcılıq kimi dəyərləri özündə ehtiva edən bu təhsil müəssisəsi Faiq Nəcəfli kimi neçəneçə istedadlı yeniyetmənin üzə çıxarılmasında, tanınmasında dəstək olmaqla yanaşı, gələcək həyat yolunun müəyyənəndirilməsində də əhəmiyyətli rol oynayır.

“SABAH qrupunda əsl teatr ab-havasında yetişdik”

Gülənə İLHAM

Bəzi insanlardan peşəsi haqda soruşanda, “təsədiyə belə alndı”, deyirlər. İddialı adamlarda isə hədəf həmişə bəlli olur və bu yolda heç tərdəddi etmədən irəliləyirlər. Xədicə məhz uşaqlıqdan eyni marağı, eyni arzunu ilə böyüyüb. Elə simasında özünəvənliyi, aktrisa duruşu ona əsl sənət adamı görkəmi verir. Təbii ki, istedadı da.

Beləliklə, ADMİU SABAH qrupu Aktyor sənəti 4-cü kurs tələbələri ilə tanışlığımız davam edir. Budəfəki müştəhimiz Xədicə Məmmədova 1994-cü ildə Bakıda doğulub. Məhəmmədi kənd tam orta məktəbini bitirib.

Məktəb illərində tədbirlərdə şeirlər söyləyirdim, səhnəciklərdə yer alırdım. Onda hələ anlamırdım ki, bu, aktyorluqdur. Evdə balaca maqnitofonum vardı. Ağlımdakı ssenariyə uyğun materialı qoyub, güzgü qarşısında saatlarla oynayırdım. Gah ana, gah balaca qızcağaz olurdu. Öz-özümə danışırıdım. İzlədiyim filmlərdə xoşuma gələn obrazları təqlid edirdim. Hətta bəzən özlüyümdə aktyorları səhv oynamaqda günahlandırırıdım. Əsəbləşirdim ki, niyə hansısa məqamda sənəti ağıladı və sairə.

Xədicə Məmmədova: “Yaxşı oynamaqdan başqa əlimdən heç nə gəlmir”

- Evdə sizə göz qoyan yox idi? Demirdilər, bu qıza nə olub görəsən?

- Hə, anam hərdən qapıdan sakit-cə tamaşa edirdi mənə. Bəzən düşüncəli nürdülər ki, yəqin psixoloji problemin var. Bir sözlə, dəli hesab edirdilər (Gülür).

- Sizi psixoloq yanına apardılar? (Gülür). Yox, sağ olsun anam.

Kim olmaq istəyimdə maraqlandı. Filmlərlə bağlı onunla müzakirə aparmağa başladım. Yadımda qalan epizodları göstərdim ona. Dedi, qızım, buna aktyorluq deyirlər. Beləcə, məqsəd-məramımı ayırd etdim. Başa düşdüm ki, aktyor olmaq istəyirəm. Artıq böyüdükcə bunun keçici həvə olmadığını anladım. Məhz valideynlərim məni ADMİU-ya yönləndirdilər. Qabiliyyət imtahanına gələn gün ele bəzənib düşünmüşdüm, sanki imtahanı yox, toya gəlmişdim. Deməli, hümdürdaban ayaqqabı geyinmişəm. Həyəcədən əsirəm. Yadımda deyil, münəfiqlərdən kimsə ayaq üstə zorla

dayandığımı hiss edib, ayaqqabılarımı çıxara biləcəyimi dedim. Elə bil bütün həyəcanım o anda dağıldı. Təmsilləri çox sevirdim. Bir neçəsini hazırlayıb gəlmişdim. “Ayı və kəpənək” təmsilini göstərdim. Gah ayı olurdu, gah kəpənək. Obrazlar arasında belə sürətli keçidlər etməyim, səs tembrimi, oyunumu anında tənzimləməm münəfiqlərin xoşuna gəlirdi.

- Adətən tələbələr universitetlə bağlı xəyalları çox böyük olur. Xüsusən, incəsənət sahəsini seçənlər düşüncülər ki, artıq məşhurluğun bir ədəmiyyətində dayanıblar.

- (Gülür). Eynən. Əslində, əzəzəzə olsaydı məşhurluğu tez yaşadıq. SABAH qrupu sayəsində. Ona görə bu məsələdə digər tələbələrdən daha şanslıyıq, deyə düşünürəm. Çünki elə ilk kursdan SABAH qrupuna qəbul olunduq. Əsl teatr ab-havasında yetişdik. Sadəcə, əvvəllər daha dikbaş idim (Gülür). Yəni, rol seçməyə.

- Niyə dostlarınıza düşən rolda gözünlüz qalır?

- Yox, əlbəttə. Ümumiyyətlə, kurs rəhbərimiz tələbələr arasında ayrı-seçkilik etməyib. Obrazın görünüşümüzdə, istedadımızda tam uyğun olmasına diqqət yetirib. Sadəcə, istər-istəməz uşaqlar arasında qışqıq yarandı. Məsələn, “Romeo və Culyetta” tamaşasında dayə roluna əvvəl çox həvəssiz yanaşmışdım. Məşq prosesində rolun xarakterinə bələd olduqca sevməyə başladım. Bu obrazı canlandırmaqla həm komik, həm dramatik oyun qabiliyyətimi üzə çıxardım. Çünki dayə obrazı iki fərqli situativ xarakterə malik idi. Bu da mənə böyük təc-

rübə qazandırdı. Ümumiyyətlə, düşünürəm ki, pis obraz yoxdur. Aktyor özü rolunu sevdirməyi bacarmalıdır. Mən də rolumu tamaşaçıya məhz özüm sevdirdim bildim. Bundan başqa, Müsyö Jordanda Şəhrəbanu da ən sevdiyim və özümü sərbəst ifadə etdiyim obrazımdır.

- Gələcəkdə aktyor fəaliyyətinizlə bağlı hədəfləriniz haralara gedib çıxır?

- Gələcəkdə özümü Azərbaycan və Türkiyə teatr səhnələrində görmək istəyirəm. Düzdür, film və serial da maraqlıdır. Rol almaq maraqlı təcrübə olardı mənim üçün. Keyfiyyətli, səviyyəli filmlər də çəkilir son vaxtlar. Hətta bir neçəsinə baxı-

ram. Bizim universitetin tələbələri də oynayırlar. “Ögey ana”, “Ata ocağı” serialları xoşuma gəlir. Vaxt tapdıqca izləməyə çalışıram.

- Uşaqlıqdakı filmlərə tanqidi yanaşmırsınız təbii ki, indi professional mərhələyə yaxın sayılırsınız. Yəni, peşəkarlıq səviyyəsiniz indi düzgün qiymətləndirməyə imkan verir?

- Əfsus, bəzi serial və filmlərimizdə bir az sünilik var. Hətta bayağılıq da var, deyirdim. İstəyirdim aktyorlar daha sərbəst olsunlar.

- Belə çıxır ki, yəni sünilikdən şikayətiniz.

- (Gülür). Hə, deyəsən, elə uşaqlıqdan peşəkaram.

- Özünüzə nə arzulayırsınız?

- Sənətdə seçilməyi.

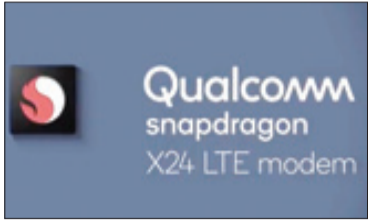
- Necə seçilə bilərsiniz sizcə. Xədicə hansı keyfiyyətləri ilə hamkarlarından fərqlənməyi bacarar?

- Çətin sualdır. Hər halda yaxşı oynamaqdan başqa əlimdən heç nə gəlmir.

- Özünüz haqda yüksək fikirdəsiniz. Yaxşı oynamaq. Elə bu bəs edir.

- Hə, qeyri-ixtiyari dedim. Amma deyəsən, doğrudan da belədir (gülür).

Ən sürətli 4G-modem təqdim edilib

Yusif ƏLİYEV

"Qualcomm" şirkətinin müəssisləri ən sürətli 4G-modem hazırlayıblar. Qurğunun iş prinsipi 7 nanometrlik texnoloji prosesə əsaslanır.

www.vladtime.ru saytının məlumatında bildirilir ki, "Snapdragon

X24 LTE" adlı modem 20 LTE kateqoriyasında işləyən ilk qurğu hesab edilir. Modemin yüklənmə sürəti 2 Gbit/san təşkil edir. Qurğunun sürəti fiber-optik kabelin gös-tərəcələrini iki dəfə artır. Çip müasir "MIMO" və "Licensed Assisted Access" standartlarını dəstəkləyir.

İstehsalçıların sözlərinə görə, "Snapdragon X24 LTE" əsl texnoloji sıçrayışdır. İstifadəçiləri böyük sürətlə təmin edən çip olduqca kiçik ölçüləri ilə fərqlənir. Hələ ki, qurğunun satışa çıxarılma tarixi və qiyməti barədə məlumat verilmir.

Yeni çip smartfonları daha sürətli və "ağıllı" edəcək

ABŞ-ın Massaçusets Texnologiya İnstitutunun alimləri neyron hesablamalar üçün çip hazırlayıblar. Yeni çip məhdud avtonom işləmə imkanına malik qurğularda (smartfon və planşetlər) istifadə üçün nəzərdə tutulub. Onun köməyiylə ma-

şın təlimi məsələlərinin işlənməsi-nə sərf edilən enerjinin sərfiyyatı 95 faiz azalacaq.

www.4pda.ru saytının məlumatında bildirilir ki, neyron şəbəkələr böyük məlumat massivlərini emal etməyə imkan verir. Lakin bunun üçün böyük hesablama gücü və enerji tələb olunur. Bu səbəbdən müasir smartfonlarda neyron şəbəkələrin imkanları son dərəcə məhduddur. Yeni çip daha az enerji sərf etməklə, neyron hesablamaların sürətini 3-7 dəfə artırır.

Kardioloqları əvəz edəcək yeni sistem

yənə edə bilər. Belə ki, "Google"un neyroşəbəkəsi proqrama yüklənmiş tibbi məlumatlarla əldə olunmuş informasiyanı müqayisə edərək, pasiyentin gözünlə qan damarlarının təsvirini emal edə bilər.

Informasiyanın emalını daha da sürətləndirmək üçün neyroşəbəkə, həmçinin pasiyentin tibbi kartına yazılmış müalicə və diaqnostikanın nəticələrindən istifadə edə bilər. Məsələn, damarların vəziyyətinin yoxlanılması və xəstəliklərin proqnozlaşdırılması zamanı ürək-damar sistemində mənfi təsir edən amillər (daha əvvəl keçirilmiş xəstəliklər, zərərli vərdişlər və s.) haqqında məlumatlardan istifadə etmək mümkündür. İstehsalçılar neyroşəbəkənin növbəti 5 il ərzində sağlamlıqla bağlı problemləri 70 faiz dəqiqliklə proqnozlaşdıracağını bildiriblər.

Xəstəliklərin ani diaqnostikası üçün qurğu

Çinin Quancjou şəhərində yerləşən tibb mərkəzinin müəssisləri tərəfindən hazırlanmış yeni qurğu xəstəliklərin diaqnoz qoymağa imkan verir. Məlumdur ki, xəstəliklərin vaxtında və düzgün diaqnostikası müalicədə ən vacib mərhələ hesab edilir. Süni intellekt əsasında işləyən tibbi aparatdan istifadə diaq-

nozun qoyulması zamanı insan amilinə təsirini azaldaraq həkim səhvi riskini minimuma endirəcək.

www.naked-science.ru saytının məlumatına görə, yeni qurğu uşaqlarda ağciyər iltihabını və ya gözünlə torlu qışası xəstəliyini asanlıqla müəyyən edə bilər. Alimlər aparatı təkmilləşdirməyi və diaqnoz qoyulan xəstəliklərin siyahısını genişləndirməyi planlaşdırırlar. Çin mühəndisləri əmindirlər ki, onların texnologiyası maksimum dərəcədə sürətli və daha dəqiq diaqnostika hesabına müasir tibbin səmərəliliyini yüksəltməyə kömək edəcək.

"Facebook"da 3D-mesajlar yazmaq mümkün olacaq

"Facebook" sosial şəbəkəsi son zamanlar öz istifadəçiləri üçün daha çox innovasiyalar tətbiq etməyə start verib. Belə ki, bu yaxınlarda üçölçülü postlar dəstəklənməyə başlanıb. Yeni imkan 3D-obyektlərlə işləməyə şərait yaradan GIF 2.0 formatının dəstəyi nəticəsində reallaşdırılıb.

"Bu yaxınlarda biz insanlara rəqəmsal obyektləri hər tərəfdən görməyə və xəbər lentində ona təsir etməyə imkan verən 3D-postları tətbiq etdik. Obyekt toxunmaya dərhəl reaksiya verir və məzmun ekranından istifadəçiyə doğru "yaxınlaşır", - deyə şirkətin nümayəndələri bildirib.

www.hi-news.ru saytının məlumatına görə, istifadəçilər təsviri kompüter şüasının sol düyməsi, smartfon və planşetlərdə isə barmaqları ilə tutub saxlayaraq fırlada bilərlər.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

Kafedralarda boş olan vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

I. Filologiya fakültəsi

Nö	Kafedralar	Boş yerlər
1.	Müasir Azərbaycan dili	- 1 - dosent və ya professor - 1 - baş müəllim və ya dosent
2.	Azərbaycan dili və onun tədrisi metodikası	- 4 - dosent və ya professor - 2 - müəllim və ya baş müəllim
3.	Ədəbiyyat və onun tədrisi metodikası	- 3 - dosent - 1 - müəllim və ya baş müəllim
4.	İngilis dili və onun tədrisi metodikası	- 1 - müəllim və ya baş müəllim
5.	İngilis dili	- 1 - baş müəllim və ya dosent - 5 - müəllim
6.	Xarici dillər və onların tədrisi metodikası	- 1 - müəllim və ya baş müəllim (Alman dili) - 1 - müəllim və ya baş müəllim (Fransız dili) - 1 - müəllim və ya baş müəllim (Rus dili)

II. Riyaziyyat və informatika fakültəsi

Nö	Kafedralar	Boş yerlər
1.	Riyazi analiz	- 3 - dosent və ya professor - 2 - müəllim və ya baş müəllim
2.	Hesablama riyaziyyatı və informatika	- 3 - dosent və ya professor - 3 - müəllim və ya baş müəllim
3.	Riyaziyyatın tədrisi metodikası	- 1 - müəllim və ya baş müəllim
4.	Cəbr və həndəsə	- 1 - dosent - 1 - müəllim və ya baş müəllim

III. Fizika və texnologiya fakültəsi

Nö	Kafedralar	Boş yerlər
1.	Texnologiya və onun tədrisi metodikası	- 2 - dosent - 2 - müəllim və ya baş müəllim
2.	Ümumi fizika	- 4 - baş müəllim və ya dosent
3.	Fizikanın tədrisi metodikası	- 1 - dosent və ya professor - 2 - baş müəllim və ya dosent

IV. Kimya və biologiya fakültəsi

Nö	Kafedralar	Boş yerlər
1.	Biologiya və onun tədrisi metodikası	- 3 - müəllim və ya baş müəllim - 3 - dosent və ya professor
2.	Analitik və üzvi kimya	- 1 - müəllim və ya baş müəllim - 3 - dosent və ya professor
3.	Ümumi kimya və kimyanın tədrisi metodikası	- 1 - müəllim və ya baş müəllim - 3 - dosent və ya professor
4.	İnsan və heyvan fiziologiyası	- 8 - müəllim və ya baş müəllim - 2 - dosent və ya professor

Qeyd:

Müsabiqədə iştirak etmək üçün sənədlər bu elan qəzetdə və www.adpu.edu.az saytında dərc olunan gündən bir ay müddətində qəbul ediləcəkdir. Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlər aşağıdakı sənədləri təqdim etməlidirlər:

1. Rektorun adına ərizə;
2. Kadrların şəxsi uçot vərəqəsi;
3. Tərcümeyi-hal;

V. Musiqi, təsviri incəsənət, fiziki tərbiyə və çağırışqadər hazırlıq fakültəsi

Nö	Kafedralar	Boş yerlər
1.	Təsviri incəsənət və onun tədrisi metodikası	- 6 - müəllim və ya baş müəllim
2.	Fiziki tərbiyə, çağırışqadər hazırlıq və onun tədrisi metodikası	- 3 - müəllim və ya baş müəllim - 1 - dosent və ya professor
3.	Musiqi və onun tədrisi metodikası	- 4 - müəllim və ya baş müəllim - 2 - dosent və ya professor

VI. Tarix və coğrafiya fakültəsi

Nö	Kafedralar	Boş yerlər
1.	Ümumi coğrafiya	- 2 - baş müəllim və ya dosent - 1 - müəllim
2.	İqtisadi coğrafiya və CTM	- 1 - baş müəllim və ya dosent - 3 - müəllim
3.	Azərbaycan tarixi	- 2 - dosent - 2 - müəllim və ya baş müəllim
4.	Türk və Şərqi Avropa xalqları tarixi və TTM	- 2 - dosent - 2 - müəllim və ya baş müəllim
5.	Fəlsəfə və sosial fənlər	- 1 - dosent və ya professor - 2 - müəllim və ya baş müəllim
6.	Ümumi pedaqogika	- 2 - dosent və ya professor - 1 - baş müəllim

VII. İbtidai təhsil fakültəsi

Nö	Kafedralar	Boş yerlər
1.	İbtidai təhsilin pedaqogikası və metodikası	- 3 - baş müəllim və ya dosent
2.	Riyaziyyat və onun ibtidai kursunun tədrisi metodikası	- 2 - baş müəllim və ya dosent

VIII. Məktəbəqədər təhsil, psixoloji xidmət və korreksiyaedici təlim fakültəsi

Nö	Kafedralar	Boş yerlər
1.	Yaş və pedaqoji psixologiya	- 1 - baş müəllim və ya dosent - 1 - müəllim
2.	Məktəbəqədər təhsilin pedaqogikası və metodikası	- 2 - baş müəllim və ya dosent
3.	Korreksiyaedici təlim kafedrası	- 4 - müəllim və ya baş müəllim
4.	Ümumi psixologiya kafedrası	- 1 - baş müəllim və ya dosent - 2 - müəllim

4. Ali təhsil, elmi dərəcə və elmi ad haqqında sənədlərin notariat qaydası ilə təsdiq edilmiş surətləri;
5. Elmi və elmi-metodik işlərin siyahısı.

Sənədlər AZ-1000 Bakı şəhəri, Ü.Hacıbəyli küçəsi, 68 ünvanında 111-ci otaqda (1 mərtəbə) qəbul edilir.

Əlaqə telefonu: (012) 498-08-16

REKTORLUQ

Məktəblilər üçün 20000 dollarlıq mükafat şansı

"Qızıl Bayt 2018" beynəlxalq kompüter çempionatı keçiriləcək

"Qızıl Bayt 2018" (Golden Byte) beynəlxalq kompüter çempionatı keçiriləcək.

STEP Kompüter Akademiyasının təşkilatçılığı ilə keçirilən çempionatın əsas məqsədi informasiya texnologiyaları sahəsinin inkişafını sürətləndirmək, istedadlı gəncləri üzə çıxarmaq, onların tanınmış müəssislərlə ünsiyyət yaratmasını təmin etmək və layihələrinə dəstək

verməkdən ibarətdir.

Bu il Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə Azərbaycanlı gənclər ikinci dəfə olaraq çempionatda iştirak edəcək.

Çempionat program, innovasiya layihələri, sistem inşaatçıları, mobil proqramlar, oyun və oyun personajlarının yaradılması, web-layihələr, qısa film, məlumat bazaları ilə iş üçün program, 10-17 yaşlı məktəblilərin layihələrinə nominasiyaları

üzrə keçiriləcək.

Bundan başqa, ümumi təhsil müəssisələrinin şagirdləri 10-17 yaşlı məktəblilərin layihələri nominasiyaları üzrə yuxarıda sadaladığımızdan əlavə təbiətin qorunması, sosial problemlərin həlli kimi proyekt və ideyaları da təqdim edə bilərlər. Həmin şagirdlərin müəllimləri də mentor kimi layihəyə cəlb oluna bilər.

Yarış qeydiyyat, regional və beynəlxalq finaldan ibarət olmaqla üç mərhələdə keçiriləcək. Layihələrin qəbulu martın 15-nə qədər

çempionatın rəsmi sahifəsində <http://goldenbyte.org/ru/> aparılacaqdır.

Artıq 10 ildir ki, təşkil olunan "Qızıl Bayt" çempionatının Ukraynada keçiriləcək beynəlxalq final mərhələsinin qalib layihələrinə 20000 dollar məbləğində mükafat veriləcək.

Qeyd edək ki, ötən il "Qızıl Bayt 2017" (Golden Byte) beynəlxalq kompüter çempionatında ölkəmizi təmsil edən iştirakçılar 2 qızıl və 2 bürünc medala layiq görülüb.

Məktəb komandasının qələbəsi

Paytaxt məktəblilərindən ibarət daha 4 komanda "Hazırcavablar" intellektual oyununda yarışıb.

Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) tabeliyindəki 156, 184, 195 və 327 nömrəli tam orta məktəblərin şagirdləri "Dil və ədəbiyyat", "Tarix", "Coğrafiya", "Or-

dan-burdan" və "İlk dəfə" bölmələri üzrə sualları cavablandırıb.

İntellektual oyunun nəticələrinə əsasən, 156 nömrəli tam orta məktəbin komandası qalib gəlib.

Qeyd edək ki, "Hazırcavablar" intellektual oyunu BŞTİ və AZTV-nin birgə layihəsidir. İntellektual

oyun həftədə bir dəfə olmaqla, AZTV-də yayımlanır.

"Hazırcavablar" intellektual oyununda BŞTİ-nin tabeliyindəki ümumi təhsil müəssisələrinin şagirdlərindən ibarət komandalar iştirak edir.

Layihənin əsas məqsədi

məktəblilərin intellektual səviyyəsini və dünyagörüşünü artırmaq, onları ictimaiyyətə tanımaq, həmçinin, şagirdlərin asudə vaxtını səmərəli təşkil etməkdən ibarətdir. Şagirdlərə özünüifadə vərdişləri aşılamaq, onların fənlərə marağını yüksəltmək, yaradıcı inkişafına təkan vermək və intellektual fəaliyyətə daha geniş miqyasda cəlb olunmasını təmin etmək də layihənin əsas hədəfidir.

Məqsədimiz idmanın kütləviləşməsinə töhfəmizi verməkdir

İstərdik ki, yetirmələrimiz daha böyük uğurlara imza atsınlar

Natiq LAHICOV,

“Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin direktoru

Ölkəmizdə idmanın maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi istiqamətində ardıcıl və sistemli şəkildə həyata keçirilən tədbirlər, idmançıların peşəkar səviyyədə hazırlanmasına göstərilən dövlət qayğısı tezliklə öz müsbət nəticəsini göstərəcək. Son zamanlar idman sahəsində qazanılan uğurlar onu göstərir ki, hazırda Azərbaycan idmanı inkişafının ən yüksək dövrünü yaşayır. Azərbaycan idmanının bugünkü inkişaf səviyyəsi, gənc nəslin fiziki və mənəvi cəhətdən sağlam yetişməsi Prezident İlham Əliyevin bu sahəyə göstərdiyi yüksək diqqət və qayğının göstəricisidir.

Prezident İlham Əliyevin Bədən Tərbiyəsi və İdman Gününün təsis edilməsi haqqında 2005-ci il 4 mart tarixli Sərəncamına əsasən hər il martın 5-i ölkəmizdə Bədən Tərbiyəsi və İdman Günü kimi qeyd olunur. Ölkəmizdə idmanın inkişafı ilə daha geniş vüsət alır. Müəmməl idman infrastrukturunun yaradılması istiqamətində işlər davamlı xarakter alıb. Bakı Olimpiya stadionu, Milli Gimnastika Arenası, Bakı Su İdmanı Sarayı və digər möhtəşəm idman obyektləri bunun göstəricisidir. Bütün bunlar ölkəmizi beynəlxalq yarışların, dünya çempionatlarının keçirilməsi üçün əlverişli məkana çevirib.

Bu gün Azərbaycan idmanının inkişaf səviyyəsinə görə dünyada irəlilədi gedən ölkələrdən biridir. Bu, danılmaz həqiqət və təsdiq olunmuş faktır. Qələbə sədələri Olimpiya oyunlarından, Avropa çempionatlarından, beynəlxalq turnirlərdən gələn Azərbaycan bu sahədə inkişafa görə nəinki keçmiş SSRİ respublikalarını, hətta əksər Avropa dövlətlərini də geridə qoyur.

Uğur və nailiyyətlərin əldə edilməsində ölkədə fəaliyyət göstərən idman qurumlarının və təşkilatlarının böyük payı vardır. Belə təşkilatlardan biri də “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzidir (RİM). Yarandığı 1997-ci ildən etibarən ölkənin idman həyatına öz töhfəsini verən mərkəzin təmsilçiləri ölkəmizi beynəlxalq səviyyəli yarışlarda şərəflə təmsil ediblər.

2017-ci il “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzi üçün əlamətdar idman tədbirləri ilə yaddaqalan olub. IV İslam Həmrəyliyi Oyunları ərəfəsində müxtəlif idman növlərinin məktəblilər arasında təbliğinə həsr olunmuş kütləvi idman tədbirlərinin mərkəz tərəfindən keçirilməsi il ərzində reallaşdırılan ən əhəmiyyətli idman bayramı kimi tarixə yazıldı.

“Təhsil” Respublika İdman Mərkəzi bu ilə də çox uğurla başlayıb. Belə ki, mərkəzin müxtəlif idman növləri üzrə yığma komandaları 2018-ci ilin son iki ayı ərzində yüksək nəticələr əldə ediblər.

Mərkəzin atletika üzrə yığma komandası 26-27 yanvar 2018-ci il tarixlərində Respublika Olimpiya Mərkəzində keçirilən Azərbaycan çempionatında yüksək nəticə əldə edib. Belə ki, 130 idmançının müxtəlif idman növləri üzrə mübarizə apardığı çempionatda kişilər arasında keçirilən estafet yarışlarında (4x200 m) “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin komandası 1 yerə layiq görüldü.

Mərkəzin taekvando üzrə yığma komandası 20-25 fevral tarixlərində böyükler arasında keçirilən Azərbaycan çempionatında uğurla

çıxış edib. 50 komandanın 300-dən çox idmançısının mübarizə apardığı gərgin keçən ölkə çempionatında mərkəzin yetirmələri 5 medal qazanıblar. Müxtəlif çəki dərəcələri üzrə oğlanlar arasında İlham Əliyev (54 kq) I, qadınlar arasında Nərgiz Mirzəyeva (46 kq) II, Rafeollo Hüseynova (73+ kq) II, qadınlar arasında Panis İsmailpour (49 kq) III və oğlanlar arasında Fərhan Məmmədli (87 +kq) II yeri tutublar.

Mərkəzin üzgüçülük üzrə yığma komandası 23-25 fevral tarixlərində Bakı Su İdman Sarayında keçirilən Azərbaycan Qış çempionatında uğurla çıxış edib. 16 komanda üzrə 100-dən çox oğlan və qız idmançının mübarizə apardığı çempionatda mərkəzin yığma komandası ümumilikdə 11 medal qazanıb.

Qızların yarışında Mixayilova Valeriya 100 və 200 metr brass üsulu ilə III, Stisyuk Yana 100 metr brass üsulu ilə I, 200 və 50 metr brass, 400 metr qarışıq üsulu ilə II, 200 və 800 metr qarışıq üsulu ilə isə III yerə layiq görüldü.

Oğlanların yarışında isə Orxan Nağıyev 50 metr butterfly üsulu ilə II, 100 və II, 50 metr sərbəst üsulu ilə II yerə möhkəmlənib.

18-26 fevral 2018-ci il tarixlərində Azərbaycan Şahmat Federasiyasında qadınlar arasında keçirilən Azərbaycan çempionatında “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin şahmatçısı Xanım Balayeva 6,5 xal toplayaraq ölkə çempionu adına sahib çıxıb. O, eyni zamanda “Beynəlxalq usta” normasını yerinə yetirərək ilk grossmeyster balını toplayıb, dəfələrlə respublika və beynəlxalq yarışların mükafatçısı olub.

Mərkəzin boks üzrə yığma komandası 27 fevral-4 mart 2018-ci il tarixlərində Azərbaycan Boks Federasiyasının zalında 2002-2003-cü il təvəllüdü boksçular arasında keçirilən ölkə birinciliyində də uğurla çıxış edib. 49 komanda olmaqla 300 nəfərə yaxın idmançının iştirak etdiyi ölkə birinciliyində “Təhsil” Respublika İdman Mərkəzinin yığma komandası birincilikdə 4 qızıl, 3 gümüş və 3 bürünc medal qazanaraq komanda hesabında birinci yerə layiq görüldü.

İstərdim ki, idmançılarımız daha da yüksək nəticələr əldə etsinlər, ölkə başçısı cənab İlham Əliyevin etimadını doğrultsunlar və daha böyük uğurlara imza atsınlar. Məktəbin idmançıları və məşqçiləri müəllimləri də bunu bayram sevinci ilə qeyd etsinlər. Məqsədimiz bundan sonra da idmanın kütləviləşməsinə və bu sahədə yeni uğurların qazanılmasına töhfəmizi verməkdir.

Voleybol üzrə qızlar arasında rayon birinciliyi keçirilib

Rəşad ZİYADOV

Masazır 4 nömrəli tam orta məktəbdə Abşeron Rayon Gənclər və İdman İdarəsinin və rayon təhsil şöbəsinin birgə təşkilatçılığı ilə voleybol üzrə qızlar arasında rayon birinciliyi keçirilib. Tədbirdə təhsil şöbəsinin əməkdaşları, rayon gənclər və idman idarəsinin məsul şəxsləri, fiziki tərbiyə müəllimləri və şagirdlər iştirak ediblər.

Tədbiri giriş sözü ilə açan Abşeron Rayon Gənclər və İdman İdarəsi rəhbəri Əsgər Əmirəliyev oyunun qaydalarını izah edərək komandalara uğurlar arzulayıb. Gərgin mübarizə şəraitində keçən yarışda Aşağı Güzdək kənd, Novxanı 1 və Masazır 4 nömrəli tam orta məktəblərin komandaları müvafiq olaraq 1, 2, 3-cü yerləri tutublar.

Sonda qaliblər Abşeron Rayon Gənclər və İdman İdarəsi tərəfindən kubok və müvafiq dərəcəli diplomlarla təltif ediliblər.

Sonda qaliblər Abşeron Rayon Gənclər və İdman İdarəsi tərəfindən kubok və müvafiq dərəcəli diplomlarla təltif ediliblər.

“AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ”

Qəzet 1934-cü ildən çıxır

Baş redaktor
Nurəddin Heydərov 538-21-66

Mühasibatlıq 539-67-74

Reklam və elanlar 539-20-77 (tel./faks)

Ünvan: AZ-1100, Bakı şəhəri, Mətbutat prospekti, 529-cu məhəllə 23 M, Mətbutat Evi, 5-ci mərtəbə

Qəzet “Azərbaycan müəllimi”nin kompüter mərkəzində yığılır və “Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzet hər həftənin cümə gününə çıxır

Bank hesabımız

Azərbaycan Beynəlxalq Bankı 5 saylı “Mətbutat şöbəsi”
Kodu: 805142 VÖEN: 9900001881
M/h: AZ 03 NABZ 0135010000000002944
S.W.I.F.T.: IBAZAZ 2X

“Azərbaycan müəllimi” qəzeti redaksiyası
Hesab № AZ80 IBAZ38060019443164986350
VÖEN: 1300397831

Lisensiyası № 022327, İndeks: 0003, Tiraj 4897, Sifariş 697

Məsul nəvbətçi: Ş.Cəfərov

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

Lənkəran Dövlət Universiteti

Vakant yerlər üzrə aşağıda qeyd olunan vəzifələri tutmaq üçün müsabiqə

ELAN EDİR:

Humanitar fakültə üzrə:

Dekan - 1.0 ştat, 1 yer

İqtisadiyyat və idarəetmə fakültəsi üzrə:

Dekan - 1.0 ştat, 1 yer

Kimya və biologiya kafedrası üzrə:

Kafedra müdiri - 1.0 ştat, 1 yer

Baytarlıq və aqrar fənlər kafedrası üzrə:

Kafedra müdiri - 1.0 ştat, 1 yer

Texnologiya və texniki fənlər kafedrası üzrə:

Professor - 0.5 ştat, 1 yer

Dosent - 1.0 ştat, 1 yer

Maliyyə, mühasibat və audit kafedrası üzrə:

Dosent - 1.0 ştat, 1 yer

Humanitar fənlər kafedrası üzrə:

Dosent - 0.5 ştat, 1 yer

Sənədlərin qəbulu bu elan dərc edildikdən sonra 1 ay müddətindədir. Əsasnaməyə uyğun olaraq rektorun adına yazılmış ərizə ilə birlikdə tələb olunan sənədlər (kadrların şəxsi qeydiyyat vəzifəsi, tərcüməyi hal, ali təhsil, elmi ad və dərəcə haqqında sənədlərin surəti (xaricdə verilmiş diplomların Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş ekvivalentlik şəhadətnaməsi), dərc olunmuş elmi əsərlərin, kəşf və ixtiraların təsdiq edilmiş siyahısı) aşağıdakı ünvana göndərməli və ya şəxsən təqdim edilməlidir.

Ünvan: Lənkəran şəhəri, H.Aslanov xiy.-50

www.lsu.edu.az,

e-mail: science@lsu.edu.az

Tel: (02525) 5-25-59

REKTORLUQ

Etibarsız sayılır

Bakı şəhər 6 nömrəli tam orta məktəbi 1986-cı ildə bitirmiş Əbilova Məryəm Əli qızına verilmiş AK-267517 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 245 nömrəli tam orta məktəbi 1987-ci ildə bitirmiş Şilin Vadim Qeorgiyeviçə verilmiş 433382 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Univeristetii tərəfindən 2013-cü ildə Ələkbərova Maysəra İskəndər qızına verilmiş A-008367 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan Dövlət Universiteti tərəfindən 1998-ci ildə Tarverdiyev Anar Əziz oğluna verilmiş A-029257 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naftalan şəhər Qaşaltı Qaraqoyunlu kənd tam orta məktəbinin IX sinfini 2011-ci ildə bitirmiş Cəfərov Rüstəm Zöhrab oğluna verilmiş A-025149 nömrəli şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

16 nömrəli Bakı Peşə Liseyi tərəfindən 2002-ci ildə Həsənov Fərid Abuzər oğluna verilmiş 042019 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Naxçıvan MR Kəngərli rayon Qarabağlar kənd 2 nömrəli tam orta məktəbi 1999-cu ildə bitirmiş Cəfərov Ramin Fərid oğluna verilmiş A-296974 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 144 nömrəli tam orta məktəbi 1996-cı ildə bitirmiş Abdullayeva Lalə Arif

qızına verilmiş A-096761 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Beyləqan rayonu Dünyaməhədiyyə kənd 1 nömrəli tam orta məktəbi 2001-ci ildə bitirmiş Salahov Emil Səfa oğluna verilmiş 473046 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı Dövlət Universiteti tərəfindən 2011-ci ildə İsayev Zamiq Fəxrəddin oğluna verilmiş BB-I-019101 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Texniki Universiteti tərəfindən 2007-ci ildə Məmmədov Yedigərgin Umud oğluna verilmiş B-093808 nömrəli bakalavr diplomunu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Goranboy rayonu Yeniyoş kənd tam orta məktəbini 2003-cü ildə bitirmiş Əliyev Elməddin Zinəddin oğluna verilmiş A-106242 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Mingəçevir şəhər 6 nömrəli tam orta məktəbi 1996-cı ildə bitirmiş Hüseynov Namiq Nizami oğluna verilmiş A-059714 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Bakı şəhər 284 nömrəli tam orta məktəbi 2006-cı ildə bitirmiş Hüseynov Yusif Qəhrəman oğluna verilmiş B-316754 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Şərur rayonu Aralıq kənd tam orta məktəbini 2006-cı ildə bitirmiş Məmmədova (Rəhimova) Səbinə Əyyub qızına verilmiş B-243680 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Füzuli rayonu Əhmədbəyli kənd tam orta məktəbini 2003-cü ildə bitirmiş Abbasova (Səfərova) Lalə Qiyas qızına verilmiş 649833 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Sumqayıt Dövlət Universiteti tərəfindən 2014-cü ildə Tağızadə Kənan Azər oğluna verilmiş A-040869 nömrəli bakalavr diplomunu itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən 2015-ci ildə Həsənov Əfrad Elman oğluna verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Tərtər rayonu Mamırlı kənd tam orta məktəbini 1995-ci ildə bitirmiş Orucova Aygün Bayram qızına verilmiş 105326 nömrəli attestat itdiyi üçün etibarsız sayılır.

5 nömrəli Bakı Peşə Liseyi tərəfindən 2017-ci ildə Əliyeva Gülnar Ramiz qızına verilmiş A-094189 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azərbaycan Tibb Universiteti tərəfindən 2004-cü ildə Həsənzadə Nəzrin Bəhram qızına verilmiş AB-I-085404 nömrəli diplom itdiyi üçün etibarsız sayılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Bakı Slavyan Universitetinin rektoru, professor Nurlana Əliyeva, BSU-nun Həmkarlar Təşkilatı və professor-müəllim heyəti praktik rus dili və onun tədrisi metodikasını kafedrasının dosenti Baloğlan Əliyevə qardaşı

YƏHYA ƏLİYEVİN

vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

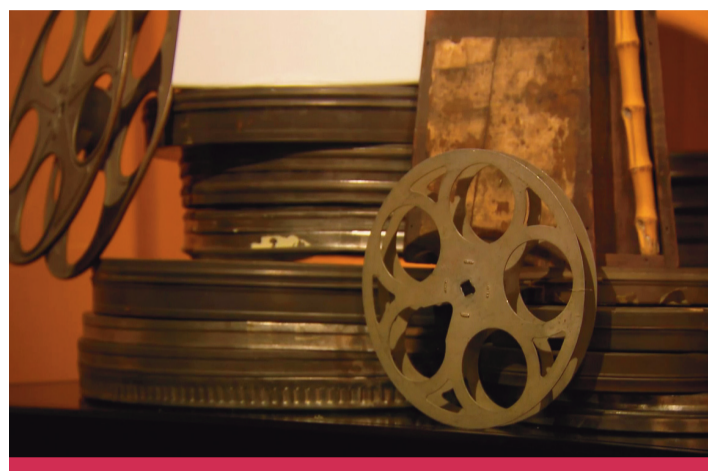
İngilis dilini öyrənənlər üçün dərs nümunələri

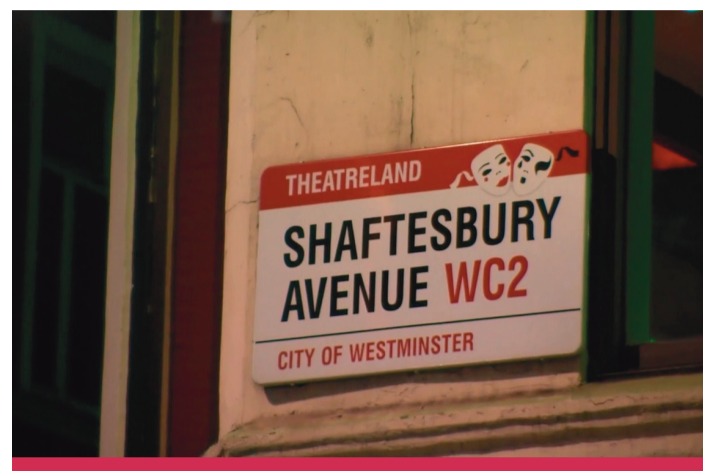
LearnEnglish

British art - the most popular picture in the Tate Britain gallery

British film - The London Film Museum

British theatre - London's West End

Activity 1

Match the word with a definition.

1. plays	2. poverty	3. recognise
4. silent	5. talent	6. worldwide

- a. all around the globe
- b. being without food and money
- c. special ability
- d. to know someone/thing because you have met/seen them before
- e. what you watch in a theatre
- f. without sound or not speaking

Activity 2

You are going to read a text about British creativity. Can you match a name with an art form?

1. Alfred Hitchcock	2. Richard Burton	3. Shakespeare
4. <i>Tomb Raider</i>	5. Turner	

- a. computer games
- b. film
- c. film and theatre
- d. painting
- e. theatre

Now read the text and find out if you were correct.

Creativity

Britain has some very creative people in the worlds of theatre, film and art. Theatres in Britain started in the 16th century in the time of William Shakespeare. They still exist today in many regions of the country including London's 'West End'. Millions of people go to plays and musicals every year.

One example of British talent was Charlie Chaplin. He was born in poverty but made some of the best silent movies in Hollywood. Other British actors such as Laurence Olivier, Richard Burton and Alec Guinness started in theatre but then became world-famous film stars. The next generation, including Anthony Hopkins and Judy Dench, are still very popular today.

There are several important British directors and producers – Alfred Hitchcock's movies are easy to recognise, and David Puttnam is famous for his film about Olympic heroes, *Chariots of Fire*. There are two important studios in the UK: Shepperton produced *Gandhi* and *Alien*, and Pinewood is the home of James Bond.

Britain's creative artists include Romantic painters like Turner and Constable and modernists like Damien Hirst or Tracey Emin. Even graffiti is becoming an art form.

Today creativity in Britain is also present in computer games. *Tomb Raider* is one example of their worldwide success.

Activity 3

Reorder the words to make true sentences, according to the text.

- is / London / part of / The West End
- Charlie Chaplin / films / in Hollywood / made / successful
- a / actor today / is / Judy Dench / popular
- at Pinewood / films / James Bond / The / were made
- an art / form / graffiti / is / Some people / think

Activity 5: Discussion topics

Do you prefer watching films at the cinema or at home on DVD/computer?

Do you think computer games will become more popular than films?

Activity 4

Complete the sentences with words from the table.

are designed	are made	is recognised
is seen	is visited	

- Alfred Hitchcock as an important director.
- London's West End by millions every year.
- Successful films at Shepperton Studios every year.
- Graffiti as a form of art.
- Many computer games in Britain today.

Answers

Activity 1
1. e; 2. b; 3. d; 4. f; 5. c; 6. a

Activity 2
1. b; 2. c; 3. e; 4. a; 5. d

Activity 3
1. The West End / is / part of / London.

2. Charlie Chaplin / made / successful / films / in Hollywood.

3. Judy Dench / is / a / popular / actor today.

Activity 4
4. The / James Bond / films / were made / at Pinewood.

5. Some people / think / graffiti / is / an art / form. made; 4. is seen; 5. are designed

Useful links >

This content on video: <http://learnenglish.britishcouncil.org/en/britain-great>

British Film Institute: <http://www.bfi.org.uk/>

To find more English language activities visit:
<http://learnenglish.britishcouncil.org>

© British Council 2013

